

הישיבה המאתיים-ושמונים של הכנסת השתים-עשרה

יום שני, ג' בניסן התשנ"א (18 במרס 1991)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' שילנסקי:

הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת —

לדיון מוקדם: הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון — ברירה לעובדים במכירת חברה), התשנ"א — 1991, מאת חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו; הצעת חוק היטל על נסיעה לחוץ-לארץ (תיקון — משפחות ימאים), התשנ"א — 1991, מאת חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמוזלינו; הצעת חוק רשות השידור (תיקון — פטור מתשלום אגרה לעולים חדשים), התשנ"א — 1991, מאת חברי הכנסת ד' צוקר וד' תיכון; הצעת חוק עידוד פריון העבודה והייצור, התשנ"א — 1991, מאת חבר הכנסת שאול עמור; הצעת חוק שירות הציבור (תיקון — הגבלות לאחר פרישה).

התשנ"א — 1991, מאת חברי הכנסת ר' אדרי וא' ויינשטיין; הצעת חוק עידוד התעסוקה של ימאים ישראלים, התשנ"א — 1991, מאת חברי הכנסת א' פורז, ש' ארבל-אלמוזלינו, ע' לנדאו וי' צידון; הצעת חוק השיפוט הצבאי (הקמת מינהל בטיחות), התשנ"א — 1991, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מתן רשיון נהיגה לתקופה בלתי מוגבלת), התשנ"א — 1991, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק שמירת הניקיון (תיקון), התשנ"א — 1991, מאת חברי הכנסת א' רובינשטיין וע' סולודר; הצעת חוק שטחים תמורת שלום על-פי החלטת מועצת הביטחון, התשנ"א — 1991, מאת חבר הכנסת דוד צוקר; הצעת חוק המים (תיקון — השקיית גינות), התשנ"א — 1991, מאת חברי הכנסת א' שוחט, י' גולדברג וי' שטרית. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה.

ב. שאלות ותשובות

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את שר התקשורת להשיב על שאלות.

תשובת שר התקשורת ר' פנחס:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3216. תעריפי שיחות הטלפון

חבר הכנסת ח' קופמן שאל את שר התקשורת ביום כ"א בשבט התשנ"א (5 בפברואר 1991):

מאז 15 בינואר עלה באופן משמעותי מספר שיחות הטלפון שלהן נזקקים אזרחי המדינה, בגלל המתיחות הרבה. שיחות אלה נועדו להרגיע ולברר את שלומם של הקרובים והידידים.

ברצוני לשאול:

1. האם שוקל משרדך פנייה לחברת "בזק" לתת הנחה בתעריפי השיחות בתקופת חירום זאת?

2. האם אין מקום גם להויל שיחות בין-לאומיות בגוביינא, ששיעורן עלה פי חמישה בעשרת הימים האחרונים (על-פי עיתון "ידיעות אחרונות", 28 בינואר 1991)?

אקדים ואומר: חברת "בזק", כחברה עסקית המצווה לפעול על-פי שיקולים עסקיים-כלכליים בלבד, אינה רשאית לתת הנחות כלשהן בתעריפיה. אומנם בפקודת הדואר — שהיא דבר החקיקה שקדם לחוק הבזק — היתה סמכות לשר התקשורת להתקין תקנות בדבר מתן הנחות לגופים שונים, אולם כחוק הבזק בוטלה במתכונת הוראה זו, ובעקבות חקיקתו של חוק הבזק בוטלו כל התקנות שאפשרו הנחות בתשלומי טלפון.

זאת ועוד, בעקבות דוח ועדה ציבורית בראשותו של מר אהרן פוגל, שהיה מנהל אגף התקציבים, תוקן חוק הבזק בתיקון מס' 7 ובעקבותיו הותקנו תקנות באישור ועדת הכספים, שלפיהן יישמר מצד אחד העיקרון של נמנעת סבסוד צולב, ומצד שני בכל מקרה שיתברר שתשלום חד שיחות אינו משקף את עלותו, דבר המחייב שינוי תעריף — ייעשה השינוי במסגרת רמת ההכנסות הכללית של חברת "בזק", כלומר:

מומחים בראשותו של מר מידן. שהיה מנהל המכון לפירוק העבודה והייצור, והיא תבדוק את העלויות של השירותים והתעריפים הנגזרים מהם. על-פי התוצאות של הבדיקה ניתן יהיה לאפשר ביטול או צמצום הסכסוד הצולב של שירותי הבזק השונים בלי לשנות את רמת ההכנסה הכוללת של חברת "בזק". נושא זה אף נדון ביסודיות בוועדת הכספים במסגרת הדיון על תיקון מס' 7 והתקנות שהותקנו בעקבות תיקון זה, והוועדה סמכה ידה על שיטה זו.

אסיף כאן, שבעדכון תעריפי חברת "בזק" האחרון, שבוצע ב-1 בינואר 1991, התבצע שינוי משמעותי במבנה תעריפי "בזק". מחירי שיחות טלפון בין-אזוריות החלו ריאלית בכ-17% לעומת יתר השיחות הארציות. כל זה על-מנת לצמצם סכסודים צולבים בין תעריפים ולקרבם לעלותם הריאלית.

3283. תקלות בשיחות טלפון

חבר הכנסת ח' קופמן שאל את שר התקשורת ביום ה' באדר התשנ"א (19 בפברואר 1991):

חיובי חברת הבזק למנויים כוללים גם שיחות שנקטעות. הדבר גורם לחיוב מוגזם של חשבונות המנויים.

גם שיחות הפלאפון מתנתקות לעתים קרובות, אולי בגלל העומס על התדרים.

ברצוני לשאול:

1. האם ניתן לתקן את הציוד המנתק שיחות בתדירות כה גדולה?

2. אם לא ניתן לתקן את הציוד, אולי יש מקום לזכות את החשבונות בכ-10% לפחות, עד לתקן הציוד ולחידושו?

3. האם אין אפשרות להגביל את חברת פלאפון, עד שהעומס בתדרים העומדים לרשותה יפחת?

תשובת שר התקשורת ר' פנחסי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הסיבות לתקלות שבעקבותיהן מתנתקות שיחות הן רבות ומגוונות. חלקן מסוגלת חברת "בזק" לזהות באמצעה, והיא אכן עושה זאת: חלקן אין החברה מסוגלת לזהות בעצמה והיא תלויה במידע שמספק לה המנוי, כגון: מספר הקו שממנו מתבצעת השיחה, המספר שאליו הוא חייג. במקרים כאלה, אם יימסר המידע לחברה, היא תטפל במניעת התופעה. חלקן נגרם משימוש בציוד שאינו של חברת "בזק" אף אם ניתן לו אישור סוג על-ידי המשרד. במקרים כאלה על המנוי להתמודד עם התקלה באמצעות ספק הציוד.

2. ניתוק שיחות הוא תופעה הנובעת הן מנהוגי שימוש והן מתקלות טכניות בלתי שגריות, שאינן ניתנות למדידה, ובוודאי אינן בהיקף הנזכר. בציוד המודרני, המרכות הספרתיות, עושה "בזק" מאמץ למדוד תופעה זו, ואכן החברה החליטה שלא לחייב מנוי בגין ניתוק שנמדד והוכח כתקלה טכנית.

3. אכן ניתוקי הפלאפון נובעים מעומס על תדרים, במקרה שיש מעבר מתא לתא ולא נמצא בתא החדש ערוץ פנוי. חברות "בזק" ו"מוטורולה", בשיתוף משרד התקשורת, עושים מאמצים מרובים להוספת ערוצים על-ידי הרחבת תחום התדרים וכן מימוש פתרונות טכניים אחרים.

אין מקום להגביל מינהלית את המכירות, ואין אפשרות לעשות זאת בשל התחלופה בלקוחות, אך החברה נמנעת מעידוד נמרץ של המכירות עד לפתרון בעיה זו.

הזולת תעריך כלשהו תחייב ייקורו של תעריך אחר; העניין מטופל עתה בידי ועדת מומחים מיוחדת בראשותו של מר מידן, שהיה מנהל מכון העבודה והייצור, הבודקת וקובעת את התמחיר של כל שירותי חברת "בזק".

זאת ועוד, הרווח של החברה משמש מקור עיקרי עבורה להשקעות בפיתוח, והחברה תודקק להשקעות רבות בשנים הקרובות כדי להיענות לביקושים בשל העלייה הגוברת והמשק המתפתח.

אדגיש, בסיכום כללי, שכמות השיחות שבוצעו בתקופת החירום לא היתה חריגה לעומת תקופות מקבילות, וזאת בשל שפל במגזר העסקי; לעומת זאת, היתה עלייה חריגה בהוצאותיה של החברה בשל תקופת החירום, כך שבשל אלה בלבד נראה בעליל שאין הצדקה להנחה.

עם זאת, החליטה החברה, בעידודי, להקל על ציבור המנויים ולאפשר לאותם מנויים שחשבונם היה חריג לפצל את החשבון לשניים: הראשון — כגובה הממוצע החודשי, והשני — כגובה ההפרש הנותר.

להלן התשובות:

1. אין מקום לבקש מחברת "בזק" לתת הנחה הן משום שאינה מוסמכת לתת הנחות והן משום שאין הצדקה לכך, כמוסבר בהקדמתי.

2. אני מניח שהכוונה לשיחות מחוץ לארץ שהמנויים שילמו עבורן. אין מקום להזולה, משום שהתעריך מכסה את העלות של החברה מצד אחד ואת התשלום שעל חברת "בזק" להעביר למינהלי הטלפון בארצות המוצא, מצד שני.

3282. תעריפי שיחות הטלפון

חבר הכנסת ח' קופמן שאל את שר התקשורת ביום ה' באדר התשנ"א (19 בפברואר 1991):

מרניות הממשלה היא לעודד את פיזור האוכלוסייה. מדיניות כמעט תמידית ובעסקים מקבלים תמריץ להשקעות באזורי פיתוח. לכן עולה הנושא, שבמדינה קטנה כמו ישראל אי-יכולת תעריך אחד לכל השיחות בארץ. הדבר יעודד את המדיניות הנ"ל ויאפשר לחיילים ולאנשי מילואים לשמור על קשר עם העורף. כדי שקופת "בזק" לא תיפגע, אפשר לצמצם את משך השיחה המקומית ולהעלות את התעריך.

ברצוני לשאול:

1. האם נבדק נושא זה בחברת "בזק"?

2. אם נבדק — מה הן המסקנות? אם לא — האם יורה השר לבדוק נושא זה?

תשובת שר התקשורת ר' פנחסי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הנושא נבדק רבות הן בחברת "בזק", הן בין כותלי המשרד והן על-ידי ועדה ציבורית בראשותו של מר פוגל, שהיה הממונה על התקציבים.

2. המסקנה היא שיישום הרעיון, שמשמעותו הזולת השיחות הבין-עירוניות וייקור השיחות המקומיות, יגרום לגידול בביקוש לשיחות בין-עירוניות. גידול הביקוש יחייב השקעות מסיביות במרכזות וברשת, שלא ניתן יהיה לכסותן על-ידי מחיר אחיד ליחידת מנייה, פעימת מונה. מחיר השיחה יתייקר אף הוא מעל לעלותו הריאלית.

עם זאת, על-פי מסקנות ועדת-פוגל מונחה במשרד ועדת

— שאלתות ותשובות; הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

3314. קווי טלפון לחולי לב

חבר הכנסת י' גולדברג שאל את שר התקשורת ביום י"ב באדר התשנ"א (26 בפברואר 1991):

בתקופה הנוכחית קיים עומס רב על מרכזות הטלפונים בשעות מסוימות, ובעיקר בעתות אזהרה. הדבר משפיע מאוד על אוכלוסיית חולי הלב, אשר נזקקים לא אחת ליצירת קשר מידי עם מקור רפואי ואינם יכולים לעשות זאת מפאת העומס. אי-יצירת קשר מידי עשויה לגרום לתוצאות בלתי-הפיכות עד כדי מוות. כפי שאכן אירע לאחרונה.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע לשר על כך?

2. מה ייעשה להסדרת קווים מיוחדים לחולי לב ו/או למציאת פתרון הולם אחר כהקדם האפשרי?

תשובת שר התקשורת ר' פנחסי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ג. הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון,

מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום

והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה בשל:

1. קליטת העלייה, התגברות האבטלה והתפטרות השר שרון מראשות קבינט העלייה והקליטה;

2. הרחבת התנחלויות, מדיניות הממשלה ואחריותה לאבטלה;

3. ההסגר המתמשך והעדר אמצעי מחיה לאוכלוסייה ביהודה, שומרון ועזה

מאליי שלא רק שהדבר דרוש, אלא גם אין לנו ברירה, אלא להציג לכנסת הצעת אי-אמון לממשלה. שמחתי מאוד שהמטלה הזאת הוטלה עלי, שכן כבר תקופה ארוכה מאוד אנחנו מתאפקים, כאשר אנחנו מודעים לכך שכל מלה של ביקורת בנושא הקליטה עלולה לפגוע בסיכויי העלייה.

בינתיים היתה גם מלחמה, וחשבנו שיהיה נכון יותר להמתין ולראות כיצד ייפלו דברים. אבל מכתבו של יושב-ראש קבינט העלייה והקליטה פתח את הברזים, ולמקרא המכתב של ההתפטרות לא היה ספק שאנחנו לא צריכים להוסיף שום מלה אחת של תיאור בדבר מחזלי הממשלה בתחום הקליטה. לא צריך להוסיף שום עדות לכך שהממשלה כולה נושאת באחריות למחדלים המזכירים במכתב הזה.

אני מוכרח לומר, שכאשר התיישבתי לחשוב על הדברים שיהיה טעם לומר אותם פה, הפסוק הראשון שעלה בראשי הוא "על שלושה פשעי". אלא שהיתה לי בעיה עם המכתב של יושב-ראש הקבינט, כי שם מדובר לא רק על שלושה פשעי ממשלת ישראל ועל ארבעה לא אשיכנו, אלא מדובר על הרבה יותר מכך, על חוסר מעש ועל אי-עשייה ועל אוטס-לב ועל בריחה מן המציאות. כל אלה המאפיינים את התנהגותה של הממשלה בתקופה המדוברת שבה מתרחש האירוע ההיסטורי בעל החשיבות שלא תשוער, של עלייה ענקית מברית-המועצות ועלייה נוספת מארצות אחרות.

בין החטאים המוזכרים במכתב מדובר בפשעים שאינם דרושים בתהליך הבנייה. ידוע היטב שר השיכון על מה הוא מדבר, שכן גם בתוכניות שלו עצמו הוא מאחר ביותר משישה — תשעה חודשים, אם לא כשנה תמימה, וכסוף המכתב הוא אף כותב, שהוא יודקף לזמן רב יותר כדי להתגבר על ההחלטות המכשילות בממשלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הצעות סיעות המערך, ר"צ, חד"ש, מפ"ם, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה. ראשון המנמקים — חבר הכנסת מרדכי גור.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

מי השר מטעם הממשלה?

היו"ר ד' שילנסקי:

הממשלה מיוצגת על-ידי שר התקשורת, השר פנחסי.

שר התקשורת ר' פנחסי:

לא אני צריך להשיב. אני מוכן להיות ממלא-מקום השר היושב במליאה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה כרגע השר המייצג את הממשלה. עד מתן התשובות, אולי יגיע שר נוסף.

שר התקשורת ר' פנחסי:

הנה הגיע השר שרון.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני שומע ששר נוסף נמצא בכניין.

הנה הגיע השר אריאל שרון, ושלום על ישראל.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

לא צריך להגוים, זה עוד לא שלום.

מרדכי גור (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כאשר התבשרנו על כך שיושב-ראש קבינט העלייה והקליטה מתפטר, היה ברור ומוכן

— הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

אני מוכרח לומר, אדוני ראש הממשלה, שכאשר אתה קורא את המכתב שקיבלת, את מכתב ההתפטרות — אני לא מדבר על ביזיון החזרה בתשובה כקצב כל כך מהיר — וכאשר אתה עוקב אחרי שרין, שאתה שומע את דבריהם, זה על זה וכולם יחד על הממשלה כולה — אי-אפשר לפעמים להשתחרר מהתחושה, שכביכול מכביד הקדוש-כרוך-הוא את לבכם. מבקרת המדינה התריעה בפניכם על מחדלי הקליטה. מה עשיתם? תקפתם אותה.

כבר בתחילת הדרך העלינו בפניכם דרישה לבנייה ציבורית, וחכמי הכלכלה והקליטה של הממשלה הניחו שתורת מילטון פרידמן היא שתציל את העלייה והקליטה, ושוב נדחתה הפעולה לחודשים מספר. הזהרנו אתכם — ותקשיב, חבר הכנסת יגאל הורביץ — הזהרנו שהקליטה הראשונית אין בה הרבה חוכמה, כיוון שכל העולים עדיין נתמכים והבעיה העיקרית תתייצב לקראת תום השנה הראשונה. הדבר חוזר ועלה בכל הוועדות, ודאי שהוא עלה בוועדה לקליטה העלייה, ואתם התאפקתם ולא ננקט אף לא צעד אחד אף לא באחד התחומים — לא הבנייה ולא התעסוקה.

יותר מכך, אדוני היושב-ראש, אתמול הייתי במזכרת-בתיא, וסיפר לי ראש המועצה שהוא היה צריך להתערב להתחרות שבע משפחות שכבר גורשו. בנג'יבנה — כנ"ל. אנחנו צריכים לברך את המועצות המקומיות ואת הרשויות המקומיות ברחבי המדינה על המעורבות שלהן בקליטת העלייה ובמניעת אסונות וביזיונות. יושב פה חבר הכנסת חנן פורת, שהזכיר כאחת משיבות הוועדה, שהוא וחבריו בכנסת ילכו רחוק רחוק אם לא יתקבלו החוקים המתאימים למניעת גירוש העולים החדשים מדירותיהם. עד לרגע זה ועדת השרים לענייני חקיקה לא נקטה שום יוזמה מינימלית, ולא ננקט אף לא הצעד הקטן ביותר להבטיח שהעולים החדשים, לקראת תום השנה הראשונה לחייהם בארץ, אומנם יוכלו להמשיך ולחיות, כי הבינו טרם הוכן, תעסוקה טרם נמצאה ואפילו תנאים להמשך החיים שלהם, תנאים בסיסיים, גם תנאים אלה לא נמצאו.

חיים קורפו (הליכוד):

כמה שנים לקח לכם לקלוט — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

צד לי, חבר הכנסת חיים קורפו, אני לא מרשה לשאול שאלה מאחר שזמנו של הנואם תם.

חבר הכנסת מרדכי גור, אתה יכול להגיד עכשיו רק מה שאתה מציע, מאחר שזמנך תם.

מרדכי גור (המערך):

אני יכול להגיד לך, אדוני ראש הממשלה, שלאחר שבטלוויזיה הישראלית הראו עולים חדשים במצבים בלתי נסבלים, עדיין לא זזתם. הובא לתשומת לבכם וראיתם את התמונות שהוקרנו בטלוויזיה סובייטית המנצלת את התמונות האלה על-מנת לפגוע בעלייה נוספת מברית-המועצות, ועדיין לא עשיתם כלום. כל חברי הכנסת פה, כולם ביחד, קואליציה ואופוזיציה, הצטרפו יחד לקרוא לממשלה להחזיר את כל הקליטה, למנוע חרפת רעב וביזיון, וכל זה לא עזר, עד שיום אחד ביקר שר האוצר במקום אחד או שניים והציע להחזיר חלק מסל הקליטה.

אדוני ראש הממשלה, אנחנו במדינת ישראל, במשטר דמוקרטי פעיל, אנחנו לא במשאל-ומתן פנימי לא של שוק פרסי ולא של בזאר טורקי. כל הכנסת דרשה מכם להוסיף על סל

וקשיים בתעסוקה — אני יכול לומר לך, אדוני ראש הממשלה, כולנו מסיירים ברחבי הארץ; הביזיונות, החרפה, הבושה שעוברים על העולים החדשים במירון אחרי תעסוקה הם בלתי נסבלים, בעיקר כשהם אינם מוצדקים. אין אפילו פתרון אחד נראה באופן, פרט לפתרונות הטבעיים שאתם חיה החברה הישראלית.

קשיים בקליטת מדענים. יצא לי רק אתמול לבקר בכור הגרעיני בנחל-שורק ולשמוע כיצד תוכנית לקליטה של 50 מדענים מתעכבת בגלל חוסר החלטה וחוסר תיאום בין שרים בממשלה.

הביזיון הגדול, מכולם — סל הקליטה, שהוחלט עליו ברוב פאר, לאט לאט צומצם והוקטן והביא אנשים אל סף הרעב.

וממשיך יושב-ראש הקבינט, אדוני ראש הממשלה, שהחלטות אינן מוכרעות בממשלה במשך חודשים, וגם לנושאים המקודשים ביותר אין עוד יחס רציני.

אני חושב שנהגתי מנהג המקובל עליידי רבים מחברי הכנסת, שכאשר הגעתי לניסוח הוברים לא יכולתי שלא להסתכל בספר עמוס, שהפסוק הראשון מתוכו שעלה בראשי — "על פשעיו". וכך הגעתי גם למסקנה המתבקשת ממחדליכם, שכן הפסוק האחרון בפרק א', ספר עמוס, אומר בצורה ברורה: "ועל כל אלה" — "הלה מלכם בגולה הוא ושריו יחדו"; הוא ושריו יחדיו. לכן, ברור בהחלט שבעקבות המחדל הנורא בקליטת העלייה אין לכם ברירה אלא לפנות את הממשלה ולאפשר לאנשים אחרים, עם אחריות אחרת ועם רצינות אחרת, לעשות במלאכה הנכבדה הזאת.

אדוני יושב-ראש הכנסת, לשבת בוועדות הכנסת, לראות ולשמוע את שרי הממשלה עוברים בזה אחר זה — שר הקליטה, שר התעשייה והמסחר, שר הבינוי והשיכון ושר האוצר — כיצד הם מרבים בשבחם אלה של אלה, כיצד האחד מדבר על חברו וכיצד כולם מלינים על הממשלה כולה, יש הרגשה מלאה של חיד-גדיא. כאשר ברור לגמרי מיהו הגדיא, זה העולה החדש. את כל השאר אני משאיר לניחושים של חברי הכנסת — מיהו החתול, מיהו הכלב, מיהו המקל, מיהו השור ומיהו מלאך המוות. את כל אלה כל אחד יכול לדמיין לעצמו. מה שברור הוא, שבסופו של דבר חיד-גדיא איננו.

מסביר שר הבינוי והשיכון, שלשר התעסוקה יש מיליארד שקל והוא איננו עושה מאומה. ומסביר שר התעשייה והמסחר, שאומנם התקבלו בממשלה שבע החלטות לתעסוקה לטווח קרוב ולתעסוקה לטווח ארוך ואף לא אחת מן ההחלטות האלה מומשה. ומסביר שר הקליטה את חרפת הרעב של העולים החדשים עקב הקיצוצים בסל הקליטה. ומסביר שר האוצר שההחלטה על קיצוץ סל הקליטה נתקבלה בממשלה במלואה.

יגאל הורביץ (הליכוד):

אולי תגיד גם מלה טובה, שֶׁ-200,000 איש נקלטו, ובכל זאת הם אינם מתגוררים ברחובות.

חיים רמון (המערך):

זה למרות הממשלה, לא בזכות הממשלה.

קריאה:

יגאל, לא מגיעה שום מלה טובה.

מרדכי גור (המערך):

ה־200,000 עוד לא נקלטו. מייד אגיע לזה. הם הגיעו, הם עוד לא נקלטו. מייד אגיע לזה.

— הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

שערוך ומוכן תמיד למלא את ייעודו הטבעי וההיסטורי ביום סגריר. הציונות הקטסטרופלית, גם היא ציונות, ואין להתבייש בה ואין להתנצל עליה, ולו נמצא בשעתו לעמנו מקלט בטוח, היינו נושעים ולא היינו מושמרים.

אבל עכשיו הולך ומחבר למרבה התדהמה והאזכבה, שמדינת ישראל לא מסוגלת לשמש אפילו כמקלט. ואם זה מה שמחבר, אז הדבר הכי טוב שקורה לנו יהפוך לדבר הכי רע. אם לא תהיה עבודה, ואם לא יהיה שיתוף, והעולים החדשים יישאו את עיניהם אל המדינות העשירות לעזרה, ובהדרגה הם יעזבו ואנחנו ניעזב, לא נוכל עוד לחלום את שיבת-ציון. כשהחלום הגדול יתפוגג, זה גם יהיה הסוף של הציונות.

במצב הדברים הנוכחי אנחנו גם מאבדים את זכותנו המוסרית לתבוע מארצות-הברית ומאירופה לנעול את שעריהן בפני יהודי בריית-המועצות כדי להפנות את כולם לישראל, שהיא ביתם. אבל בית, רבותי חברי הכנסת, אינו מליצה. בית הוא קורת-גג, בית הוא תעסוקה, בית הוא פרנסה, בית הוא ביטחון כלכלי ואישי, ואם הבית הוא לא בית, אז ימצא בית אחר. תמיד המצוקה חזקה יותר מן המליצה, והיא תפתח את שערי אמריקה בסופו של דבר, והיא תפתח את שערי אירופה, והיא כבר פותחת, ולנו לא יהיה פתחון פה. מגד נראה את היהודים הולכים לשם ולכאן לא באים, נראה וענינו כלות וענינו מושפלות, ואפילו החוצפה הישראלית המפורסמת לא תעזור הפעם ולא תשנה את כיוון ההגירה. אם אלמן ישראל, לא אלמנה אמריקה, ואמריקה לא נאבקה למען פתיחת השערים כדי שישאל תציע לפליטים תנאים של פליטות.

אני מציע לממשלת ישראל להוריד את הטון בענייני ההגירה החופשית, כל זמן שהיא איננה יכולה להרים את נושא העלייה.

אדוני היושב-ראש, לצורך קליטת העלייה זקוקה ישראל ל-25 מיליארד דולר, אם לא יותר. זהו סכום עתק, שכתנאים המדיניים הקיימים אין שום סיכוי לגייס אותו, תהיה ידנו הפשוטה ארוכה ככל שתהיה. יש רק דרך אחת לגייס את ההון הדרוש, שבלעדיו תפשוט המדינה הזאת יד, ואחר-כך גם תפשוט את ההגל, אפילו לחסידי ארץ-ישראל השלמה לא תהיה בקרוב ברירה אלא להוציא את השטחים הכבושים למכירה, כל עוד יש להם מחיר. מי שרואה בגדה המערבית חלק בלתי נפרד מישאל, איבר מאבד, יצטרך להתייחס אל מכירת השטחים כאל מכירת כליה לשם הצלת חיים.

ההשקעה היחידה בישראל, שבאה עכשיו בחשבון מבחינתה של הקהילה הבין-לאומית, היא בפתרון הסכסוך, ביישוב האזור, במניעת המלחמה הבאה ובשלום. כל השקעה אחרת פירושה מבחינת הקהילה הבין-לאומית — לשים את כספה על קרן הצבי.

הבחירה היא אם כך חדה, חותכת ואף מכאיבה מאוד למי שעוקרים את כליהם: שני מיליוני פלשתינים מהגדה ומרצועה, או שני מיליוני יהודים עולים מברית-המועצות. האם זהו מחיר מופרז בעד הציונות?

לאחר מאה שנה של ציונות מדינית, זוהי אולי עסקת המאה.

הי"ר ד' שילנסקי:

רשות הדיבור לחבר הכנסת יאיר צבן, ואחריו — לחבר הכנסת צירלי ביטון, ואם חבר הכנסת צירלי ביטון לא יהיה נוכח — לחבר הכנסת האשם מחאמיד.

הקליטה, ועד לרגע זה לא נקטתם אפילו צעד אחד על-מנת לשפר את המצב.

לכן, לפי דעתי, טבעי ומובן מאליו שאנחנו מגישים הצעת אי-אמון של הכנסת בממשלה, כי ממשלה כזאת, אשר אינה עושה דבר מול אירוע היסטורי בקנה מידה כזה, אין לה שום דבר לעשות אלא לקום וללכת; וזה מה שאנחנו מציעים.

הי"ר ד' שילנסקי:

תודה לחבר הכנסת מרדכי גור. רשות הדיבור לחבר הכנסת יוסי שריר, ואחריו — לחבר הכנסת יאיר צבן.

יוסי שריר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, העלייה מברית-המועצות, מאתיפיה וממדינות אחרות היא הדבר הכי טוב שקרה למדינת ישראל ב-40 השנים האחרונות. המדינה הזאת — מדוע נכתח — היתה מכמה בחינות בתהליך של שקיעה, ופתאום באה העלייה ומייצבת אותה, ומחזירה את הרוח אל המפרשים הרפויים. אני תמה באיזו מידה מכיר בעל הנס כנס.

ישראל כפי שהיא לא ערוכה לקליטה של מאות אלפים; וקליטה של מיליון יהודים, או אפילו שני מיליונים, היא משימה דמיונית לחלוטין. עד כה, כ-15 החודשים האחרונים, עלו ארצה כ-225,000 יהודים מברית-המועצות, וכבר באו דברים עד משבר, וכוח אין לקליטה. מה יהיה כשיבואו עוד 200,000? עוד חצי מיליון? והאם הם בכלל יבואו בתנאים האלה?

העלייה מברית-המועצות היתה במשך השנים החלום הגדול שלנו. מהר מדי אנחנו מגיעים אל שברו של החלום. איש לא תיאר את השבר הזה באופן מוסמך יותר מראש קבינט הקליטה בעצמו. השר אריאל שרון יכול לחזור בו מהתפטרותו, אבל הוא אינו יכול לחזור בו מהאשמותיו. כאשר ירים היום אריאל שרון את אצבעו בעד הממשלה, תהיה זו אותה אצבע, האצבע המאשימה, שרק אתמול הוא הפנה נגד הממשלה. שובו של אריאל שרון לקבינט הקליטה עדיין אינו מתקן ליקוי קטן אחד מכלל הליקויים הגדולים, ההופכים את חזיון הקליטה מחזיון מופלא ומעורר השתאות לחזיון עצוב והשובר את הלב. כאשר הטלוויזיות של כל העולם מוליכות את התמונה של העולים הנוכרים באשפת השוק, ואת התמונה של העולה שירדה לזנות, ואת התמונה של חסרי קורת-גג המגורשים מדידת ריקה, כאשר מוליכים את כל התמונות האלה מסוף העולם ועד סופו, לאן אנחנו נוליד את התרופה? הממשלה הזאת, שוברת החלום, היא ממשלת הביזיון הלאומי.

אדוני היושב-ראש, העלייה העצומה — — —

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

איפה הממשלה? הממשלה אינה נוכחת.

יוסי שריר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חבר הכנסת יאיר צבן, לי זה לא אכפת, כי גם כאשר הממשלה נוכחת, היא נעדרת. לי זה באמת לא מעלה ולא מוריד. כך שאם אתה רוצה לתבוע את עלכוני, עלכוני תבוע.

העלייה העצומה עשתה לנו דבר עצום: היא אישרה מחדש את מעמדה של ישראל כבית לאומי לעם היהודי. העלייה — צריך להודות — באה אלינו יותר מכוח הדחיפה ופחות מכוח המשיכה. גם הדחיפה לא היתה מספיקה אילו נמצאו לנדחפים מקומות אחרים להידחק אליהם. אבל ארצות-הברית סגורה, ואירופה מסוגרת, ולא נותר להם לאן לברוח אלא לכאן. ואני אומר: לא נורא, גם אם לא בדיוק בית לאומי, או לפחות מקלט.

— הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

מה צריך היה לעשות? על ארבעה דברים עומדת קליטת העלייה ובארבעתם נכשלתם. בתחום הארגוני היתה צריכה להיות היערכות מוקדמת ועבודת מטה. ההיערכות היתה מפגרת. הכול היה על שולחנם. ביולי 1989 אמרו לכם גורמי ההערכה את המספרים: ב־1990 — לפחות 100,000 עולים. אבל אתם הגשנתם, בשם ממשלת האחדות הלאומית, תקציב לקליטתם של 40,000 עולים, וגם את זה לא ביצעתם. אתם קלטתם כוואקום שעוד היה. איני אומר שלא נעשו פעולות. נעשו פעולות. אבל קלטתם בעיקרו של דבר הודות לאפשרויות האובייקטיביות שהמערכת עדיין סיפקה והיום היא כשלה מלספק.

דן תיכון (הליכוד):

גם כזה אתה לא האמנת.

ראובן ריבלין (הליכוד):

— — —

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

שר האוצר הצביע נגד.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אורון, אני מבין שאת סיעת מפ"ם מייצג כרגע

חבר הכנסת צבן. נא לאפשר לו לדבר.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

הדבר השני שעליו עומד עניין הקליטה הוא מדיניות

הקליטה עצמה. הייתם צריכים להיפרד מתורת "כוחות השוק",

מהדיבור המופקר, חסר האחיות, שכוחות השוק יענו וימצאו

פתרון: כאשר תהיה דרישה — יהיה היצע.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אדוני היושב־ראש, אבקש לשאול שאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

ארשה לך לשאול שאלה רק אם חבר הכנסת צבן יסכים

שזה יהיה על חשבון זמנו. אני מבין שהוא לא נתן את הסכמתו.

ראובן ריבלין (הליכוד):

— — — כאשר ידעת ש־100,000 עולים באים הצבעת

על — — —

אברהם שוחט (המערך):

שר השיכון לעולם לא ירחץ בניקיון כפיו — — —

עמיר פרץ (המערך):

הממשלה התנגדה.

חיים רמון (המערך):

חבר הכנסת צבן הצביע נגד.

ראובן ריבלין (הליכוד):

הורדנו בהסתייגות. הם לא הצביעו.

אברהם שוחט (המערך):

ראש הממשלה הצביע נגד ההסתייגות הזאת.

היו"ר ד' שילנסקי:

הוויכוח עכשיו לא במקומו. בבקשה, חבר הכנסת צבן.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

היה צריך, אדוני היושב־ראש, לשם את הדגש בהכנת

מקומות תעסוקה, להבין את ההכרח בעבודות יזומות,

בתשתית, בשרותים קהילתיים. עד היום אינכם מבינים זאת.

ההשקעה הזאת היא השקעה חשובה לא רק כדי לקלוט את

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, לפני זמן לא רב נפתח

בפני ישראל וכפני העם היהודי סיכוי לניצחון היסטורי גדול

ביותר, ניצחון חשוב בתולדות המפעל הציוני וניצחון בעל

משמעות מרחיקה לכת בוויכוח בן 100 שנה כמעט בין הציונות

לבין הבולשביזם. נפתח סיכוי עצום לשינוי פניה של מדינת

ישראל ולישנו המאזן הדמוגרפי בין מוקדי ריכוזו של העם

היהודי בעולם. והנה, ישראל עולה לדרת מאיגרא רמא של

הסיכוי ההיסטורי הכביר לכירא עמיקתא של מפלה צורכת

וכואבת.

לא היה צריך לחכות להתפתחות ההפגנתית של השר

שרון. אנחנו עמדנו מעל הדוכן הזה כאן ואמרנו בלב גלוי,

בדיבור כן: אין ממשלה שניתן להעלות על הדעת, שהיתה

יכולה להתמודד עם האתגר העצום והמורכב הזה ללא

משברים, ללא בעיות, ללא קשיים. זה הבל ורעות רוח לומר

זאת. אבל האמירה הזאת אינה מעניקה אליכי למחדלים, להיפך

— נגזרת ממנה מסקנה הפוכה. שהרי חובה עלינו לומר: אם

האתגר הוא כל כך קשה, אם באורח אובייקטיבי — גם אם

נגייס את כל הכוחות ונפעל בצורה המוצלחת ביותר, גם אז יהיו

כאבים — הרי אנחנו, לפחות, צריכים לפעול ללא דופי, הרי

אנחנו צריכים לעשות באמת כל מה שניתן כדי שהכאבים יהיו

פחותים ככל שניתן, כדי שהמשברים יהיו עמוקים פחות ככל

ש אפשר, כדי שהסבל יהיה קל ככל שהיד משגת.

אבל מה שאנחנו רואים לנגד עינינו — פשוט איננו

מכירים את הארץ הזאת. זאת לא המסורת של ארץ־ישראל. זאת

לא המסורת של מדינת ישראל. זאת לא המסורת של היישוב

היהודי בארץ־ישראל. עד כדי כך אין־אונים? עד כדי כך חוסר

יכולת להתמודד עם הבעיות? הרי אתה רואה את הטרגדיות,

ההלב נחמן.

אתה נפגש בחיפה עם עולים שהגיעו בספטמבר ועד היום

לא קיבלו את הגמלה החודשית שלהם מפני שהמחשב טעה,

כאלו אי־אפשר לתת להם את הגמלה כאופן ידני, שמא מישוהו

ירמה, כאילו אי־אפשר להתגבר על זה, והם מחפשים

בתי־מחוי לאכול מרק חם. לשם כך קראנו להם לבוא הנה?

נפגשתי בשבת לפני שבועיים עם רופאים ורופאות. הם

אינם רוצים לעבוד כרופאים, חס וחלילה; "תן לי לעבוד כאח,

כאחות, כסניטר, תן לי רק להיות במחיצת המקצוע כדי שלא

אנתק ממנו" — הם זועקים. אבל, לא, אין שום היצע של

עבודה.

מה קרה לנו? אני אומר לכם, חברי בקואליציה, דבר קשה.

מתגנב החשר ללב שהממשלה הזאת התייאשה מיכולתה

להתמודד עם אתגר העלייה.

דן תיכון (הליכוד):

ברצינות, חבר הכנסת צבן.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני חוזר ואומר, הממשלה הזאת התייאשה כנראה, אחרת

אי־אפשר להבין את אשר היא עשתה בעניין סל הקליטה. כי

הרי היה ברור אילו טרגדיות יביא העניין. היה גם ברור אילו

הדים יהיו לכן, במיוחד בברית־המועצות. אני בטוח שאיש

אינו מוכר על כך במפורש, אבל באחורי המחשבה,

בתת־הכרה, מישוהו אומר שאין לנו דרך אחרת, שיכול להיות

שזה יאט את הקצב, שלא יכואו 300,000 עולים בשנה, שיכואו

רק 100,000 עולים בשנה, שיש בכך סיכון שנפסיד את הסיכוי,

אבל זה מה שאנחנו יכולים.

— העצות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפרעלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

הן כל כך גדולות עד שהקופה מתרוקנת ואין כסף לא לקליטת עלייה ולא לפתרון הבעיות החברתיות של העולים, גם הוותיקים שבנו, שתהליך קליטתנו, רבותי חברי הכנסת, נמשך כבר 40 שנה.

אומרים לנו שהעולם יעזור, שאמריקה תעזור, שאירופה תעזור. כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, איש לא יעזור לנו אם לא נעלה על דרך השלום וההכנה עם הפלשתינים ועם יתר העמים הערביים השכנים באזור הזה.

לכן, רבותי חברי הכנסת, אני מציע שאולי אנחנו, חברי הכנסת, נאמץ את הססמה "שטחים תמורת עולים". אם הממשלה אינה מוכנה, אולי אנחנו נאמץ אותה, ונאמר זאת באופן המפורש והברור ביותר. אולי זה יהיה לנו קל יותר אם אנחנו נאמר "שטחים תמורת עולים". זאת הדרך היחידה, חברי הכנסת, שתאפשר לישראל, לנו כמדינה, לגייס עשרות מיליארדי דולרים שנחוצים היום — — —

ראובן ריבלין (הליכוד):

שמעון פרס כבר אמר את זה לפניך.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

בסדר, אז אני מאמץ את מה שאמר פרס. מה יש? מה אתה מוטרד ומודאג?

חברי הכנסת, רק רעיון כזה יכול לאפשר לישראל לגייס אותם עשרות "מציילארי" דולרים שנחוצים לנו כדי לקלוט את המוני העולים, ובאורח זמן לקלוט גם את המוני הוותיקים שכבר שכחנו אותם, אנחנו כבר לא מביטים אליהם, אותם ותיקים המקופחים ומופלים כבר 40 שנה, גם בדיוור וגם בתעסוקה.

חברי הכנסת, הצעת האי-אמון שלנו היא לא רק על נושא הקליטה אלא גם על נושא התעסוקה, והדברים האלה הולכים יחד, זה ברור. זה דבר שאנחנו מתקוממים נגדו. חברי הכנסת, אני רוצה להזכיר לכם שלפני שנה וחצי סערה כל הארץ כאשר יוסי ביילין, שהיה אז סגן שר האוצר, אמר שצריך להתרגל לרמת אבטלה של 6%—7%. תקפו אז את יוסי ביילין מכל הכיוונים, גם הייתי בין התוקפים. אני האמנתי שאנשים כאמת הזורעו מצעם הרעיון שעלינו להתרגל לרמה כה גבוהה של אבטלה. היום, חברי הכנסת, התחזית השחורה הזאת נעשתה למשאת נפש. היום בעצם הצליחו להרגיל אותנו לרמת אבטלה של 10%. חברי הכנסת, ברמה כזאת של אבטלה, לפי התחזיות מטעם הממשלה, היא אמורה רק להמשיך ולעלות. ואין לנו תקווה לכל אותם רבבות מובטלים.

חברי הכנסת, אני רוצה להזכיר, שבמרחק של כמה מאות מטרים מכאן עדיין נמצאים מאהלים של חסרי דיור. בכל רחבי הארץ עדיין יש מאהלים של חסרי דיור. כשנכנס שר השיכון אריאל שרון לתפקידו כולם אמרו: זה המושע, הבולדוזר שיתגבר על כל המכשולים ויפתור את הבעיות. נציגיו הסתובבו אז במאהלים והבטיחו לחסרי הדיור הרים וגבעות, ובצדק דירות וקרוונים. ואילו היום, חברי הכנסת, איש אינו מתעניין עוד בחסרי הדיור הללו. על סדר-היום נמצא כמובן עניין העלייה. בגלל ההיקף הגדול של העלייה, חברי הכנסת, מוזמן שכחנו את חסרי הדיור. אני רוצה להזכיר למי ששכח, שחסרי הדיור הללו היו גם הם בעבר עולים חדשים, הם ואבותיהם. והם ממשיכים לסבול. דור שני דור שלישי, ממחדלי הקליטה של אז.

העולים בעבודה, אלא גם כדי לפתור בעיות דוחקות בתחום התשתית ובתחום השירותים הקהילתיים.

היה צריך — וזה העמוד השלישי שעליו עומד העניין — לקרוא ולגייס את העם. אבל כאשר באנו לשר האוצר והצענו לו: מלווה קליטה או היטל קליטה, גם כמכשיר כספי וגם כמכשיר חינוכי, הוא אמר: אינני זקוק לזה, לא חסר לי כסף. כך השיב לנו.

יעלה ויבוא שר האוצר ויאמר לנו עכשיו, אם חסר לו כסף או לא חסר לו כסף. מה עשיתם עד היום כדי לגייס את העם גיוס של ממש למערכה הזאת של קליטת העלייה?

והדבר הרביעי והאחרון, וזאת המסקנה המתבקשת. חברי הכנסת, אי-אפשר להתמודד עם כל האתגרים הללו בלי מפנה מדיני אסטרטגי בכל כיוון המחשבה של מדינת ישראל. 25—30 מיליארד דולר — אנתה יודעים מה? גם אם יהיה תהליך שלום, ארצות-הברית איננה מסוגלת היום להבטיח למדינת ישראל סכומים אדירים כאלה.

דן תיכון (הליכוד):

זה לא בשנה אחת, אלא בשבע שנים.

יאיר צבן (מפלגת הפרעלים המאוחדת):

אני יודע, בארבע-חמש שנים.

אבל, ללא תהליך של שלום אין שום סיכוי. אתם רוצים להקריב את עניין העלייה, את הסיכוי ההיסטורי הזה על מזבח הנוקשות הדוגמטית שלכם? אתם רוצים שהסיכוי הפנטסטי הזה יעלה בעשן בגלל התעקשותכם על עמדות שכבר בעבר הוכחו ככאלה שלא יכולות לעמוד מול הצרכים האובייקטיביים של העם, של האזור?

הממשלה הזאת כנראה איננה מסוגלת, גם לאחר הביקורת הזאת, להסיק את המסקנות בתחום הארגון וההיערכות, בתחום מדיניות הקליטה, בתחום גיוס העם, ובדו"א לא בתחום המפנה האסטרטגי והמדיני הדרוש לנו כאוויר לנשימה. לכן, עליה ללכת. כדי שהעולים יבואו — על הממשלה הזאת ללכת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת צ'רלי ביטון. אני מבקש מהמזכירות להודיע לממשלה, שאם בתוך עשר דקות לא יהיה פה נציג הממשלה הרי אני אעשה הפסקה עד שיגיע נציג הממשלה.

דן תיכון (הליכוד):

כל הכבוד.

חיים רמון (המערך):

חשבתי שתגיד שנפיל את הממשלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אין מענישים אלא אם כן מזהירים. אני חייב להזהיר.

חברי הכנסת, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת צ'רלי ביטון להביא את דברו. בבקשה.

צ'רלי ביטון (הפנתרים השחורים):

בהצעת האי-אמון שלנו, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להתחיל מסיום הדברים של חבר הכנסת יאיר צבן. חברי הכנסת, מתחילת דברי אני רוצה לומר דברים גלויים.

חברי הכנסת, שום תוכנית לקליטת העלייה לא תעלה ולא תצליח אם לא תשנה ממשלת ישראל את מדיניותה בכיוון של שלום. שכן, חברי הכנסת, הנטל הביטחוני, הצבאי, ההוצאות

חברי הכנסת, לפני ימים אחדים ראינו בטלוויזיה בתוכנית של אורי כהן-אהרונוביץ את היחס לאנוסי משהד שביקשו

— הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

היו"ר ד' שילנסקי:

לא אמרתי שהממשלה לא משיבה. אצלי רשום ששיב השר אריאל שרון.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
איך הוא ישיב?

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
מה הוא ישיב?

היו"ר ד' שילנסקי:

ייתכן שהוא יושב בלשכה ושומע את הדיון; אינני יודע.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מביע את אי-שביעות רצוני מכך שהשר המשיב איננו באולם. כי גם אם הוא שומע, צריך שכולם יראו שהוא שומע. אבל זה לא דבר חדש בכנסת, ואין לי כל סיבה —

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, בהצעות להביע אי-אמון לא היה דבר הזה שהממשלה לא השיבה. זו הפעם הראשונה שזה קורה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אינני אומר שהממשלה לא תשיב.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

איך היא תשיב? מתי היא תשיב? מחר?

חמור גח'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

התשובה כבר מוכנה.

היו"ר ד' שילנסקי:

בהתאם למיטב ניסיוני בכנסת, אני יודע שהיו מקרים רבים

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לא היו.

היו"ר ד' שילנסקי:

ליתר ביטחון אני גם אימתתי את זה, כדי שלא לסמוך רק על זיכרוני. אני מביע צער על כך, אבל אין לי כל סיבה להפסיק את הישיבה, כי זה לא יהיה מוצדק.

יעקב צור (המערך):

מה זה "צער"? אדוני היושב-ראש, צער זה לא מדיניות.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, הרי אם לא הייתי מודיע קודם לכן שאפסיק את הישיבה אם לא יבוא נציג הממשלה — לא היתה מתעוררת הבעיה. הבעיה התעוררה בעקבות הודעתי.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לא מדובר על נוכחות סמלית. צריך שיהיה פה מי שישב על ההצעות.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

מה זה? זה עניין של דקורציה?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

לעלות לארץ ונעזרו בכספים שנאספו על-ידי הקהילה. הם פנו אז לסוכנות היהודית כדי שתסייע להם. בקשתם נדחתה אז. אחר כך הם פנו אפילו אל הרב הראשי דאז, הרב הרצוג, שסירב לסייע בעלייתם בטענה שמדובר בעולים שיש ספק ביהדותם. חברי הכנסת, אותו יחס יש היום כלפי יהודי אתיופיה. ואותו סוג יחס קיבלו אבותיהם של חסרי הדיוור של היום.

לפיכך, חברי הכנסת, כל הדיבורים שנטענים היום כלפי הממשלה ביחס למחדלי הקליטה, כדאי לזכור שצריך לומר אותם גם לגבי העולים החדשים של שנות ה-50 וה-60, שאיש אינו תובע את אסונם ואת צרתם.

חברי הכנסת, את בעיית הקליטה יש לפתור יחד עם הבעיות הוותיקות יותר, בעיקר בעיות הדיוור ובעיות האבטלה. אי-אפשר לנתק אותן. ואם לגבי הקליטה מדובר בעשרות מיליארדים של שקלים, לגבי שאר הנושאים, חברי הכנסת, אני אומר לכם שמדובר ב"כסף קטן" יחסית לסכומים שעליהם מדברים לגבי קליטת העלייה.

לכן, חברי הכנסת, גם אנחנו מביעים אי-אמון לממשלה בגלל המחדלים בקליטת העלייה שנמשכים מאז שנות ה-50 וה-60 ועד עצם היום הזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת כיטון. אני פונה עכשיו לשרים רפאל איתן וגרעון פת. הודעתי קודם לכן, שאם בתוך עשר דקות לא יבוא נציג הממשלה אפסיק את הישיבה. בינתיים אני רואה שהשר גרעון פת יצא. אם כך, אני שואל את השר רפאל איתן: האם אתה רואה את עצמך כנציג הממשלה לצורך הדיון הזה?

שר החקלאות ר' איתן:

אני תורן, אבל אינני ממונה על-ידי הממשלה להשיב על ההצעות.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר. רשות הדיבור לחבר הכנסת האשם מחאמיד.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אני מבין שהממשלה איננה משיבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

את זה אינני יודע.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אז מי יודע?

היו"ר ד' שילנסקי:

אצלי רשום ששיב השר אריאל שרון.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

צירלי ביטון (הפנתרים השחורים):

הוא איננו כאן, אז אולי תכריז על הפסקה?

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, אין כל הצדקה לכך. חברי הכנסת, כל עוד לא היה שום שר באולם, הודעתי שאפסיק את הישיבה. עכשיו יש כבר שני שרים. השר רפאל איתן נקבע כתורן מטעם הממשלה לישיבה זו, ולכן אין כל הצדקה שאפסיק את הישיבה. והיו דברים מעולם.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני רוצה לשאול, האם לפי דעתו העובדה שהממשלה איננה משיבה לא מבטאת את היחס של הממשלה — — —

— הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקרמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

במצב של רעב ממשי, וכ-50% על סף חרפת רעב. זוהי, אם כן, מדיניות מתכננת של הרעבת עם לשם הכנעתו לשלטון הכיבוש.

ולא רק בהרעבה פיסית מדובר, כי אם גם בהרעבה אינטלקטואלית. מאז ינואר 1988 החינוך הגבוה, האוניברסיטאי, חסום בפני בני העם הפלשתיני, ודור שלם מוצא את עצמו בסכנה, דור שלם עם הגב אל הקיר. הממשלה גורמת לכך שעם הספר הפך את החינוך הגבוה לאזור צבאי סגור, ואת הלימוד האקדמי — למושג קרימינלי. ההשכלה הגבוהה במעצר, ועל אף הפניות הרבות מעל במה זו ומכמות בכל רחבי העולם האזיקים לא הותרו והמצור לא הוסר.

הכיבוש, שמשמעותו הרעבה, השפלה ודיכוי, מהווה רמיסה גסה ומשפילה של צלם אנוש, של צלם אלוהים עלי אדמות.

הממשלה הזאת מאמינה, כי באמצעים נפסדים מעין אלה יעלה בידה לשים קץ לאינתיפאדה בת 40 החודשים, האינתיפאדה שהוכיחה מעבר לכל ספק ששיאיתו של עם לחירות, לחופש ולעצמאות איננה ניתנת לערעור ולהכרעה. כל אמצעי הדיכוי, לרבות הרג, הרס ומעצרים מינהליים של פלשתינים רבים, כרדואן אברעי'אש, זיאד אבו-זיאד, אחמד אל-יאזג'י, סרי נוסייבה ואחרים, לא שכרו ולא ישכרו את רוחו של העם הפלשתיני ואת שיאיתו לחיות במדינה פלשתינית עצמאית לצד מדינת ישראל.

ניסיונותיה של הממשלה הזאת ליצור מנהיגות תוצרת כחול-לבן חלופית למנהיג הלגיטימי היחיד של העם הפלשתיני — אש"ף, נכשלו וייכשלו. כולנו יודעים כי הסיכוי שהפלשתינים ישלימו עם הכיבוש, כי הפלשתינים ימציאו מנהיגות חלופית לאש"ף או יסכימו לה אינו אלא אשליה וחזון תעתועים, שהתנפצו עמים אין ספור. איש לא מערער על זכותה של ממשלת ישראל לייצג את העם בישראל, ובצדק, על-פי אותו דין אין לאדם, יהיה אשר יהיה, הזכות לקבוע את נציגו של העם הפלשתיני.

על כן, כדי להגיע לשלום, יש צורך והכרח בהיבדקות בין הנציגים של שני העמים — ממשלת ישראל ואש"ף, במסגרת ועידה בין-לאומית לשלום במזרח התיכון. אך ממשלה זו נשארת באטימותה, כשהקהילה הבין-לאומית רואה בהחלטות מועצת הביטחון 242 ו-338 והחלטות רלבנטיות אחרות בסיס לפתרון הסכסוך. אך ממשלת שמיר ממשיכה לפעול עם הראש בקיר, או לסירוגין — עם הראש בחול.

הגיע הרגע לעלות על דרך השפיות ולקבל את העיקרון של שטחים וזכויות עם תמורת שלום. הגיע הזמן להרהר במגבלות הכוח ולא לעיפול במלכודת של טעויות פטליות בראיית המציאות והעתיד. כבר למדנו שהשטחים הכבושים אינם ערובה לביטחון ישראל ועם ישראל. להיפך, הכיבוש הוא הוא מקור ההרג, הכאב, הרס, הכיעור, השחיתות, הטניה והאכזריות חסרת הרחמים. השלום עם העם הפלשתיני והעולם הערבי הוא הערובה האמיתית לביטחונה של ישראל ולשחרורה ממשבריה הרבים — הכלכליים, החברתיים, המוסריים והמדיניים. בימים אלה יש הזדמנות לשלום, ואיש לא יסלח לנו, לא יסלח לכנסת, אם נחמיץ אותה.

קווי היסוד של ממשלה זו אינם מאפשרים כל תוויה לקראת השלום. ממשלת שמיר, המחושקת מכל צד, איננה מסוגלת לזנוח את תוכניות ההתפשטות, הסיפוח והכיבוש, ולכן איננה מוכנה, איננה נכונה ואינה יכולה כלל לקדם את

האשם מתאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני קורא בזה להביע אי-אמון לממשלה שאיננה — — —

יוסי שרید (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אין למי להביע אי-אמון.

האשם מתאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני אומר: לממשלה שאיננה, תרתי משמע — ממשלה שאיננה, לא פה ולא שם, בשל מהדליה הריבית בתחומי הפנים, הכלכלה, החברה והשלום.

ממדי האכטלה בארץ הולכים ומחמירים. בחודש פברואר נרשמה עלייה של 17% במספר המובטלים. בחודש זה פנו ללשכות התעסוקה 121,000 דורשי עבודה, לעומת 104,000 פונים בחודש הקודם. זו עלייה מדהימה, שלא היתה דוגמתה.

יש האומרים שמספר המובטלים, רבותי, יגיע לכרבע מיליון, והסוף — תורים של נוכרים בפחי אשפה. לא רק שאין הממשלה דואגת להם אלא היא מוסיפה חשף על פשע. האין בהצעותיה לייבא עובדים זרים משום מעג לרש? האין בכך רמיסת זכויותיהם וכבודם של המוני המובטלים?

ולידעתכם, חברי הכנסת: כבר יותר מ-1,000 עובדים זרים נמצאים בארץ, וההסתדרות — במקום שתעמוד בפרץ נותנת יד להעסקת עובדים זרים במסודותיה, כדוגמת 600 העובדים הזרים המועסקים ב"סולל-בינוה", נוסף על כמה עשרות המועסקים בקיבוצי הארץ. אני ממש נדהם, וכי למעלה ומדרע צריכים עובדים זרים? אולי מפני שהם זולים יותר, הם עבדים לכל דבר? נודע לי שפועלים מרומניה מקבלים בארץ 200 דולר לחודש.

גם בקרב המועסקים העוני הולך ומתפשט. עובדים ישראלים רבים מקבלים את שכר המינימום, העומד על 1,100 ש"ח לחודש, כאשר השכר הממוצע — 2,400 שקל, וסל הצריכה למשפחה הממוצעת — 3,600 שקל לחודש. העוני הולך ומעמיק. כ-30,000 זוגות צעירים אינם מסוגלים לממש את זכאותם ולא רכשו דירה בשל מצבם הכלכלי. ובכל זאת יש מי שמנסה לקצץ בשכר המינימום של העובדים, כי עיקר מדיניותה של הממשלה הזאת: הורדת שכר ופגיעה ברמת החיים.

הממשלה הזאת דואגת מאוד לבנייה מסיבית בשטחים הכבושים על חשבונם של חסרי הדיוור בארץ. יש המדברים על 10,000 יחידות דיור בכל השטחים שכבשה ישראל ב-1967, בשטחים הפלשתינים וברמת-הגולן, ויש אפילו פרסומים שהממשלה מתכננת לקמת 24,000 יחידות דיור במטרה להרחיב את ההתנחלויות בשטחים הכבושים. עושים זאת ומדברים על שלום.

הממשלה הזאת מנהלת מדיניות של הטלת עוצר מתמשך במשך חודשים בשטחים הכבושים, והתוצאה — הרעבת עשרות אלפי משפחות. היא מיישמת מדיניות של ריכוזי אכזרי. ליותר מ-20,000 הונפקו תעודות ירקות, וזה שישה חודשים, לדוגמה, תושבי ג'נין נמצאים במצב של עוצר או סגר: בששת החודשים האחרונים שהו במשך 149 יום במצב של עוצר וסגר, וכך רבים מהם סובלים חרפת רעב.

עד סוף פברואר אושרו לעבודה בישראל פחות מ-20,000 פועלים פלשתינים, שהם 12% בלבד מ-120,000 עובדים שמצאו את פרנסתם בישראל ערב משבר המפרץ. כתוצאה ממדיניות אכזרית זו 6% מהפלשתינים בשטחים הכבושים הם

חוברת כ"ג, ישיבה ר"פ

— הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתורים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

להטיל עוצר. היא מגדירה מהו ומה תפקידו. מה אנחנו יודעים היום? כל מפקד זוט, ואפילו פקיד במינהל האזרחי, יכול להטיל עוצר לתקופה בלתי מוגבלת ועל שטח בלתי מוגדר. זה אפילו הפרה של התקנות האזרחיות עצמן. התקנה, כבוד היושב-ראש, מדברת על כך שהמפקד הצבאי צריך לציין את הזמן, ונאמר בה: *between the hours*; זאת אומרת, בין השעות. מדובר על שעות. אתה צריך להגדיר — משעה זו עד לשעה זו. אם כן, אם אתה מטיל עוצר ליותר מ-24 שעות, זה מנוגד לתקנה עצמה, וצריך להוציא צו חדש או לעשות איזו פעולה, ולא לעשות את זה בדרך גורפת כזאת: עוצר, לא יודע לכמה זמן, על כל השטח, על כל האוכלוסייה, נשים, ילדים, זקנים וחולים, כאלו זה דבר של מה בכך. זה אפילו נוגד את התקנות האזרחיות עצמן.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אנחנו יודעים לפי כללי המשפט וכללי הפרשנות, שאם מדובר בחוק פלילי הפוגע בזכותו של האזרח צריך לפרש אותו פירוש דווקא ומצמצם. איך אפשר לפרש באופן גורף וכללי חוק אכזרי הפוגע באוכלוסייה שלמה, כדרך שעושים המפקדים הצבאיים, הממשלה והכיבוש?

עוד נקודה, אולי החמורה ביותר. מי נתן את ההוראה לחיילים בשטח לירות ולהרוג את מפירי העוצר? בתקנה שעליה מסתמכים אין שום הוראה המאפשרת להרוג בן-אדם, אפילו הפר את העוצר, מה גם שהעוצר הזה הוא בלתי נכון ומנוגד לתקנות. מה הולך פה? גם שופט, גם מחוקק, גם פוסק גורדין מוות, גם מבצע אותו בשטח? מי מלמד אותנו את הכללים האלה? רק בגיגול אפשר לנהוג כך. אפילו באינקוויזיציה לא היה כדבר הזה — להרוג אדם בלי לדעת את הנסיבות, בלי לחשוב, בלי להזהיר, בלי לעצור, בלי להעמיד למשפט. דבר אכזרי ועונש יותר אכזרי, הכול הולך ביחד רק כדי לדכא ולנקום באוכלוסייה שלמה, בעם שלם, הוא העם הפלשתיני.

כבוד היושב-ראש, אני חושב שממשלה שנוהגת כך בשטח הזה ובשטחים אחרים הפכה להיות נטל על מדינת ישראל, על העם בישראל, על העמים באזור, על עניין השלום. בערבית אומרים: "אופית אלהם"; זאת אומרת, מי יכול לאגד או לקבל לתוכו את כל האסונות שאפשר להעלות אותם על הדעת.

נוכח ההתנהגות הזאת, נוכח התפיסה של הממשלה הזאת, נוכח השימוש לרעה בסמכות אכזרית בניגוד לחוק ובניגוד לאמנות בין-לאומיות, לממשלה הזאת אין זכות קיום, ומוטב שהעם והכנסת יפטרו ממנה כמה שיותר מהר, כדי לפתוח אולי חלון לשינוי המצב, ולצערך בדרך השלום, בדרך אנושית יותר, ולפתור את הסכסוך באזור לטובת כל העמים. תודה רבה.

היור' ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת מיעארי. חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה — אחרון הדוברים. אחריו ישיב השר אריאל שרון.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ישראל עומדת כנראה להחמיץ את עניין קליטת העלייה. אני מתכוון לקליטה המוצלחת של העלייה. אנחנו לא מצליחים לפתור את בעיות הדיור, אנחנו לא מצליחים לפתור את בעיות התעסוקה. כבר עכשיו אנחנו עדים להתמעטותם של העולים.

כבר אמרתי בהודמנויות קודמות, שמי שחושב שבכרית-המועצות המצב כל כך נואש שעולים יהיו מוכנים

תהליך השלום, להיפך, מדיניותה הסרבנית והמתחפרת היא המכשול לשלום. על כן אנו מביעים אי-אמון בממשלה זו. תודה רבה, אדוני.

היור' ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת מוחמד מיעארי.

מאחר שעוד מעט יחליפו אותי, אני קובע שאישרתי הצעה לסדר לחבר הכנסת שחל, אבל כהתאם לנוהג אני מבין שהוא מכין אותה בכתב. תקבל את הרשות אחרי חבר הכנסת מיעארי, גם כשאני לא אהיה כאן.

משה שחל (המערך):

אדוני היושב-ראש, אני מכין תשובה בכתב. אני חולק על הקביעה שצריך — — —

היור' ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מוחמד מיעארי, בבקשה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, העונש הקולקטיבי החמור של הטלת עוצר והסגר לזמן ממושך על עם שלם, הוא העם הפלשתיני בשטחים הכבושים, הכולל אוכלוסייה שלמה שמספרה מגיעה לכ-1,700,000 איש, אשה, זקן, ילד ותינוק, הפך להיות במיוחד בזמן האחרון לסנקדל בממדים עולמיים ו"פאריחה" אכזרית בממדים בין-לאומיים.

מפקדים זוטרים וסגנים בעלי דרגות עושים באמצעי זה שימוש לרעה ככוונת זדון באופן שרירותי, ובמטרה לפגוע, להשפיל, לדכא עם שלם על דרך של נקמה ולפי העיקרון הפרימיטיבי של נקמת דם. שאותו נוקטים יחידים ושבטים החיים בגיגול. מדינה המכבדת את עצמה ומחיימת לקיים חוק וסדר אינה רשאית והיא נמועה מלנקוט שיטות אלה.

אין ברצוני לפרט את הסבל הרב, האכזריות וסכנת הנפשות הנגרמים לאוכלוסייה שלמה, ובתוך כך גם הרעבה של תינוקות ומניעת טיפול רפואי לחולים וחוסר מקורות פרנסה ומחיה. פשעים אלה ידועים לכל העוקב אחרי המצב. היו חולים שמתו, כבוד היושב-ראש, כשעת העוצר, נשים הרות שאיבדו את ולדיהן ומה לא. כמו כן, ברצוני להצביע על דברים עקרוניים, כמו חריגה מסמכות, הפרת חוק ואמנות בין-לאומיות, הפרת כללים אלמנטריים, אפילו אם אנשים חיים תחת כיבוש. המצב הפך בלתי נסבל, אין הרעת סובלתו והוא אינו יכול להימשך.

כבוד היושב-ראש, ידוע שעוצר והסגר הם אמצעים יוצאים דופן, המוטלים לזמן קצוב על שטח מוגדר. ואילו בעידן הכיבוש כיום הפך העוצר לכלל ולמצב של קבע לתקופות של שבועות ועל כל השטח, ואילו הסרת העוצר לכמה שעות כל כמה ימים היא היוצאת דופן. איזה מצב הפוך.

אני רוצה לציין כאן, כי העוצר מוטל בתוקף תקנה 124 של תקנות ההגנה לשעת-חירום, 1945, אותן תקנות שחוקק האימפריאליזם הבריטי והשתמש בהן נגד ערבים ויהודים כאחד. שוב אני רוצה להזכיר כי לשכת עורכי-הדין היהודים, בשנת 1945, תיארה את התקנות האלה כתקנות המבטלות כל חוק וסדר והן דומות לחוקים הנאציים. כך קבעה לשכת עורכי-הדין היהודים בארץ-ישראל, בפלשתינה, בשנת 1945. זהו הבסיס החוקי, כבוד היושב-ראש, שאותו מאמצת ממשלת ישראל.

וכל כמה שהתקנות האלה אכזריות, ביצוען בשטח אכזרי מהן עצמן. מה אומרת תקנה 124 — שמפקד האזור הוא שיכול

— הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

והחבורת השנייה אומרת אותו דבר, אבל "תיקוני חקיקה, היטל לקליטת העלייה".

אף שאני איש אופוזיציה, תמכתי בהכבדות על הציבור, משום שבהכבדות האלה היה מדובר בכך שיבוא כסף לקליטת העלייה. והנה, מה אנחנו רואים? ממש כימים אלה שר האוצר, ואחר הממשלה כולה — כי הוא לא פועל לברור — נוטש לחלוטין את כל החקיקה שהביא לכנסת. את כל התוכנית שאין בלתה הוא זרק לסל. התיקונים לחוק שכר מינימום — הלכו לאבדון. התיקונים לפקודת מס הכנסה — נזנחו. התיקונים הקשורים בתיאומים בנושאי אינפלציה — לא מעניין. חוק מס שבח מקרקעין, שנועד להטיל היטל על דירות יוקרה — מת. השקעות ממשלתיות — אין צורך בהן. מס ערך מוסף, מס קנייה, יציבות, חוק המיס וחוקים אחרים — בקיצור, משתי החבורות האלה לא נותר דבר.

רבותי חברי הכנסת, המצב הוא, שבהעדר מקורות מחזירים אותנו לאינפלציה מטורפת. לפי אומדנים שונים, הגירעון בתקציב המדינה לשנה הנוכחית יגיע ל-14 מיליארד ש"ח, וזה כאשר לא נותנים מספיק לנושא של קליטת העלייה. ומה יקרה אם יצטרכו לתת מספיק? משום שצריך לדעת שלא חוכמה גדולה להיות גיבור בצד ההוצאות, צריך גם להיות גיבור בצד ההכנסות. וכמדומה לי למדינה הזאת הנהגה כלכלית.

אין זה סוד ששר האוצר הנוכחי הוא אדם המייצג מפלגה המונה שלושה חברי כנסת, בציבור, למרות המגלומה הכרוכה בדבריו, הוא מייצג, לדעתי, פחות מאחוז החסימה. לא רק האופוזיציה רוצה להכשיל אותו, חבריו בממשלה רוצים להכשיל אותו. אבל בסופו של דבר הוא שר האוצר של כולנו, ואנחנו, כמו שאומרים בסלנג, "אוכלים" את הדבר הזה.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עומדים בפני מפולת מוחלטת בתחום הפנים ובתחום הכלכלה. יש לנו ממשלה שאיננה מתפקדת כלל בתחומים אלה. יש לנו שר אוצר שאיננו נהנה מאמון של איש, יושב-ראש קבינט העלייה, שמחפטר וחוזר בו וטוען מה שטוען — והתוצאה בסופו של דבר עגומה.

אני רוצה לומר, שממשלה שמתפקדת כך בענייני פנים, גם אם תתפקד מצוין בענייני חוץ — ואיני אומר שהיא מתפקדת כך, אנחנו עוד לא יודעים איך היא מתפקדת בענייני חוץ — אבל ממשלה שמתפקדת כך בענייני פנים מובילה אותנו למפולת מוחלטת בתחום החשוב הזה. ממשלה כזאת צריכה ללכת, ומהר. לכן אנחנו מציעים אי-אמון.

היור"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת פורז. שר הבינוי והשיכון, בבקשה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, יש לי שאלה אליך. אין ייתכן שהשר ישיב כאשר הוא לא שמע את הצעות האי-אמון? אין ייתכן דבר כזה? מילא, נעדרים מאחת; ברצף של שלוש הצעות, של חברי הכנסת מרדכי גור, יוסי שריד ושלי עצמי, הוא לא נכח כאן. איפה ההיגיון? אני מציע שאנחנו נצא.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אמרנו לנו שאין חיוב לשר לשמוע את דברי הנואמים. אני רוצה לשאול, אם יש חיוב לחברי הכנסת לשמוע את דברי השר?

היור"ר ע' עלי:

אני חושב שאין חיוב כזה.

לבוא בכל תנאי, טועה. אם אנחנו נביא את העולים לחרפת רעב, אם לא ניתן להם עבודה, אם לא ניתן להם דיור, הם לא יבואו. יש כאלה שיבואו רק על-מנת שישאלו תהיה להם נקודת מעבר. בעבר היו מגיעים לווינה, אחר כך הגיעו לאיטליה. הם יבואו לכאן ויחפשו את ההזדמנות הראשונה כדי לברוח מכאן. כבר היום אנחנו רואים את הסימנים הראשונים למצב הזה.

סל הקליטה שאנחנו מציעים לעולים אין בו די לקיום מינימלי. אין בו די לקיום מינימלי, ואף שהממשלה חושבת שנס גדול היה בכך שאין עולים ברחובות, התוצאה היא שכר הדירה עלה — ואינני מאשים את אלה שהעלו את שכר הדירה — וגם כשגרות שתיים או שלוש משפחות בדירה אחת, הסכומים המוקצבים לשכר דירה אינם מספיקים. אין זה משנה אם לאחרונה הגדילו את סל הקליטה מעט, וגם קצת רטרואקטיבית, סל הקליטה מביא את העולים לחרפת רעב.

אין די קרוונים במחיר סביר. אין בנייה מספקת. אין לי טענה ישירה אל שר הבינוי והשיכון, שנתבקש היום להשיב בשם הממשלה. לא הוא האשם במצב שנוצר, אף שהייתי במכר על הפטרתו. לא רק התפטרותו מתפקיד יושב-ראש הוועדה שהוא עמד בראשה, אלא גם אם היה משחרר את התיק כולו, כי אינני חושב שהוא סיפור של הצלחה. תלו בו תקוות גדולות והתקוות האלה לא עלו יפה.

הבעיה העיקרית של מדינת ישראל, כפי שאני רואה אותה, היא שלמדינת ישראל אין ממשלה לנושאי פנים. בתחומי הפנים והכלכלה בישראל, זוהי כעצם אנרכיה. במדינות דמוקרטיות במערב אין בכלל להעלות על הדעת ראש ממשלה שעיקר עיסוקו איננו בתחום הכלכלי. נכון, יש גם מלחמת המפרץ.

אלי דיין (המערך):

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חבר הכנסת דיין שואל אם בתחום מדיניות החוץ —

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אינני מאושר מההוצאות במדיניות החוץ, אבל אני רוצה לומר שראש הממשלה מקדיש זמן לנושאי החוץ, וגם לא לעשות כלום זה משהו.

אבל בנושאי פנים לראש הממשלה שלנו, לדעתי, אין כלל מושג כמה מדובר. במערב אין בכלל ראשי ממשלה כאלה, אין ראש ממשלה שלא מתמצא בעניינים כלכליים. ראש הממשלה שלנו ממשיך מסורת מפוראת של בן-גוריון, משה שרת וגולדה מאיר, שגם הם לא הבינו דבר בענייני כלכלה, אבל לאלה לפחות היו אנשים כמו רמז, אשכול, ספיר ורבינוביץ, וזיכרונם לברכה, שעשו עבורם את העבודה.

ומה יש לנו, לעם ישראל? לנו יש יצחק מודעי. יצחק מודעי, שבעצם כשר אוצר צריך היה להיות ראש הממשלה לענייני פנים, הוא האיש שהיה צריך לאפשר את קליטת העלייה בצורה סבירה ולדאוג לאמצעים ולמשאבים הכספיים הדרושים למימון העלייה. הדבר היחיד ששר האוצר הצליח לעשות הוא להוציא 2.5 מיליוני ש"ח על גינגלים ברדיו להסברת המדיניות הכלכלית שהוא אמר שאין בלתה. המדיניות הכלכלית הזאת שאין בלתה התבטאה בשתי חבורות יפות, שנקראות: האחת — "חוק הסדרים במשק המדינה, יצירת תנאים לצמיחה וקליטת העלייה" — שימו לב כמה השם רומנטי ויפה —

חוכרת כ"ג, ישיבה ר"פ

— הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

לחודשיים, אני מעריך שהמספר הזה היה גדול בהרבה. נוסף על כך, 15,000 בתים מוכנים, מה שאנחנו קוראים "הבנייה המהירה", נמצאים בשלבים שונים של הקמה מהכנת תשתיות ועד לגמר המכנים. זהו מספר התחלות בנייה הגבוה ביותר זה שנים רבות.

בהזדמנות זו אני מציע לחברי, חברי הכנסת, לבקר באתרי בנייה ולראות מקרוב את התנופה בעיצומה באשקלון, בקריית גת ובירושלים, בכרמיאל, בעפולה, בנצרת-עלית, באופקים, בשדרות, בנתיבות, בדימונה, בבאר-שבע, ביוקנעם, בנהרייה, כנשר, כעכו, באשדוד, בלוד וברמלה. אני בטוח כי החברים יראו גליל וגב שונים, וכמובן את ירושלים בהמשך התפתחותה וצמיחתה.

בד בבד, בבנייה הפרטית אנחנו רואים מאז 1 באפריל 1990 כ-24,000 התחלות בנייה, בהשוואה ל-16,000 בשנה החולפת. על-פי ההחלטה של הקבינט הורדו מחירי הקרקעות ב-50%, דבר שהביא להצפה של קרקעות לבנייה. ואכן, דרך מינהל מקרקעי ישראל שוקה קרקע ל-13,327 דירות, ודרך משרד הבינוי והשיכון שווקו קרקעות ל-77,000 יחידות דיור.

כבוד היושב-ראש, משרד הבינוי והשיכון העניק ומיצה את הפתרונות הזמינים לדיור לעולים, לזוגות צעירים ולמחוסרי דיור בהתאם להחלטת הממשלה. על-מנת לגשר על תקופת ביניים קשה שופצו כ-10,000 דירות "עמידר" שבהן שכנו אלפי משפחות עולים. בדרך כלל, ישראלים נכנסו משפחה אחת לדירה, והם מהווים 44% מהמספר הזה, ועולים נכנסו, בדרך כלל, שתי משפחות לדירה, והם מהווים את היתרה: כלומר, 56% הם עולים ו-44% הם ישראלים.

הובאו קרוונים ויוצרו בארץ קרוונים. אני רוצה לציין ולהזכיר, כי בעיית מחוסרי הדיור נפתרה עם מתן יותר מ-2,000 פתרונות דיור הולמים למצוקתם. כיום נותרו משפחות באוהלים, דרך אגב, משפחות מעטות, שגם להן ניתנו פתרונות והן עדיין מסרבות לקבלם.

אליהו בן-מנחם (המערך):
למה הם בתי-מלון עד היום? הם בתי-מלון, 15 נפשות. אתה מספר פה סיפורים וזה לא נכון. 22 איש גרים בשלושה חדרים. כך ראיתי אתמול. פה הכול נראה ורוד.

יגאל הורביץ (הליכוד):

אליהו בן-מנחם (המערך):
חבר הכנסת יגאל הורביץ, כדאי שתטייל בשטח ותראה מה קורה עם המעברות והאוהלים שנשרפים יום-יום. לך לראות את האנשים. פה מדברים כאילו הכול ורוד, ובשטח הכול שחור.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת בן-מנחם, אני מבקש.

אליהו בן-מנחם (המערך):
הוא הבטיח לפני שנה שיפתור את הבעיה של המעברות והאוהלים. אנשים זורקים כמו כלבים. שילך וייתן להם קרוונים, ולא לשטחים כל הזמן; שיעביר להם. אני לא נגר מה שאתה עושה, אבל תפתור כפי שהבטחת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת בן-מנחם, זו כבר לא קריאת כיניים, זה כבר נאום כיניים.

יגאל הורביץ (הליכוד):

— — זה הנושא החשוב ביותר בעיניכם. לא הכול הבל. תשובה ואל — — —

היו"ר ע' עלי:

רבתי חברי הכנסת, אלה שנותרו כאן, אבקש שיאזינו בשקט. בבקשה, אדוני שר הבינוי והשיכון.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני אכן מתחתי ביקורת על פעילות הממשלה. ייתכן שהיה צריך להיעשות צעד חריף כזה כדי לזרז פתרון של כמה בעיות. כל הנושא הוא קשה מאוד, מורכב מאוד, אבל הממשלה פעלה רבות, ועוד אפרט. חוץ מזה, אילו נפלה הממשלה על עניין זה, כפי שרוצה האופוזיציה, מי ייתן את הפתרונות? אני שואל: מי ייתן את הפתרונות? אתם, אלה שעזבו את המקומות? הרי הם אינם מסוגלים כבר לשום דבר. למה הם מסוגלים? פרט מאשר להרבות להג, למה הם מסוגלים? מה היה יוצא מהפלת הממשלה?

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אני לא רוצה להגן על שמעון פרס, אבל הוא היה ראש ממשלה לגמרי לא רע.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

הממשלה עושה, לא מה שהאופוזיציה — — — ממשלה שלא עושה צריכה ליפול.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש להאזין בשקט. אני מתאר לי שתהייה תשובות על שאלות.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:

ממשלת ישראל ממשיכה כימים אלה להתמודד עם משימת קליטת העלייה על אף הקשיים המרובים הניצבים בפניה. בצד הקשיים יש לזכור, כי קיימת הזדמנות נדירה לתקופה חדשה שתבוא מדינת ישראל, כתוצאה מקליטת מיליון יהודים בשנים הקרובות.

הממשלה הלאומית, הקיימת בישראל כתשעה חודשים, פועלת ועתידה לפעול במלוא כוחה ותנופתה על-מנת לקלוט את אלפי העולים המגיעים ארצה ולהעניק להם מגורים, תעסוקה, חינוך וקליטה חברתית.

כיושב-ראש הקבינט לעלייה ולקליטה, חרף חילוקי הדעות הנובעים לעתים אולי מרמת דרישות גבוהה שלי עצמי, שהיא גם כן לא פרי קפריה אלא פרי הצרכים שמולם אנחנו ניצבים, אני רואה לחובה ולנכון לציין את פעילותם ותורומם של המשרדים השונים לנושא, ובכלל לומר בהזדמנות זו היום, כי הקבינט, עם כל הקשיים שנחקלתי בהם, קיבל החלטות כבדות משקל ובעלות הכרעה, אשר תרמו בעשיתן ובכניסותן לקליטת רבע מיליון העולים שהגיעו עד עכשיו.

אדוני היושב-ראש, יש חילוקי דעות לעתים, אך מהעובדות לא ניתן להתעלם. ואכן, בהתאם להחלטת הממשלה מיום ה' י"א באב התש"ן, 2 באוגוסט 1990, פעל משרד הבינוי והשיכון להאצת הבנייה ולהגדלת היצע הקרקעות הזמינות לבנייה למגורים, אומנם, למרות פער הזמן הקשה שעמד בו המשרד, והאיחור בתחילת העבודות, חובתי וזכותי לציין כי בבנייה הציבורית בפרוגרמת 1990/91, החל מ-1 באפריל 1990, יש התחלות בנייה של כ-25,000 יחידות דיור. אלמלא עמדנו עכשיו בבנייה מושכת כמעט לחלוטין זה קרוב

— הצעות סיעת המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

שמעון שטרית (המערך):
הוא צודק.

אליהו בן-מנחם (המערך):
כל הזוגות הצעירים זורקים. תבוא אתי מחר ותראה. פה הוא מדבר כאילו הכול ורוד.

היו"ר ע' עלי:
חבר הכנסת בן-מנחם, אני מבקש להפסיק.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
כמובן. מצעקות שנועדו לשרת יעדים פוליטיים ולא מעבר לכך —

אליהו בן-מנחם (המערך):
לך יש יעדים פוליטיים כל הזמן.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
— כמובן אי-אפשר לצפות לפתרון כלשהו. אבל טוב שיש ממשלה שיש לה עניין לפתור את הבעיה ולא להפיק רק רווח פוליטי קצר טווח. הרווחים האלה לא עומדים לאורך ימים —

אליהו בן-מנחם (המערך):
גם כל השטריות שאתה מרבר לא עומדות לאורך זמן. אתה דמגוג, אתה מרמה את כולם.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
— לכן טוב שיש ממשלה שהנושא הזה הוא בסיס לפעולתה.

כאמור, על-פי החלטת הממשלה פעל משרד הבינוי והשיכון להאצת הבנייה. לצורך זאת גובשו כל תנאי ההתקשרויות עם הקבלנים. פותחו ערוצים נוספים של התקשרויות על-ידי ניהול משא-ומתן עם קבלנים וחברות זרות, וכן בוצעו התקשרויות תלת-שנתיות עם חברות בנייה טרומיות.

שמעון שטרית (המערך):
אדוני השר, היועץ המשפטי מחכה לקבל ממך את הכללים, והוא שבו ופנה אליך, ועוד לא נתת לו. האם זה אומר שיש שם שחיתויות או לא?

היו"ר ע' עלי:
חבר הכנסת שטרית, אני מבקש.

שמעון שטרית (המערך):
אני רוצה שהוא יגיב. אין לי הזדמנות לשאול אותו.

היו"ר ע' עלי:
שאלת שאלה, בסדר. נא לשבת. אני מבקש לשבת.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
אני מבין שהישיבה של חבר הכנסת הנכבד היא בעייתו של היושב-ראש. מבחינתי הוא יכול לעמוד עד מחר. זה לא מפריע לי.

היו"ר ע' עלי:
למען הסדר צריכים לשבת, לא לעמוד.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
אני מזכיר במיוחד את החברות לבנייה טרומית. אלה הן חברות בנייה שעמדו מושבחות שנים רבות. הלכנו אתן לתהליך של התקשרויות למשך שלוש שנים, וכך הכנסנו את "ויב-גד", את "מדול בטון", את "מבט", ועוד חברות אחרות. לקחתי את אלו שהיו מושבחות, שעבדו באורח חלקי, והכנסנו אותן לפעילות. יש כמובן הצועקים, ויש כאלה שעליהם לעשות.

אליהו בן-מנחם (המערך):
למה התפטרות מוועדת השרים, אם הכול בסדר?

יהודה פרח (הליכוד):
מה אתה צועק?

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
אתם נהנים מכל הדברים.

היו"ר ע' עלי:
חבר הכנסת בן-מנחם, אני מבקש.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
אני מניח שכבוד היושב-ראש וחברי הכנסת הנכבדים ודאי מתעניינים לרעית כיצד ניתן תשובות במהלך השנה הקרובה לכ-300,000 עולים, שאנחנו מעריכים שיגיעו השנה ויצטרפו אל רבע מיליון העולים שהגיעו עד עכשיו.

במלים מספר, כדי להרגיע את חברי הכנסת, אפרט מהם הפתרונות שאנחנו נותנים לשנה הבאה. אנחנו מעריכים כי במסגרת התקשרויות עם חברות בנייה טרומית יופעלו כ-10,000 יחידות דיור בשנה הקרובה. במסגרת התקשרויות עם חברות זרות יופעלו כ-10,000 יחידות דיור נוספות. במסגרת התקשרויות עם חברות בנייה ישראליות יופעלו כ-30,000 יחידות דיור. סל הבנייה הנ"ל מצביע על מתן פתרונות דיור לכ-200,000 נפש. נוסף על כך, על-פי החלטת הממשלה, פעל המשרד לייצור מקומי ולייבוא של 22,000 מגורנים אשר ייתנו פתרונות דיור לכ-80,000 נפש. עוד 6,000 עד 7,000 משפחות ימצאו פתרונות במושבים ובקיבוצים. משמע, מגורים לכ-30,000 נפש. זה נותן לנו את המספר של 300,000 נפש.

יכול להיות שיש דברים שמטרידים את הממשלה. גם אני הוטרדת הבוקר כאשר שמעתי את ההכרזה על רמת-הגולן. הוטרדתי והתקשיתי מייד לראש הממשלה.

שמעון שטרית (המערך):
אם הוטרדת, אולי זאת הזדמנות להתפטר מהממשלה.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
אי-אפשר כל יום להתפטר. יש פרקי זמן. תנו פרק זמן קצר גם ליהנות מן הממשלה.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
עוד יום, יומיים...

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
כששמעתי גם את קול הדובר וגם את ההסברים שניתנו, כמי שמוטרד מדיבורים מסוג זה, רואה את סכנתם ויודע כרוק שרמת-הגולן היא חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל, שעליו קיבלה הכנסת היושבת כאן החלטה ברורה, החלטתי להתקשר עם ראש הממשלה. שמחתי לשמוע מראש הממשלה הבעת צער על הדברים שנאמרו והבהרה חד-משמעית, שהדבר הזה איננו מבטא את עמדת הממשלה וכוודאי איננו מבטא את עמדתו של ראש הממשלה, ואני לא צריך לומר שגם לא את עמדתי.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
היו מסקנות?

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
אבל כדי שלא תגבר הדאגה בלבכם, רציתי לומר לכם שאנחנו גם נוקטים כמה צעדים מעבר למלל. כרגע בשלבים שונים, מהכנסת תשתיות ועד בנייה, יש 1,200 יחידות דיור ברמת-הגולן.

חוברת כ"ג, ישיבה ר"פ

— הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
הנושא השני — — —

חיים רמון (המערך):
אין תשובה. השר מתייחס אלינו כמו אל מראיינים בטלוויזיה וברדיו — הוא לא עונה.

היו"ר ע' עלי:
חבר הכנסת רמון, אילו ישבת באולם ושמת את הדברים של השר, היית מקבל תשובה.

חיים רמון (המערך):
גם אני מודאג, לא רק חבר הכנסת גולדמן.

חיים קורפו (הליכוד):
אילו כל המתפטרים היו יכולים לחזור, הם היו מאושרים.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
אדוני היושב ראש, אני מניח שמוסד השאלות קיים. תמיד אשמח לענות על שאלה של כל חבר כנסת.

אני יודע שיש חברי כנסת המוטרדים מכך שאין כביכול בנייה ביהודה ובשומרון. אני התעוררתי, ואני מוכן למסור פרטים לגבי כל אחד מן היישובים, כמה בונים בכל אחד מהמקומות האלה, כדי להרגיע את חברי הכנסת. התעוררתי קצת מסיוור של שלושה חברי כנסת. אני עצמי יכולתי לראות מעל מסך הטלוויזיה שיש כמה דברים חיוביים שנעשים שם.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
אתה נותן אספירין כדי להרגיע.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
כדי שלא תיפול טעות, חסידות, בשומרון ובחבל-עזה אנחנו לא בונים לעולים, אנחנו בונים לישראלים שרצונם לגור באזורים אלה גובר, לשמחתי. נכון שהמספרים שהוצגו היו מוגזמים, לצערי, הם היו גדולים מדי. לצערי, המספרים בינתיים קטנים יותר.

אבל, אל תדאג, הממשלה לא שינתה את החשיבות האסטרטגית שיש בעיניה ליהודה, לשומרון ולחבל-עזה, כמו שהיא לא שינתה זאת בקשר לרמת-הגולן, והיא מבססת את אחיזה הביטחונית בשטחים אלה כפי שעשו ההורים והסבים שלנו על-ידי התיישבות. הם ידעו. אני, על כל פנים, למדתי את זה בבית.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זו הכרזת מלחמה על האזור. אתה לא מדבר על קיום יהודי-ערבי — — — אתה תנשל את הערבים מאדמותיהם. זו הגישה שלך.

היו"ר ע' עלי:
חבר הכנסת נפאע, עוד מעט יש לך נאום.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
אדוני היושב ראש, חברי הכנסת הנכבדים, בזמן קצר קשה לענות על כל הדברים. לא הייתי רוצה לגזול כל כך הרכה זמן. אני רוצה לומר, שאחד הנושאים שאנחנו עוסקים בהם היום — וכפי שאתם יודעים, היתה לי ביקורת בנושא זה כמו גם בנושאים אחרים — הוא נושא התעסוקה. ב-26 באוגוסט 1990 אישרה הממשלה תוכנית להגברת התעסוקה, כאשר היעד העיקרי הוא הגברת קצב הצמיחה וההשקעות במשק כדי

חיים רמון (המערך):
כמו היישובים שבנית בסני. הוא כבר בנה מגדלים באוויר.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
בכוונתי להוסיף מספר דומה בשנה הבאה. אני יודע שחברי הכנסת מודאגים מן הסוגיה הזאת. שמעתי הבוקר את חבר הכנסת גולדמן, שהיה מודאג מאוד מהנושא של פינוי רמת-הגולן, חסידות, ואני יודע שדאגתו אמיתית. אני רוצה להרגיע אותך, היום יש ברמת-הגולן 11,000 נפש, והתוכנית שאנחנו עיבדנו תביא בקרוב את האוכלוסייה היהודית ברמת-הגולן ל-20,000 נפש. זאת תהיה התוצאה של עבודת הבנייה האינטנסיבית ברמת-הגולן, שהיא חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל.

זה אשר למה שנאמר היום וגרם דאגה אצל מי שמבין את הסכנה באמירות כאלה, בעיקר כשמדובר בגוף כמו אייפא"ק, שהוא זרוע של מדינת ישראל, שצריכה להיות חדרות אמונה בעמדתה של ישראל. שמחתי כמובן שראש הממשלה הבחיר את הדברים, אבל כתחום תפקידי רציתי שתדעו, שגם אנחנו מוודאים בדברים מעשיים את הדיפת הסכנות האלה בכל שרק ניתן. אני עושה את זה על-ידי תהליך הבנייה. זאת אני אומר לחברים המודאגים.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
מודאגים לעניין השלום.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
אני רוצה לציין כמה נקודות עיקריות שהעסיקו את ועדת השרים לעלייה ולקליטה. דבר ראשון היה קביעת מפת ההתיישבות לעולים; אני מדגיש: לעולים. 50% מהבנייה נעשית ותיעשה בגליל ובנגב ו-50% הנותרים בירושלים המאוחדת בירת ישראל, עם דגש מיוחד במזרח-ירושלים; ובשפלת החוף — דגש מיוחד בקו הגבעות, אותם יישובים שאנחנו מקימים מהר-גלבוע, דרך ואדי-עארה, כמובן, אנחנו לא מפקיעים קרקעות, על ההר למעלה. אנחנו עוסקים כרגע בהכשרת קרקע ל-2,000 בתים ראשונים. בעוד שבועיים מתחילים בהכשרת קרקע ל-2,000 נוספים ונערכים עוד ל-6,000. כך ואדי-עארה ייפוך לאזור בנוי, בטוח, וכל מי שייסע בו יוכל לראות את הבתים היפים, שאני מקווה שיהיו.

מיכה גולדמן (המערך):
אדוני השר, שאלה. אדוני השר, אני מודאג וכמוני גם סגן יושב-ראש הכנסת, היושב בראש הישיבה, וחברים נוספים, ואנחנו מבקשים לדעת מתי יהיה בוואדי-עארה כביש כמו בין תל-אביב לירושלים.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:
אני שמח לשאלה הזאת. כאשר מכינים דברים, לעתים נשכחים כמה פרטים. אנחנו ניגשים להרחבת כביש ואדי-עארה. הוא ייפוך לכביש דרומסלולי. קודם חשבנו שהחלק הראשון יהיה בין מגידו לאזור קיבוץ ברקא. אבל מאחר שאנחנו נרחמים למאמץ התיישבותי גדול מאוד באזור קציר, מיעמי וחריש, שינינו ואנחנו מוכרחים להתחיל דווקא בקטע שמחדרה אל אזור קציר, כדי לאפשר את כל עבודת הבנייה הגדולה שתיעשה שם. זה יהיה אחד ממקדי הבנייה הגדולים בארץ, וזה יבטיח את הביטחון באזור הזה וייתן אפשרות לחיים משותפים של יהודים וערבים.

חיים רמון (המערך):
אדוני השר, אם הכול כל כך טוב, למה התפטרת?

— הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

הגיע משרד הקליטה להסדר עם משרד האוצר להמשך מתן סיוע לקליטת מדענים עולים בעלות קטנה יותר, אך בשלב זה לא נמצא פתרון תעסוקתי מושלם למדענים, כאשר ההערכה השנה היא של קליטת 6,000 מדענים. יש תקציב רק לקליטת 600 מדענים.

אשר לשידורי הרדיו והטלוויזיה לעולים, יש התקדמות. הדבר בא לידי ביטוי עם הפעלת רשת שנייה שתשדר לעולים מראשית חודש אפריל, מ-7 באפריל, רשת שתפעל 18 שעות ביממה, החל מהשעה 06:00 ועד חצות. כמו-כן ישדר הערוץ השני בטלוויזיה, החל מערב הפסח, שידור מיוחד של מגוון דרש-שבת, מיוחד לעולים, ששמו "קולטים בשניים", אגב, כל הנושא של שידורי הרדיו והטלוויזיה הוא תחום מיוחד שסגנית השר גאולה כהן מטפלת בו. בתחום זה יש לנו הישגים, שנראה את אותותיהם בתקופה הקרובה. חלק אנחנו רואים כבר היום.

אני רוצה לסיים ולומר, אדוני היושב-ראש, הממשלה פעלה ופועלת בלא לראות במטרה לקלוט את גלי העלייה. נכון שהקצב הוגט בעקבות המשבר והמלחמה במפרץ, ואולי גם בעקבות קשיים שהיו כאן. נכון כי נערמים לא אחת קשיים, אך אני תקווה כי נמשך במלא העוז לפעול למתן פתרונות דיור ותעסוקה לעולים וכי נצליח להגשים את החזון הציוני המתגלה לעינינו מדי יום.

אל נא תרפו ידיכם מפאר היצירה הציונית, כי, כפי שכבר אמרתי לכם, בני משפחותיכם יבחנו בעתיד את מעשיכם, או אולי אי-עשייתכם למען התגשמות החלום הגדול.

אדוני היושב-ראש, אינני רוצה להתייחס לכמה הצעות. היו כמה הצעות שעסקו בכלל בנושאים אחרים, אלה המנסים להסביר לנו מדוע לא צריך לנקוט את הצעדים הדרושים לביטחון חייהם של יהודים וערבים. מי שמצא לנכון לעמוד כאן היום, אחרי שהוא הבחין — אני מקווה לא השתתף — בריקודי הגנות, והוא מסביר לנו כאן שלא טוב הדבר שאנחנו נוקטים אותם אמצעי זהירות להגנה על חיים של ערבים חפים מפשע ושל יהודים — נדמה לי שהדברים האלה אפילו אינם ראויים לחשובה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

— — —

שר הבינוי והשיכון א' שרון: התאוששתם כנראה מהריקודים. מספיק. התאוששתם מוקדם מדי מהריקודים.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

זו דמגוגיה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מיעארי, אל תאלץ אותי לקרוא אותך לסדר.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:

בשם הממשלה אני מבקש להסיר את הצעות האי-אמון מסדר-היום של הכנסת.

(להלן דברים שצורפו לפרוטוקול לבקשת השר —

להלן סקירת הצעדים אשר ננקטו על-ידי משרד התעשייה והמסחר כדי להביא לצמיחת המשק ולצירית מקומות תעסוקה חדשים:

1. השקעות — במחצית השנייה של חודש נובמבר 1990 הוחל בהנגחת מסלול השקעות חדש על-פי תיקון 39 לחוק עידוד השקעות הון. לאחר שהושלמו התהליכים התחקייתיים

להביא להגדלת מקורות התעסוקה במשק עבור העולים, הצעירים ורצאי הצבא.

אינני רוצה לקרוא כאן את כל הדף הזה. ברשות היושב-ראש אצרך אותו לפרוטוקול. אני מציע שהחברים יקראו את הדברים. לא הכול סוכם, יש דברים שעדיין יש עליהם מאבק, אבל הדברים נעשים. אשמח אם חברי הכנסת יעיניו בפרוטוקול וילמדו את העובדות מתוך המסמך שאני מצרף ברשותו של היושב-ראש.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

חשוב מאוד — — —

היו"ר ע' עלי:

זה בהחלט אפשרי.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:

משרד העבודה והרווחה ושירות התעסוקה פועלים כדי להעניק את מירב הטיפול המקצועי לאלפי העולים. בשנת 1990, כאשר הגיעו ארצה כ-200,000 עולים, כ-40,000 מהם הגיעו ללשכות שירות התעסוקה.

המשרד לקליטת העלייה גיבש תוכנית היערכות לקליטתם של 400,000 עולים במהלך השנה הקרובה. בסוף חודש פברואר נמצאו כ-65,000 עולים תלמידים באולפנים. המשרד העניק שירותי רווחה לכ-5,000 נכים ומוגבלים, ל-14,000 משפחות חד-הוריות, ל-13,000 קשישים, וכן שירותי בריאות לעשרות אלפי עולים. החל מחודש ספטמבר 1990 עלו ארצה כ-37,000 ילדים ובני נוער. 28,000 מתוכם נקלטו במערכת החינוך. השאר השתלבו במסגרות לגיל הרך, מעונות-יום, גנים וכו'. בביטוח רפואי אוניברסלי לשישה חודשים בוטחו 37,000 בתי-אב משפחתיים ו-26,000 יחידים. 17,000 תלמידים משתתפים במסגרות של סיוע לימודי. 1,200 חיילים עולים משרתים כצה"ל, מתוכם 800 חיילים בודדים. החיילים הבודדים מקבלים פתרונות דיור אישיים.

חיים רמון (המערך):

אתה יכול לקרוא את כל זה.

שר הבינוי והשיכון א' שרון:

סל הקליטה — אני תבעתי את החזרתו ובתיאום עם שר האוצר הועלה סכום סל הקליטה ב-3,000 שקל והגיע ל-16,504 שקל.

חיים רמון (המערך):

אתם הכנסתם שם עזים, הוצאתם שתיים ונשארו ארבע. לעולה זה לא משנה.

קריאות:

— — —

שר הבינוי והשיכון א' שרון:

תשומת לב מיוחדת ניתנה לנושא המדענים. לא פתרנו את בעיית המדענים. פתרנו רק חלק מהבעיה. הגיעו 6,000 מדענים, ולא את כל הבעיה פתרנו. גם על זה התנהל ועדיין מתנהל מאבק קשה. משרד הקליטה אחראי לקליטה פרטנית של המדענים העולים ומעסיק כיום כ-600 מדענים עולים. 40% מהם מועסקים כמוסדות להשכלה גבוהה ובמכוני מחקר הקשורים למסודותינו. 40% מועסקים במחקר ובפיתוח תעשייתי. כ-20% ממכוני מחקר ממשלתיים וציבוריים ובמעבדות מחקר בבתי-החולים.

החל מחודש דצמבר 1990 יש קשיים תקציביים למשרד הקליטה בהפעלת המרכז לקליטה במדע. בשבועות האחרונים

חוברת כ"ג, ישיבה ר"פ

— הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

יצירת משק בריא, אשר יאפשר לחושבי המדינה רמת חיים נאותה מחד גיסא ומקומות תעסוקה יציבים מאידך גיסא, מחייבת את המדינה לספק את הכלים אשר יאפשרו את התפתחותו המסיבית של המגזר העסקי על חשבון הקטנת יחס המועסקים במגזר הציבורי מכלל המועסקים במשק, רק פיתוח מקומות תעסוקה מעין אלה יבטיח את עתידנו במדינה בעלת מבנה כלכלי יציב ובריא.

הי"ר ע' עלי:

תודה רבה.

חיים רמון (המערך):

אני רוצה להבין מתי ימסור שר השיכון תמונה נכונה של המצב.

האשם מחאמיד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — —

הי"ר ע' עלי:

אנחנו עובדים לדין. רשות הדיבור לראשונת המשתתפים, חברת הכנסת נאוה ארד, ואחריה — לחבר הכנסת מיכאל קליינר.

נאוה ארד (המערך):

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לקרוא לכנסת את הצעת האי-אמון לממשלת ישראל בשם השר אריאל שרון, עקב — ואני מצטטת: "הקשיים הגדלים והולכים בקליטת העלייה, קיצוץ סל הקליטה, כישלון מוחלט ביצירת מקומות תעסוקה חדשים חוץ תקציבי עתק, שניתנו למשרד התעשייה והמסחר, כישלון הטיפול במדענים, קשיים בכנייה בגלל מחסור בעובדים, העדר סמכויות לוועדת השרים לעלייה, אי-הבאה להכרעה בממשלה במשך חודשים נושאים עליהם יש ערעור בוועדה. לנושאים המקודשים לנו ביותר, כמו קליטת עלייה, אין יותר יחס רציני".

אדוני השר, אנחנו אומנם ערכ פסח, אבל מה נשתנה הזמן הזה — בין ההתפטרות שלך לבין הישיבה שלנו היום? אדוני השר, האם שר האוצר השתתף בישיבת הקבינט לנושא העלייה שחזרת אליו?

השר שרון השתלח בנו כאשר הגשנו אי-אמון לממשלה באותם נושאים שהוא הגיש עליהם אי-אמון לממשלה, הוא רצה למצוא אשמים — את המערך, בשבוע שעבר מלאה שנה לכך שאנחנו לא נמצאים בממשלה, אולי יש מי שרוצה שהכישלון יהיה יתום, אבל הוא לא יתום. השר שרון מצא את ההורים שלו, הוא מצא את הממשלה, הוא מצא את ראש הממשלה. לכן הוא התפטר. או לנו שלכישלון הזה יש הורים כאלה, או לעולים שלהם הם ההורים שלהם, שזו הממשלה שכפניה הועמד אתגר העלייה והקליטה.

אדוני השר, שמעתי את דברך על סל הקליטה. הרי על זה הגשת אי-אמון, הרי על זה התפטר. בקושי הגיעו ל-17,000 שקל: הוסיפו 3,000 שקל, ואחיה מדבר על החלטות הכנסת. הכנסת קיבלה החלטה שצריך לעדכן ולהתאים את הסכום לזה שהיה ביולי. במקום 25,000 שקלים, זה בקושי 17,000 שקלים. זה שקר, רמייה וזריית חול בעיניים, אם מישוהו אומר היום לעולים שסל הקליטה שלהם הוא סל הקליטה שתבעה הכנסת. לקניית הוסיפו פיתוח, והפיתוח, כידוע, משפיע על שכר הדירה.

בנושא התעסוקה, קיבלנו כאן את המספרים. מה יהיה בשנת 1991, כאשר 75,000 עולים יצטרפו למעגל מבקשי התעסוקה?

במסגרתו של תיקון זה, נקבעה השתתפות המדינה בסיכונים השקעה על-ידי הנהגת מסלול ערכיות מדינה (וכן מסלול משולב — ערכיות ומענקים).

כבר בחודשים הראשונים לאחר הנהגת מסלול זה ועל אף תקופת המלחמה במפרץ, גדל העניין בהשקעות ומאז הוגש למרכז ההשקעות לפחות מספר כפול של בקשות להשקעה עם פוטנציאל טוב לתעסוקה.

מרכז ההשקעות משיב לבקשות לקבלת מעמד מפעל מאושר במסגרת זו בתוך 12 ימי העבודה.

2. שיווק — הוגדלו תקציבי ותחומי הסיוע לשיווק לשם המרצת הייצוא בהיקף של 100 מיליון ש"ח בשנה (לעומת 10 מיליון ש"ח בשנה עד כה). הגדלה כה משמעותית בתקציב השיווק מיועדת לסייע ליצואנים להרחיב את פעילותם כדי להגיע לפריצה שיווקית ויש בכוחה ליצור מקומות תעסוקה נוספים.

3. מחקר ופיתוח — א. תקציבי ותחומי הסיוע במר"פ הוגדלו בהיקף של 150 מיליון ש"ח. הגדלה זו תאפשר תנופה בנושא המר"פ — לסוגיית השונים — תרחיב, בשלב מאוחר יותר, את פעילות מפעלי הייצור ותביא לקליטתם של עובדים נוספים; ב. המדען הראשי כמשרד התמ"ס — תעשייה ומסחר — פועל להקמתן של 10 חממות מדענים אשר תעסקנה 500 עולים מדענים אשר יעסקו במר"פ תעשייתי. עד כה כבר הוקמו ארבע חממות מעין אלה ויתרו החממות יוקמו בתקופה הקרובה. כמרכז פועל המדען הראשי לשילובם של מדענים במכוני המחקר הסמוכים למשרד התעשייה והמסחר.

4. עסקים קטנים — הוקמה קרן בהיקף של 80 מיליון ש"ח, שמטרתה לסייע ולעודד את הקמתם של העסקים הקטנים. עד כה הופנו לטיפול הקרן כ-130 בקשות. במידת הצורך יפעל משרד התמ"ס להרחבת קרן זו. מטרתו של כלי זה לעודד ולתמוך בזימים המעוניינים להקים עסקים פרטיים בכל תחומי המסחר והמלאכה.

5. קליטת עובדים נוספים בתעשייה — החל ביום 1 באפריל 1991 יופעל כלי שיתמרח קליטתם של עד 30,000 עובדים נוספים בתעשייה, באמצעות השתתפות בשכר העבודה שלהם בשיעור של 33%, ועד לתקרת שכר של 3,000 ש"ח לתקופה של 10 חודשים. (סביר מאוד להניח שאחוז ניכר מאוד מהתעסוקה שתיווצר באמצעות תמריץ זה ייעשה בשלב מאוחר יותר לתעסוקה פרמנטית בלתי נתמכת).

במקביל מפעיל משרד העבודה תוכנית של הכשרה פנים-מפעלית של עובדים במקומות עבודתם.

6. פחת — החל ביום 1 בינואר 1991 ולמשך תקופה של שנתיים הונהג פחת של 100% בשנה לגבי השקעות בציוד. הדבר יעודד השקעות חדשות והקדמת השקעות בציוד ויתרום גם כן לצמיחה ולתוספת מקומות עבודה.

7. כללי — כבעבר כן גם עתה, שוקד משרד התעשייה והמסחר על יצירת תנאים אשר יעודדו השקעות ויזומות בתחומי המשק השונים ובכך יתרמו לצמיחתו של המשק וליצירת מקומות תעסוקה רבים, שכן אין עוררין על כך שנושא התעסוקה הוא הנושא החשוב והקריטי ביותר בסוגיה ההיסטורית של קליטת העלייה העומדת בפנינו.

כך, גם בימים אלה, עוסק המשרד בהקמתן של תוכניות נוספות שמטרתן להביא לצמיחה וליצירת מקומות תעסוקה במשק.

— הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

עולים. ולתקציב אפריל 1990 הגיש שר האוצר דאז תקציב הבנוי על-פי 40,000 עולים, כאשר ההערכה השמרנית ביותר היתה שיבואו 120,000, ואנחנו בוועדת העלייה והקליטה דיברנו על 200,000 איש; ואני זוכר שכאשר אמרתי זאת בוועדת הכספים, אמר לי בייגה שוחט: אל תגיד את המספר הזה, כי עצם האמירה שיבואו 200,000 עולים עלולה לפגוע את המשק. הוא חשש שהדיבור בלבד יפגור את המשק. הגיעו 200,000 עולים ופחות או יותר הם נקלטו, לא כלי ליקויים, לא בלי קשיים, לא כלי הרבה נושאים המעוררים ביקורת.

אם עושים מאזן, אני לא יודע אם הוא מצדיק אי-אמון. אני חלילה לא רוצה שנהיה שבועי רצון. עצם העובדה שכאן, כנסת, אני עומד ומצביע על החלקים הרבים המלאים של הכנס, זה כבר תוצאה שלילית מכך שהמסגרת שנבחרה להציג את הנושא היא הצעת אי-אמון, כי אם יש הצעת אי-אמון, צריך להגן על הממשלה. בדיונים אחרים אני חושב שחובתי וחובתו של כל אחד, בוודאי של חבר ועדת העלייה והקליטה, להצביע על אותם חלקים לא מלאים, להצביע על כך שהחברה הישראלית עדיין לא התגייסה כולה, שעדיין איננו מטפלים בנושא בהתאם לגורל השעה ולגורל המשימה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אינני רוצה להיכנס לחשבונות העבר, אבל כמעט כל יום אני נפגש עם עולים, לפעמים בצורה יזומה, ויש בהחלט הרבה רגעים יפים. ביום חמישי הייתי בשני אולפנים בתל-אביב. שאלתי: מי עובד? כמעט בכל משפחה משהו עבד. גם בקריות המצב לא רע. לא כולם עובדים במקצועות שלהם, חלקם כבר רוכשים דירות. אבל על אלה אסור לדבר. אין לי סטטיסטיקה ועליכן אינני יודע אם מדובר במחצית או ביותר ממחצית. אנחנו חייבים לדאוג גם לאחרים, ובראש ובראשונה להיערך לנושא של תעסוקה עניינית, כל מלה מהדברים שאמר אריאל שרון, גם אצלנו בוועדה, מוצדקת, נכונה. אנחנו אומרים את זה בוועדה כל הזמן. אבל, לדעתי, אין להכניס את זה לוויכוח הפוליטי, כי אם מכניסים את זה לוויכוח הפוליטי פירוש הדבר שמכניסים את זה לשגרה. יש נושאים להתנחלות בין-מפלגתית. זה נושא שצריך לעמוד מעל ומעבר.

היות שאינני גורס שיש טפול בנושא בדרך של הצעת אי-אמון, אני מציע להסיר את הצעת האי-אמון ולהסכים בינינו שאיש לא משתמש בנושא הזה כקדרוס להשגת רווחים פוליטיים, אלא מתייחסים לדברים עניינית; ואנחנו, מהבית הזה, עוד נזיק שמים וארץ ביחד כדי שנצליח במשימה ההיסטורית.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת קליינר. חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, בבקשה, ואחריו — חבר הכנסת חנן פורת; ואם הוא לא יהיה נוכח — חבר הכנסת שמואל הלפרט.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אילו היתה מדינת ישראל חברה בעירוב מוגבל, ואילו היו שרי ממשלת ישראל דירקטורים, היה צריך למנות למדינת ישראל כונס נכסים.

ישראל קיסר (המערך):

כונס נכסים מפעיל.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום): כונס נכסים מפעיל, בהחלט, שזה שלב אחד לפני מפרק ופשיטת רגל. מפני שהדברים, אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, על מצב העלייה ועל מידת ההצלחה שבה מטפלת

השר נסים מדבר על שר האוצר. שר האוצר מדבר על השר נסים. שר האוצר קורא לליכוד מאות נחשים. על השר נסים כבר דיברנו. על השר מודעי כבר דיברנו. כל יום כשישיבת ועדת העלייה והקליטה מוגש אי-אמון לממשלה בשל מחדל קליטת העלייה.

קשיים בכנייה? הרי על זה התפטרת. פתאום מציגים לנו תמונה מפוארת. אדוני השר, האוצר אומר שלדעתו הגיעו רק 60% ממה שהיה צריך להגיע אליו, ובתחילת 1992 יהיה צורך ב-72,000 פתורנות דויר לא קיימים.

לכסוף, אדוני היושב-ראש, השרים דואגים לספק כותרות לעיתונים. היחסים בין השר שרון לבין השר פרץ ידועים. לשר פרץ לפחות היה אומץ לב להגיד שיש ירידה בעלייה לא בגלל המלחמה אלא בגלל מחדלי הממשלה.

ראש הממשלה מצא את האשמה במחדלי קליטת העלייה — מבקרת המדינה והדוח שנמצא בוועדה לענייני ביקורת המדינה. השר שרון דיבר — וכך גם מדברים מי שאחראים לקליטת המדענים בזמן הזה — על נושא רמת-הגולן. יש התעלמות מוחלטת מהעובדה שעל-מנת להגיע לקליטת עלייה צריך משקיעים. אדוני השר, מי ישקיע כאשר קיימת ממשלה כזאת, שאומרת "לא" לכל תהליך מדיני? בייקר יכול להרים טלפון ליפנים ולקבל מיליארדי דולרים. מי ישקיע בארץ שאומרת כל הזמן "לא"?

אנחנו צריכים להגיש אי-אמון בממשלה הזאת. מפני שמי שרוצה גם קליטת עלייה וגם ארץ-ישראל שלמה, אין בו אמון. הממשלה הזאת מבשרת מדבר ולא מים, ירידה ולא עלייה. אין בה אמון, ולמען אזרחי המדינה והעולים אליה צריך להצביע היום אי-אמון בה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחברת הכנסת נאוה ארד. חבר הכנסת מיכאל קליינר, בבקשה. אחריו — חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי.

מיכאל קליינר (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מי שמציע הצעת אי-אמון בנושא העלייה — —

מיכה גולדמן (המערך):

בנושא הקליטה.

מיכאל קליינר (הליכוד):

— והקליטה גורר למעשה את נושא העלייה והקליטה אל תוך הזירה הפוליטית, אל תוך זירת הניגוח הבין-מפלגתי. אני סבור, שמי שטובת העלייה לכדה לנגד עיניו היה מקפיד לשמור את העלייה מחוץ לקלחת הריטואלית של ההתנצחויות הפוליטיות היומיומיות ומותר, אותה, את הקליטה, את העלייה, כשמודה לאומית שאליה מתייחסים רק עניינית, רק לגופו של עניין, בצורה החפה מכל שיקולים זרים, מכל דמגוגיה.

מי מציע אי-אמון ולמה? הרי על-פי כל אמת מידה הגיונית, מקובלת, קליטת רבע מיליון בני אדם בקליטה ראשונית, בלי שכל חישוקי הכלכלה והחברה יתפזרו לכל עבר, זהו משימה בלתי אפשרית. בואו ניזכר. הרי עוד ביוני 1989 זעקנו, נציגי כל המפלגות, בוועדת העלייה והקליטה על כך שוועדה כאוצר, בראשות שר האוצר דאז, הציגה את ההישג האדיר שהוליד, אחרי חודש של דיונים מייגעים ועבודה מאומצת, תוכנית להגדיל את קיבולת הקליטה מ-14,000 ל-18,000 עולים, כאשר אנחנו ביקשנו לתכנן לפי 100,000

— הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

גאולה כהן (התחיה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני לא יכולה להתייחס עניינית למגיש הצעת האי-אמון, פשוט קשה לי להתייחס ברצינות גם להאשמות רציניות, ויש ביניהן גם האשמות רציניות, אבל מצד גורמים לא רציניים. אלה שהיום זועקים חמס לא האמינו בעלייה, לא חלמו עליה, אולי אפילו עשו הכול, עליידי מחדלים, לעכב אותה. והיום כל סיבה טובה אצלם למסיבת-נסיגה מיש"ע: הם מוכנים להיצע קודם "שטחים חמורת שלום", והיום "שטחים חמורת עולים". אני אינני רוצה לבכוד דברים עליהם. היום, כל אלה שהבהילו אותנו בדמוגרפיה, כאשר לפני זמן קצר כל מי מהם שהיו לו עשר אצבעות עשה סטטיסטיקה וספר מיליון, מיליון קבינטים — היום, ברוך השם, כל מי שיש לו עשר אצבעות סופר על עשר האצבעות שלו מיליון יהודים.

אולם אני, דווקא אני — ואני מדברת כמוכן גם בשם חברי — שזכיתי גם לחלום על העלייה, גם להאמין בה, גם להיאבק עליה, זכיתי היום לא רק לראות את המימוש שלה, אלא גם לחבק את החלום הזה בידי, זאת אומרת להשתתף ממש היום בעשייה, ועל כך אני מודה על כל רגע שאני באותו גוף, קבינט העלייה והקליטה, בראשותו של אריק שרון: גוף זה הוא שנותן היום למדינת ישראל את הצידוק לקיומה ואת דפיקות הלב של הציטונות.

אנחנו כולנו מדברים בזמן האחרון על התסריט האלוהי, דיברנו הרבה על הנס, אבל לצערי, דווקא אני שאני חלק מן העשייה ולכן גם נמנית עם האשמים בדברים שעדיין לא נעשו, אחד הדברים הקשים שהייתי אומרת הוא כמו שחז"ל אמרו, או רש"י: אין בעל הנס מכיר בנסו. זה נאמר גם ביציאת מצרים, בזמן שישאל עמרו בים סוף והמשיכו להתלונן ולא הכירו בנס שנעשה להם. גם היום אנו מדברים הרבה מאוד על הנס, אבל להכיר בנס, יש רבים שאינם מכירים. הנס, יש לו מצוות עשה ולא תעשה. הנס הוא — מבחינת המציאות הפוליטית — אווירת חירות. העלייה היא עליית חירות והאווירה חייבת להיות אווירת חירות. אווירת חירות צריכה להוליד הנהגת חירות. הנהגת חירות צריכה להוליד מדיניות חירות וחקיקה של חירות.

העיוות הכי גדול שקורה כאן הוא, שאנחנו "אוכלים" אווירת חירות בצורה שגרתית. אנחנו לא מוכנים היום לראות במצב המהפכני הזה את המסר שהוא מוסר לנו, ולצערי בעניין הזה גם יושב-ראש הקבינט וגם חלק גדול בקבינט ובוודאי גם אני דרשנו מהממשלה להכיר בפירוש במשמעויות של מצב החירות הזה ולתרגם אותו לדברים שקשורים בתקנות, בחקיקה ובדברים שיכולים לעזור לנו להתמודד עם הביורוקרטיה. אי-אפשר "לאכול" מהפכה בסכין ובמזלג; זה לא הולך. זה שורש המחללים הקיימים.

יש ייסורים הכרחיים בעלייה ובקליטה, ייסורים טבעיים

היור' ע' עלי:

אבקש לסיים.

גאולה כהן (התחיה):

— ויש ייסורים שהם לא הכרחיים. נגד הייסורים הלא-הכרחיים אהלה אנחנו צריכים להיאבק. את הייסורים ההכרחיים נקבל באהבה. זו היתה דרכן של כל העליות שהיו עד עכשיו, שגם מהן היו ירידות; שלא לדבר על העליה השנייה, שבין-גורין אמר ש-80% ממנה ירדו, ומעלייה הרביעית ירדו 50%. זה לא, חס ושלום, שאני מנאבה שכן

הממשלה בקליטת העלייה ידועים. ודי אם נצטט את הדברים שאמר שר הבינוי והשיכון, שעמד ועומד בראש הקבינט לענייני עלייה וקליטה. וכמעט כל יום אני יכול למצוא כותרת של חבר הכנסת מיכאל קליינר, יושב-ראש ועדת העלייה והקליטה, והוא אומר דברים חמורים וחריפים ביותר. והיום הוא בא ואמר: היות שאני חבר הקואליציה, אינני יכול להביע אי-אמון לממשלה, אבל הבעיות הן בעיות.

אולם, אדוני היושב-ראש, מה שמטריד אותי הוא מה שקורה לנו בחברה הישראלית, שבכל דבר רצוני בחיינו, ההתמודדות של הממשלה היא התמודדות כושלת ואיננה מצליחה. אם אני לוקח לדוגמה את העלייה ורואה כיצד מתמודדים עם הנושא מבחינה אנושית, מבחינה ארגונית, מבחינת ההתייחסות וחוסר האחדות והאחדות שקיים בממשלה בעניין זה — אני יכול לראות שגם בתחומים אחרים קורים דברים כאלה. ושורש הבעיה בממשלה הזאת הוא, שהיא אינה מסוגלת להתמודד עם הבעיות.

אם אנחנו לוקחים את הנושא, שמדינת ישראל כל כך הצטיינה בו, כלי-כך הצליחה בו במשך שנים והיתה אור לגויים — פתרון בעיות המים — הרי היום אנחנו עומדים בפני שוקת שבורה וריקה וחורבה. מדוע? יש מחסור במים, זאת עובדה, בדיוק כפי שיש מחסור בכסף כדי לקלוט את העלייה. על זה אין ויכוח. אבל המחסור החריג, שמביא תקנות שאין להן טעם וריח, שמביא לקיצוץ נורא בחקלאות ובדברים אחרים — זה נובע מחוסר ארגון של הממשלה ומוחסר היכולת שלה להתמודד עם הבעיה. והבעיה לא נולדה אתמול, היא התפתחה. ובמקום להתמודד אתה, הממשלה רבה עם עצמה, התווכחה ולא הגיעה לשום פתרון.

אדוני היושב-ראש, אני מוכרח להגיד, שיש לי תחושה, שאנחנו עומדים בפני איזו הכרה, או מסקנה, שההכנה של הציבור, של העורף, לקראת מלחמת המפרץ היתה לקויה ממדרגה ראשונה בכל מה שנוגע לאיטום, בכל מה שנוגע למסכות גז, לאזהרת הציבור באזעקות. ואנחנו עוד חוקרים את הדברים ואנחנו עוד — לפי מה שאני קורא ולפי מה שאני מבין — נעמד בפני העובדה, שאף שהיתה לנו התראה של חמישה חודשים, העורף לא היה מוכן. פירושו של דבר הוא, שבאחד העניינים החיוניים ביותר של החברה הישראלית, הממשלה כשלה.

אם אנחנו מחברים יחד את העניין של העלייה והקליטה, את עניין המים ואת עניין הביטחון של העורף כהכנה למלחמת המפרץ, עם פרק הזמן הארוך שהיה להכנה, אנחנו רואים שהממשלה איננה מתמודדת עם בעיות היסוד. אילו היתה תקלה, אילו היה מחל בעניין זה או אחר, זה קורה, לפעמים גם דברים חריפים. יש סיבות אובייקטיביות בכל נושא ונושא, ואפשר להסביר למה בעניין זה כשלו ובעניין אחר לא הצליחו במידה מספקת. אבל אם אני רואה שבתחומים החיוניים ביותר של החברה — ביטחון ומים, שאלה הם חיים, וקליטת העלייה — הממשלה עשויה היום מעור אחד כמעט, ושוב אין בה היוזמיות בין מחנה אחד ובין מחנה שני, והחברים בה שייכים עכשיו לאותה חמולה ונוח להם לחיות זה עם זה, ובכל זאת הם כושלים, הרי לא רק שיש חוסר אמון ביכולתה לתפקד בענייני עלייה, אלא הממשלה הזאת איננה מסוגלת למלא שום תפקיד רציני ויסודי בחברה הישראלית. וככל שהיא תסתלק מאתנו מהר יותר, כן ייטב.

היור' ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת וירשובסקי. חברת הכנסת גאולה כהן, בבקשה, ואחריה — חבר הכנסת שמואל הלפרט.

— הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפרועים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחברת הכנסת גאולה כהן. חבר הכנסת שמואל הלפרט, בבקשה, אחריו — חברת הכנסת תמר גוזנסקי. רבותי, יש לנו זמן מוקצב. אני מבקש מאוד לעמוד בלוח הזמנים.

שמואל הלפרט (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קליטת העלייה היא המשימה הגדולה והחשובה ביותר שהוטלה על מדינת ישראל זה שנים רבות. מאות אלפי יהודים, שהיו מנותקים מעמם ומארצם יותר מ-70 שנה, מבקשים עכשיו לבוא לישראל ולעלות לארץ הקודש. אין ספק כי מדובר באחד הנסים הגדולים בימינו ובאירוע היסטורי מיוחד במינו, ובהזדמנות שאסור לנו להמציא.

רכבות העולים המגיעים לישראל בימים אלה מבקשים לבוא למדינה יהודית, מדינה שעליה חלמו בסתר לבם במשך שנים רבות. מן הראוי היה שקבלת הפנים שמכינים כאן להם תהיה בהתאם לכך, ולא כאילו באו למדינה של עם ככל העמים.

אין ספק, יש חשיבות רבה בכניית דירות ושיכונים, כדי שיהיה היכן לשכן את העולים, אך, עם זאת, לא ייתכן שמתקציב של מיליארדים המיועד לקליטה ולבנייה לעולים יוקצב רק 1.2 מיליון שקל לקליטה הרוחנית.

חברי הכנסת, אני מקווה שכולם יסיכמו שנוסף על המאמץ לקליטה הפיזית יש לפעול לקליטה הרוחנית, להקניית תודעה יהודית, ערכים יהודיים, לקניית תשמישי קדושה, טלית ותפילין, למתן שיעורים ביהדות. איך ייתכן לספק את הצרכים המינימליים ביותר בתחום זה בתקציב של 1.2 מיליון שקלים עבור כל רכבות ומאות אלפי העולים שיבואו בשנה הבאה לישראל?

רק אתמול שמענו, כי התחזית של כ-300,000 עולים מברית-המועצות עומדת בעינה. האם מי שתכנן את תקציב הקליטה הרוחנית חושב שדי להעמיד לכל עולה תקציב של 4 שקלים עבור קליטתו הרוחנית?

מדינת ישראל היתה צריכה לעשות הרבה, מעל ומעבר כתחום זה ולסייע לעולים אחרי 70 שנות ניתוק מיהדות. עוד לא מאוחר לחקן זאת. אני מקווה שמי שצריך לשמוע ייקח את הדברים לחשומת לבו.

חברי הכנסת, מן הראוי היה, שכאשר עוסקים בתנופת בנייה בכל רחבי הארץ לא נחזור על הטעות החמורה שנעשתה במשך כל שנות המדינה — של בניית שיכונים בלי מוסדות חינוך דתיים, בלי מקוואות, בלי בתי-כנסת וכלי מוסדות דת. כאשר העולים החדשים מגיעים מברית-המועצות ומוצאים אחרי תלאת לא מעטות מדרך לכך חילום, לא ייתכן שלא יהיו להם מבנים למוסדות דת ולמוסדות חינוך תורניים.

ברצוני להתייחס בדברי גם לנושא האבטלה ההולך ומחמיר במדינה. ברור לגמרי שאין די בדאגה לדירות בלבד, ויש לספק לעולים גם מקומות עבודה ופרנסה. כאותה מידה שבונים דירות צריך לבנות גם מפעלים וליצור מקומות עבודה, עליידי הרחבת מפעלים קיימים, מתן תמריצים מיוחדים למשקיעים וביטול כל ביורוקרטיה, כדי ליצור לעולים מקומות עבודה.

כאשר העולים החדשים יעבדו באופן סדיר הם גם יקלטו כראוי בישראל. ואם, חס ושלום, הם לא ימצאו מקומות עבודה, זה יביא לדמוקליזציה ולירידה. אסור לנו להרשות מצב כמו זה שקיים היום, שאלפי עולים מתוסכלים מסתובבים לא תעסוקה.

יהיה. ומהעלייה בשנות ה-50 לא יכלו לרדת, לא היה לאן וגם לא היה צורך. ברוך השם, כן גוררין תקף אז את הבעיה בצורה מהפכנית. אני לא רוצה וגם אין לי זמן למנות היום את כל הדברים שצריכים תיקון.

אני רוצה לומר דבר אחד — מחדל נורא נעשה. אני אומרת זאת באוזני יושב-ראש הקבינט, והוא בעצמו אומר לנו זאת, אבל אסור לנו לרגע אחד לשכוח: העם בישראל עוד לא התגייס לנושא העלייה והקליטה.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש לסיים.

גאולה כהן (התחיה):

העם בגולה עוד לא התגייס. זה עוד לא התחיל לדגוג אותנו. איש מאתנו לא יכול לקום ולומר: אני שיניתי את אורח חיי בגלל העלייה. אף אחד לא יכול לומר זאת, מפני שבאמת הוא לא שינה את אורח חייו.

אני לא אומרת שבזה נביא את כל המיליארדים. אבל אין לי ספק שזה יגדיל את התנופה של ההתלהבות וההתנדבות, שמעולם לא היתה כזאת בעם הזה, ויאפשר לנצל את הפוטנציאל העצום שיש בעם הזה. פוטנציאל כזה שווה מיליארדים, ולא צריך בשביל זה למכור את מדינת ישראל ואת השטחים כדי לפתור בעיות בצורה קלה, גם אצל אלה שאין להם מגמות קשות.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש.

גאולה כהן (התחיה):

אני כבר מסיימת, אדוני היושב-ראש.

כמו בכל דבר בריא, יש גם כמה גידולי פרא ויש מחלות. מחלות הן תמיד בגוף בריא. מחלות הן לא לגוף חולה. אחת המחלות היא אותם ארגונים הפועלים היום בנושא הנשירה. לא ארבה בדיובר על כך. ואותם אלה בתוכנו ששוב חוזרים ומטיפים לנו, כי מבחינת השקפת עולם ליברלית כביכול יש לאפשר למהגר ללכת לאן שהוא רוצה, עד שעיתונאי ב"הארץ", מר אריה כספי, הרחיק לכת והסית והמריד את העולים האלה שלא יאפשרו למדינה שלא לאפשר להם לרדת אם הם רוצים לרדת מכאן, ואפילו השווה את מדינת ישראל לכלל הסובייטי, הלשין על המדינה באוזני ארצות-הברית שזאת מדינה טוטליטרית כמו רוסיה, שלא מאפשרת להם לבוא לכאן וללכת: אותה מחלה איומה שהתבטאה בכוכב השמש הזה, שאני לא יודעת ואולי צריך לחקור מאין יש לו לממן את הנסיעות שלו ואת הקמת העמותה המעוותת שלו, עמותה לעצירת העלייה לישראל.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש לסיים. אני מתאר לעצמי שאת יכולה לדבר על הנושא הזה, רק אין זמן.

גאולה כהן (התחיה):

משפט אחרון.

לא יעזור לכל הבוכים האלה. אכן, אנחנו נשלם מחיר יקר, אולי גם מיותר, בגלל העדר החזון והתחזית של לפני, שלא ראינו, אולי גם בשל כל המחללים והמשגשגים של אחריו. אבל התהליך שהתחיל, הגם שהוא לפעמים גדול עלינו, לא על כולנו, אבל יש כאלה שהוא גדול עליהם, התהליך הזה גדול גם מאתנו וגם אם הוא נכפה עלינו ולא הקדמנו לשמוע את הקולות שמבשרים אותנו, הוא יסחף את כולנו עד שכולנו נאמר: נעשה ונשמע.

חוכרת כ"ג, ישיבה ר"פ

— הצעות סיעות המערך, התנועה ליזכירות האזרח ושלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שני — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה —

חברי הכנסת, יש היום הזדמנות לשלום. הפלשתינים דבקים בתוכנית שלהם, בתוכנית שהם עיצבו עוד ב-1988, בדבר הקמת מדינה פלשתינית בצד ישראל במסגרת הסכם שלום כתוב, עם ערבויות בין-לאומיות, בחסות האו"ם, בחסות מועצת הביטחון, הסכם שיבטיח ביטחון לשני העמים, לשתי המדינות שיחיו זו בצד זו בשלום. זה הפתרון שמציעים הפלשתינים.

יש מי שאומר: כן, אבל מה הם עשו בזמן מלחמת המפרץ? גם השר שרון הזכיר כאן את התנהגות הפלשתינים, או כמה מהם, בזמן המלחמה. אין לזה שום קשר, חברי הכנסת. אנחנו נדבר עם הפלשתינים ללא הבל מה הן השקפותיהם וגישתם, מכיוון שהם העם שיושב יחד אתנו בארץ הזאת, כמו שנדבר עם המלך חוסיין וכמו שנדבר עם יתר המנהיגים של העולם הערבי. כי אם משהו מוכן לעשות שלום עם סעודיה, הוא חייב לדעת: הדרך לשלום עם העולם הערבי עוברת בשטחים הכבושים, בשלום עם העם הפלשתיני. רק בדרך זו יש אפשרות לעשות שלום. והשלום הזה תלוי בנו.

אך הממשלה הזאת לא רוצה שלום, כי אצלה "ארץ-ישראל השלמה", זאת שבגללה פרצו מלחמות ועוד יפרצו מלחמות, היא חשובה יותר. מי שמחשיב שטחי אדמה יותר משלום יביא עלינו אסונות נוספים. לכן נחוצה לישראל ממשלה אחת. לכן אני מבקש בממשלה אי-אמון ומציעה לכנסת להביע בה אי-אמון.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחברת הכנסת גו'נסקי. חבר הכנסת יואש צידון איננו. חבר הכנסת יאיר שפרינצק איננו. חבר הכנסת אליעזר מזרחי, בבקשה, ואחריו — חבר הכנסת אפרים גור. נראה שהוא יהיה אחרון הדוברים. רבותי, מי שלא יהיה באולם שעה ששמו ייקרא, ברור שהוא יאבד את תורו לדבר.

אליעזר מזרחי (גאולת ישראל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מדינת ישראל ניצבת בפני כמה וכמה בעיות, בעיות פנים וחוץ: בעיות פנים — עד כדי סגירת המים בברזי ההשקיה בחצרותינו, הסכמי שכר בכל המגזרים; בעיות חוץ — הבעיות המדיניות, שהן ביטחוניות וקיומיות לעם ישראל.

עם ישראל סבל במשך הדורות, הושפל ועונה. תקופה זו היא תקופת זוהר, וצריך לתת על כך את הדעת ולבחון מה יש לעשות בשביל לנצל את תקופת זוהר הזאת למען עם ישראל, המקיים בארצו ובמולדתו את ביתו הרוחני, שהיה לתפארת עם ישראל בכל הדורות. בית רוחני זה היה אבן השתייה, שממנה שאבו עם ישראל וכל עמי עולם. אלא שסיבה זו היתה סיבה להתגרות ולשנאת עם, עד כדי רדיפתו, השמדתו וניצולו.

אנחנו צריכים לעשות חשבון נפש נוקב עם עצמנו, האם אנו עושים את אשר מוטל עלינו שלחיי ציבור. כנכחרי העם מוטל עלינו עול כבד, ודחתו נצטרך לתת דין-דשושון לדורות הבאים, האם עשינו את התפקיד שהוטל עלינו, או שחם ושלום מעדנו, או יותר מכך, הרענו במעשינו.

כשאנו חושבים ומתעמקים בהיסטוריה הנפלאה של עםנו, המסקנה היא שרופנו, אבל נשאנו עם, אף שהושפלנו. כי עם ללא תוכן רוחני, ללא תרבות, איננו עם. ועם ישראל הוא מיוחד בתורתו, הוא עם הספר, עם שניחן בסגולות מיוחדות, עד כדי שנאת כל העמים כלפיו. זו ההוכחה שדווקא בתקופה זו, שבה עם ישראל בארצו, בארץ המובטחת, ובתקופת זוהר זו — הוא ישמר את עצמו, פיסית ורוחנית.

הקשר בין העולים שעלו ארצה לבין היהודים שעדיין נשארו בברית-המעצות חזק ביותר. כאשר היהודים שם שומעים כי אין בישראל תעסוקה, הם נרתעים מלבוא לכאן, והדבר עלול לחבל בעלייה לישראל.

לכן חשוב מאוד לבנות דירות ושיכונים לעולים, אבל לא פחות מכך צריך לתת תשומת לב לתעסוקה וליצירת מקומות עבודה, וכפי שאמרתי בתחילת דברי — להדגיש בצורה סבירה גם את נושא הקליטה הרוחנית.

אשר להצעות האי-אמון, נוכח התנופה והדינמיות שמגלים הממשלה ושר השיכון במיוחד בבניית דירות לעולים, בהגדלת סל הקליטה למפרע, וההצטרפות הממשלתית לפעול גם בנושא האבטלה ויצירת מקומות עבודה — סבורני שאין מקום להצעות האי-אמון, וסיעתנו תצביע בעד אמון בממשלה. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת שמואל הלפרט. רשות הדיבור לחברת הכנסת תמר גו'נסקי, ואחריה — לחבר הכנסת פסח גרופר.

תמר גו'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד שר השיכון, כאשר עולים נזרים בזבל וכאשר תלמיד חינוך מקרב העולים עובדים בלילות כמדחיי כלים כדי שלמשפחותיהם יהיה מה לאכול, הממשלה באה ומספרת לנו כמה היא מצליחה. כאשר מערכות בריאות ורווחה ממש קורסות, הממשלה מספרת לנו שיש לה יופי של תוכנית. אבל אם יש לממשלה תוכנית למאבק באבטלה ההמונית, המאיימת להגיע עד רבע מיליון איש, נראה שהתוכנית הזאת היא כל כך סודית, כפי שהיה סוד שמסכות גז זה רבות — יש אומרים מיליון, יש אומרים יותר — לא היה בכוחן להגן על האזרחים אילו פרצה מלחמה כימית.

מה המשותף לכל הדרוגמה האלה? המשותף הוא, שהממשלה החליטה לנהל מדיניות סודית, שהיא אינה אומרת את האמת, את כל האמת, וכל זה בטענה הדמגוגית שלא צריך להרגיז את האוכלוסייה, שצריך למנוע פניקה, כפי שצוטט היום קצין בכיר אחד.

הבוקר רעשה וגעשה הארץ לשמע ציטוט מדברי השר אולמרט, שאמר באמריקה שאפשר לדון עם סוריה על עתיד הגולן. השר שרון, שמעתי, אמר היום מעל הבמה הזאת: לא דובים ולא יער, אין מה לדבר, ובכלל אנחנו לא רוצים לדבר כי איננו רוצים לסגת. אז מה יוצא פה? כלפי חוץ הממשלה הזאת מנסה להפגין מתנות: ראו את דברי השר לוי, החוזר ומספר כמה הממשלה רוצה שלום. אך כלפי הציבור הישראלי הממשלה מנפחת חוזה ואומרת: הכול שלי.

המתנות כביכול שמנסה להציג ממשלת שמיר נועדה לשמן את המהלך האמריקני, שתמציתו הסדר בלי אש"ף ובלי לכבד את זכות העם הפלשתיני להגדרה עצמית ולמדינה עצמאית בצד ישראל.

יכול להיות שכבר מדברים בחדרי חדרים, בשיחות בארבע עיניים, על החזרת רמת-הגולן לסוריה. אבל מי שרוצה לחזור על הסדר כמו הסדר עם מצרים, כלומר האמריקנים יקבלו מאחז צבאי בסוריה, הסורים יקבלו את הגולן, אך הפלשתינים יישארו תחת כיבוש — לאלה אני מזכירה, כי שלוש שנים בלבד לאחר הסכמי קמפ-דייוויד פרצה מלחמת לבנון הנוראה והאומללה, שהשר שרון היה אדריכלה.

— הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה; הצעת ועדת הכנסת לחיקון סעיף 36 בתקנון הכנסת —

הקליטה, מחלחלות באופן הקשה ביותר אצל מאות אלפי יהודי ברית-המועצות, המתכננים את עלייתם לישראל. אין שום ספק שחזרתו של השר שרון, כמו גם החזרת חלקה של הממשלה בסל הקליטה, הן בבחינת כשורה של מגמת שיפור — שיפור, גם אם לא מספיק — בזכויות ובתנאים של העולים.

אני רוצה לקוות, חברי חברי הכנסת, שממשלת ישראל, כמי שצריכה להתמודד בשעה חיונית אך קשה זו עם האתגר — אולי החשוב, המסוכן והמורכב ביותר שממשלה כלשהי, לא רק בישראל אך גם בישראל, עמדה בפניו — חדע ליצור גם מקומות תעסוקה ולהמשיך בתנופת הפיתוח ובתנופת הבנייה של הדיור, כדי שבעוד חודשים אחדים כל האוירה סביב קליטת העלייה תשתנה, ובעוד כמה חודשים, בעוד כמה שנים, נעמוד כולנו עם אמונה בלב, כי הצלחנו במשימה החשובה הזאת.

אדוני היושב-ראש, אני בהחלט מבין שלחברי כנסת, לרבות מגישי הצעות האי-אמון, יש חוסר שביעות רצון מהרבה מאוד תהליכים של קליטת העלייה, אבל אינני סבור שהדבר הזה בהכרח צריך לבוא לידי ביטוי בהצעת אי-אמון לממשלה, ועל כן לא אצביע בעד הצעת האי-אמון.

עם זאת, אני בהחלט קורא לכל חלקי הבית להיתלות בנושא החשוב הזה ולהתלכד סביב המשימה להצליח בקליטת העלייה. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. ההצבעה תהיה אלקטרונית. מי שמצביע בעד — בעד, מי שנגד — מצביע נגד. מי בעד הצעות סיעות המערך, ר"צ, חד"ש, מפ"ם, שינוי, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה? מי נגד? זו הצבעה מס' 1.

ה צ ב ע

בעד ההצעות להביע אי-אמון

לממשלה	— 43
נגד	— 53
נמנעים	— אין

הצעות סיעות המערך, התנועה לזכויות האזרח ולשלום, החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, מפלגת הפועלים המאוחדת, שינוי — תנועת המרכז, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

בעד — 43, נגד — 53, אין נמנעים. אני קובע שהצעות סיעות המערך, ר"צ, חד"ש, מפ"ם, שינוי, הרשימה המתקדמת לשלום והפנתרים השחורים להביע אי-אמון לממשלה נדחו.

ד. הצעת ועדת הכנסת לחיקון סעיף 36 בתקנון הכנסת*

חיים קורפו (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצורך בחיקון המוצע להחלפת סעיף 36 בתקנון הכנסת נבע, כפי שזכור לחברי הכנסת, משימוש מופרז במכשיר הצעות האי-אמון, אשר

ועכשיו, רבותי, מה עושים ומה רוצים מגישי ההצעות? תקופה זו היא תקופת דרור וחופש לחלק גדול מעם ישראל. לחלקם זה חופש כלכלי. נכון שיש קשיים כלכליים לרבים מהעולים. ונכון שגם אתם, חברי האופוזיציה, לא נוח לכם שיש ממשלה כזאת. אבל אתם, חברי האופוזיציה, חייבתם לרצות הגדול הזה לעם ישראל. זה רגע גדול של קיבוץ עם ישראל בארצו, פתיחת שערי ברית-המועצות, ויש כמיהה לקליטה טובה של רבים מהעם היהודי. אתם לא חשבתם בקשיים שעמדו בפניכם. בדרך השם, נפתחו השערים, נפתח שער גדול, המים זורמים בכמויות שאי-אפשר להעמיד סכרים בפניהם. ואתם יודעים היום שכל מעשה שינגח בנושא העלייה עלול להמיט עליה אסון. אז דווקא בנושא רגיש זה אתם מגישים הצעת אי-אמון.

ייתכן שבנושאים אחרים, אם היו קשים או קריטיים, יכול להיות שגם בשעה זו היית מצטרף אליכם. אבל דווקא משום שמדובר בנושא שהוא כל כך רגיש לעם ישראל, כל כך רגיש בקהיליה הבין-לאומית, אינני יכול לשחק עצמי אתכם. אי-לכך, ומכוח החשיבות של העניין, אני בוודאי ובוודאי אצביע בעד הממשלה הזאת.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת אליעזר מזרחי. רבותי חברי הכנסת, אמרתי פעמים אחדות — זה הנהול, וגם התקנון קובע זאת — שחבר הכנסת ששמו נקרא ולא נמצא באולם הפסיד את תורו. אנחנו לא יכולים כל הזמן לשבש את עבודת הכנסת, ולכן אני לא נענה לפניית של אלה שאיחרו ולא היו באולם. שלא יהיו אי-הבנות. אני לא רוצה לנקוט כאן שיטות של איפה ואיפה, ולכן, לצערי, אני לא יכול להיענות לפנייה.

רשות הדיבור לאחרון הדוברים, חבר הכנסת אפרים גור. אחר כך ניגש להצבעה, אלא אם כן שר השיכון יקבש לדבר.

אפרים גור (אחדות למען השלום והעלייה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מכבד את כבוד שר השיכון על החלטתו לשוב ולעמוד בראש קבינט הקליטה. אני משוכנע כי הוא ידע להמשיך ולהוביל את האתגר הציוני והלאומי החשוב ביותר שניצב לפנינו לפנייתו באותה תקיפות ובאותה נחישות כפי שידע, על אף כל הקשיים, לעשות זאת עד היום.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, לי אין ספק שאילולא האקט של ההתפטרות, אילולא ההד הציוני והעזוע שהאקט הזה עורר וגרם, לא היה משרד האוצר מחזיר את חלקה של הממשלה, בסך 3,000 שקל, בסל הקליטה. אני רוצה לקוות עתה, שבקצבות החלטתה של ממשלת ישראל גם הסוכנות היהודית תחזיר את חלקה בסל הקליטה מהלוואה למענק, וגם, כדרישתן, תחל ממשלת ישראל לפחות מעתה לעדכן את סכומי סל הקליטה בהתאם לעלויות המדר במשק.

חברי הכנסת, כל התופעות שבפניהן אנו עומדים, לרבות הפגיעה המתמשכת בזכויות העולים, לרבות הפגיעות בסל

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא בסדר-היום: הצעת ועדת הכנסת לחיקון סעיף 36 בתקנון הכנסת. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת הכנסת. בבקשה.

המנמקים, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. יש לך שלוש דקות. אקפיד על לוח הזמנים. בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב־ראש, כמה השגות יש?

היור' ע' עלי:

יש עוד שני נואמים. בתשע דקות נסיים את כל העניין. חברת הכנסת גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב־ראש, חברי הכנסת, ההצעה שבה ומועלית לפנינו לאחר שהכנסת כבר דחתה אותה פעם אחת. זה ניסיון נוסף של הקואליציה הממשלתית לארגן את עבודת הכנסת כהתאם למידותיה ולתפיסתה את הדמוקרטיה בכלל ואת הדמוקרטיה בכנסת בפרט.

הנושא אינו רק אי־אמון, הנושא הוא היכולת של הקואליציה לתת מומנה של הכנסת כפי שהיא חושבת לקולות אחרים. לממשלה יש אמצעים רבים ומגוונים להשמיע את דברה, בין ככנסת, בין באמצעות רשויות השלטון, ובין באמצעות אמצעי התקשורת הממלכתיים. לקואליציה יש אפשרויות בחוק ומחוץ לחוק. לכן הבעיה היא האפשרות של האופוזיציה להביא את דברה, בין היתר באמצעות הצעות אי־אמון.

זו הצגה מעוותת של המציאות, כאילו הצעות האי־אמון משבשות את עבודתה של הכנסת. אם מתייחסים כך להצעות אי־אמון, אפשר לומר שכל ההצעות לסדר־היום, וכל השאלות, וכל השאלות בעל־פה, כל הדברים האלה שמטריחים את הממשלה ואת שריה לענות ולבוא לבניין ולהיות נוכחים כאן — כל זה גם כן מפריע. אם מתחילים כהצעות אי־אמון, אפשר אחר כך להמשיך ולבטל מוסדות אחרים שקיימים בתקנון ומאפשרים לחברי הכנסת מהאופוזיציה להביא את דברם.

סעיף 36 הוא סעיף מרכזי שנכלל בתקנון כבר מראשית הכנסת הזאת, ונועד לתת לסיעות האופוזיציה, יהיה גודלן אשר יהיה, להציג בפני הממשלה אתגר, אתגר הקשור במדיניותה, אתגר להגן על עצמה.

לכן חייבים להסיר את ההצעה שהציעה היום הממשלה.

אני רוצה להוסיף ולומר, שכל ההגבלה הקשורה במספר חברי כנסת, דווקא עשרה, באה לומר שהסיעות הקטנות הן היחידות שייפגעו מההצעה הזאת, שבה לפגוע דווקא בסיעות הקטנות, והיא מבליטה עוד יותר את האופי האנטי־דמוקרטי של ההצעה המונחת בפנינו.

לכן אני קוראת לכם, חברי הכנסת, לתמוך בהסתייגות של סיעת חד"ש ובהסתייגויות של חברי הכנסת אלי דיין ויאיר צבן. תודה.

היור' ע' עלי:

תודה רבה לחברת הכנסת גוז'נסקי. חבר הכנסת אלי דיין, בבקשה; אחריו, אחרון — חבר הכנסת יאיר צבן.

אלי דיין (המערך):

אדוני היושב־ראש, רבותי חברי הכנסת, בסיבוב הראשון לא אישרה המליאה את הצעתו של יושב־ראש ועדת הכנסת חיים קורפו, ובצדק, משום שלא ייתכן לשנות תקנון שחברי הכנסת שנבחרו והסיעות יודעים שיפעלו לפי התקנון הזה.

אפשר לסייע המונה חבר אחד או שניים לגזול מזמנה היקר של הכנסת ולקפח בכך סיעות גדולות וחברי כנסת רבים, שהצעותיהם לסדר־היום נדחות או נדחקות למועד אחר.

בהצגתי לראשונה את התיקון המוצע ציינתי את השיעור הבלתי רגיל של הצעות אי־אמון שהונחו בעבר, שלא פסח גם על הכנסת הנוכחית. עד הכנסת העשירית הוגשו 10 או 20 הצעות אי־אמון בכל תקופת כהונתה של כנסת. בכנסת האחת־עשרה הוגשו 148 הצעות אי־אמון, ובכנסת הנוכחית, בשני מושבים בלבד, הוגשו 102 הצעות אי־אמון. הווי אומר, שאם נמשיך במצב הקיים יהיו לנו בכנסת השתיים־עשרה למעלה מ־200 הצעות אי־אמון.

על כך באה היוזמה להחליף את סעיף 36, והנוסח המוצע הוא:

א. סיעה או סיעות שמספר חבריהן עשרה או יותר רשאיות להציע הבעת אי־אמון לממשלה; סיעה המונה פחות מעשרה חברי כנסת רשאית להגיש שלוש הצעות להביע אי־אמון לממשלה בכל מושב של הכנסת.

ב. הצעה להביע אי־אמון לממשלה יכול שתהיה בדרך של הצעת סעיף לסדר־היום או כהצעה בסיום דיון בכל סעיף העומד על סדר־היום.

ג. הצעות אי־אמון כאמור בסעיף זה יידונו בישיבת הכנסת הראשונה בשבוע שלאחר הגשת ההצעה וידחו דיון בכל סעיף אחר.

ביום 19 בפברואר 1991 הניחה ועדת הכנסת על שולחן הכנסת את הצעת התיקון הנ"ל. לתיקון המוצע הוגשו השגות על־פי סעיף 151 לתקנון הכנסת כדלקמן: חברי הכנסת תמר גוז'נסקי, האשם מתאמיד ומוחמד נפאע מציעים בסעיף קטן (א), במקום "סיעה או סיעות שמספר חבריהן עשרה" יבוא: "סיעה או סיעות שמספר חבריהן שלושה"; ובמקום "סיעה המונה פחות מעשרה חברי כנסת רשאית להגיש שלוש הצעות להביע אי־אמון לממשלה" יבוא "חמש הצעות להביע אי־אמון לממשלה". חבר הכנסת אלי דיין מציע — במקום סעיף קטן (א) כמוצג יבוא: "כל סיעה רשאית להציע לסדר־היום סעיף של הבעת אי־אמון לממשלה". חבר הכנסת יאיר צבן מציע שני שינויים בסעיף קטן (א): 1. במקום סיעות שמספר חבריהן "עשרה" יבוא "חמישה", ובמקום סיעה המונה פחות "מעשרה" יבוא פחות מחמישה"; 2. בסוף סעיף קטן (א) להוסיף פסקה: "סעיף זה לא יחול על הצעה להביע אי־אמון בדרך של הצעת סעיף לסדר־היום או כהצעה בסיום דיון בכל סעיף העומד על סדר־היום, כאמור בסעיף 36(ב). חבר הכנסת צחי הנגבי מציע: במקום "סיעה או סיעות שמספר חבריהן עשרה" יבוא "שמספר חבריהן חמישה־עשר". כל ההשגות נדחו עליידי הוועדה בישיבתה ביום כ"ו באדר התשנ"א, 12 במרס 1991.

בהתאם לסעיף 153(ג) לתקנון, מונחת בזה הצעת התיקון כפי שהוחלט עליה בוועדת הכנסת, וההשגות, כאמור, שלא נתקבלו.

אני מבקש, מהכנסת, אדוני היושב־ראש, לדחות את ההשגות ולאשר את התיקון כפי שהוצע עליידי הוועדה.

היור' ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, לפני שאנחנו ניגשים להצבעה, אני מבקש מחברי הכנסת לשבת במקומותיהם.

יש השגות של חברי כנסת. רשות הדיבור לראשונת

כל הסדר הדרוש, עם דיון ותשובת הממשלה. כאשר אתה אומר שאתה רוצה להפוך את הדיון להצבעת אי-אמון, יש לך על-פי התקנון החדש מרווח הזמן הדרוש, והקואליציה יכולה להתכונן. אין סיבה אמיתית, פרט לנוחיות סופר דה-לוקס בעניין הזה.

אני פונה לחברי כל הסיעות הקטנות. היום משהו מאתנו בקואליציה, מחר הוא יהיה באופוזיציה. אני פונה למפר"ל, לאגודה, לש"ס, לצומת ולסיעות אחרות. בעניין התקנון אין משמעת קואליציונית. אני קורא לכם להצביע לפי האינטרס האמיתי גם של הכנסת וגם שלכם, ולפחות את הסעיף הזה לא לחקן.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. רבותי, אנחנו ניגשים כעת להצבעה. סדר ההצבעה יהיה כדלקמן: אנחנו נצביע על ההשגות, ולאחר מכן, אם ההשגות האלה תיפולנה, נצביע על הצעת התיקון כפי שהוגשה על-ידי יושב-ראש ועדת הכנסת.

ההשגה הראשונה של חברי הכנסת גזעני, מחאמיד ונפאע. מי שהוא בעד ההשגה, יצביע בעד; מי שהוא נגד יצביע נגד. כמובן. זו הצבעה מס' 2.

ה צ ב ע ה

בעד ההשגה של חברי הכנסת

ת' גזעני, ה' מחאמיד

ומ' נפאע — 20

נגד — 58

נמנעים — אין

ההשגה של חברי הכנסת ת' גזעני, ה'

מחאמיד ומ' נפאע לא נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

אנחנו עוברים להצבעה, מס' 3, על ההשגה של חבר הכנסת אלי דיין.

ה צ ב ע ה

בעד ההשגה של חבר הכנסת

א' דיין — 31

נגד — 53

נמנעים — 1

ההשגה של חבר הכנסת א' דיין לא נתקבלה.

יאר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני מבקש להצביע על שתי ההסתייגויות לחדר, כי יש כאן גישה שונה.

היו"ר ע' עלי:

בסדר. מי בעד ההשגה הראשונה של חבר הכנסת צבן לסעיף קטן (א)? זו הצבעה מס' 4.

ה צ ב ע ה

בעד ההשגה הראשונה של חבר

הכנסת י' צבן לסעיף קטן (א) — 30

נגד — 49

נמנעים — 4

כשרואים שהתקנון לא נוח לממשלה או לקואליציה, שמטרידים אותם בהצעות אי-אמון, שמאלצים את ראש הממשלה בכבודו ובעצמו ואת שרי הממשלה להגיע לכנסת סוף סוף ולכבד את המוסד הזה, בא יושב-ראש הוועדה ועושה עסקאות עם כמה סיעות. בודקים, סופרים את מספר הסיעות, ולפי זה קובעים מי ראשי להגיש הצעת אי-אמון. זה דבר לא קונסטיטוציוני. זו פגיעה בתקנון הכנסת.

תקנון הכנסת הוא מוסד שיש לתת לו יציבות. אם הכנסת סבורה שיש לשנות את תקנון הכנסת, התחולה צריכה להיות, לדעתי, בקדנציה הבאה של הכנסת ולא בתוך הקדנציה, ושלפי שיקולי נוחות יקבעו מי ראשי להגיש אי-אמון ומי לא ראשי. זה דבר לא קונסטיטוציוני.

אני רואה בחומרה רבה, שהלכו ואספו כמה סיעות וקבעו את המספר עשרה. למה לא שנים-עשר? למה לא חמישה-עשר? למה לא שמונה? אלה הן עסקאות בלתי כשורות, שמטרתן אחת — לפגוע בסיעות שאין להן המספר הזה. זה דבר שרירותי, בלתי צודק, בלתי קונסטיטוציוני.

לכן אני קורא לכנסת להתעלות מעל שיקולים אינטרסנטיים צרים ולא לגרום חדשים לבקרים שינויים בתקנון הכנסת, שהוא מוסד שעל-פיו צריכה לפעול הכנסת ביציבות כל תקופת כהונתה. אם יש מקום לשינוי, התחולה צריכה להיות לאחר הכנסת הנוכחית.

היו"ר ע' עלי:

רשות הייבור לחבר הכנסת יאיר צבן.

יאר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבל שהגענו להצבעה הזאת. אני חייב לומר בפתיח דברי, שכחבר באחת הסיעות האופוזיציוניות אני רואה את האופוזיציה כנושאת בחלק העיקרי באחריות לכן שהגענו לחיקוק התקנון הזה. לא היינו צריכים להגיע לכך אילו היה ריסון עצמי מצד סיעות האופוזיציה, ובמיוחד מצד סיעות האופוזיציה הקטנות. יש כאן חטא ויש כאן עונש, אבל לא צריך להגשים בעונש, במיוחד כשיש סיבות מקילות, והסיבה המקילה העיקרית היא שהממשלות האחרונות, בתקופת הכנסת הזאת במיוחד, יצרו יותר מדי גירויים להצבעות אי-אמון.

יש שני נימוקים כבדי-משקל שמצדיקים תיקון כלשהו בסעיף הזה בתקנון, גם מנקודת הראות של האופוזיציה. הנימוק הראשון, שלא לשחוק את המכשיר החשוב הזה של הצעות אי-אמון. זה לרעת הפרלמנט, זה לרעת האופוזיציה. הנימוק השני, סדר העבודה התקין של הכנסת משתבש כאשר מגוימים בהצעות אי-אמון.

אבל מה שמוצע על-ידי הרוב בתיקון לתקנון, גם ללא ניסיון לעבור איזה שלב ביניים בתיקון מרוסן יותר, מאופק יותר, הוא מרחיק לכת. לי המצב נוח. ר"צ, מפ"ם ושינוי מונות יחד עשרה חברי כנסת. לנו אין בעיה, אדוני היושב-ראש. אני שואל, למשל, את צומת, התחיה, מולדת, שיחד מונות שבעה חברי כנסת: מחר קורה משהו והן באופוזיציה, והם יודעים שאני לחמתי בוועדה כשהיה סימן שאלה, שהצירוף שלהן יכול גם כן להגיש הצעות אי-אמון; אחס תצביעו עכשיו בעד ההגבלה הזאת? הצעתי: בואו נתחיל בחמישה חברי כנסת ונצפה מהסיעות הקטנות לריסון עצמי.

אבל, חשוב יותר הוא העניין השני. סעיף 36(ב) אומר, שאתה יכול להפוך כל דיון להצבעת אי-אמון. הווי אומר, אתה לא גוזל מזמנה של הכנסת, אתה לא מחייב הצעות אי-אמון עם

— הצעת ועדת הכנסת לחיקון סעיף 36 בתקנון הכנסת:

הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 8) —

צחי הנגבי (הליכוד):

אני הסרתי אותה.

שרה דורון (הליכוד):

הוא הסיר אותה.

היו"ר ע' עלי:

הואיל וחבר הכנסת הנגבי הסיר את הסתייגותו, הצבעה זו בוטלה. אנחנו עוברים כעת לאישור תיקון סעיף 36 בתקנון הכנסת, כפי שהובא על-ידי יושב-ראש ועדת הכנסת. מי בעד? מי נגד? נא להצביע, הצבעה מס' 7.

ה צ ב ע

בעד תיקון סעיף 36

46 —

בתקנון הכנסת

38 —

נגד

1 —

נמנעים

תיקון סעיף 36 בתקנון הכנסת נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

בעד — 46, נגד — 38, נמנע אחד. התיקון התקבל.

ההשגה הראשונה של חבר הכנסת י' צבן לסעיף קטן (א) לא נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

עכשיו נצביע על ההשגה השנייה של חבר הכנסת צבן. זו הצבעה מס' 5.

ה צ ב ע

בעד ההשגה השנייה של חבר

הכנסת י' צבן לסעיף קטן (א) — 38

46 —

נגד

— אין

נמנעים

ההשגה השנייה של חבר הכנסת י' צבן לסעיף קטן (א) לא נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

אנחנו עוברים להסתייגות של חבר הכנסת צחי הנגבי. מי בעדה? נא להצביע.

ה. הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 8), התשנ"א — 1991*

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 8), התשנ"א — 1991, בקריאה שנייה? לחוק סעיף אחד. נא להצביע. זו הצבעה מס' 8.

ה צ ב ע

31 —

בעד סעיף 1

2 —

נגד

1 —

נמנעים

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 8), התשנ"א — 1991. נא להצביע. זו הצבעה מס' 9.

ה צ ב ע

26 —

בעד החוק

1 —

נגד

3 —

נמנעים

חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם

וחובותיהם (תיקון מס' 8), התשנ"א — 1991,

נתקבל.

אנחנו עוברים כעת לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 8), התשנ"א — 1991, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את החוק חבר הכנסת חיים קורפו, יושב-ראש ועדת הכנסת בבקשה.

חיים קורפו (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק זו באה להסדיר את הנוהל שעל-פיו נמסרים כלי ירייה לחברי הכנסת מטעם הכנסת. מוצע כי קצין הכנסת יהיה רשאי לתת תעודת הרשאה לחבר הכנסת לשאת כלי ירייה של הכנסת. קצין הכנסת לא ייתן תעודת הרשאה לפי סעיף זה, אלא לאחר שחבר הכנסת עבר, להנחת דעתו של קצין הכנסת, הכשרה מתאימה בשימוש בכלי הירייה שהוא מבקש לשאת והפעיל אותו במטווח.

הצעת חוק זו נדונה בכנסת בקריאה ראשונה ביום י"ט באדר התשנ"א, 5 במרס 1991, והועברה לוועדת הכנסת להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. ביום כ"ה באדר התשנ"א, 11 במרס 1991, אישרה ועדת הכנסת את הצעת החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

החוק מוגש בזה ללא הסתייגויות לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, ואבקש את אישורה של הכנסת.

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת, אנו מצביעים. מי בעד הצעת חוק חסינות

ו. הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 9), התשנ"א — 1991* (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' עלי:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 9), התשנ"א — 1991, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת קורפו. בבקשה.

חיים קורפו (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק זו באה למנוע תופעות חמורות של העברת כספי ציבור ללא כל קריטריונים למוסדות ולגופים המקורבים לחברי הכנסת. לפעמים מנוהלים גופים אלה, או משתתפים בניהולם, חברי כנסת או קרובי משפחה שלהם. תופעות כאלה הן חמורות, מסכנות את הדמוקרטיה ומשחיתות את המידות. הצעת חוק זו באה להגביל את אפשרות ההשתתפות של חברי הכנסת ובני משפחותיהם בגופים שמקבלים הקצבה ייחודית ואוסרת קבלת כל כסף, שירות או טובת הנאה מגופים אלה.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

מה שמשחית זו חלוקת הכספים ולא המוסדות. במקום לבטל את חלוקת הכספים באה ועדת הכנסת ומציעה הסתייגויות.

חיים קורפו (יו"ר ועדת הכנסת):
תקשיב.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת כ"ץ-עוז, ערב טוב.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת מיכאל איתן, ערב טוב.

חיים קורפו (יו"ר ועדת הכנסת):

ועדת הכנסת קיימה דיונים מספר בחוק זה. לאחר הדיונים שנחקקו בו בקריאה ראשונה כמליאת הכנסת, מוגש החוק ללא הסתייגויות לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, ואני מבקש בזה את אישורה של הכנסת.

ז. חילופי גברי בוועדות הכנסת

היו"ר ג' גדות:

הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת קורפו. בבקשה.

חיים קורפו (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אבקש את אישורה של הכנסת לחילופי גברי בוועדות הכנסת:

מטעם סיעת מולדת — בוועדת הכנסת, במקום חבר הכנסת רחבעם זאבי שנחמנה כשר בממשלה יכהן חבר הכנסת יאיר שפרינצק.

* "דבר הכנסת", חוב' כ"א, עמ' 2589; נספחות.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה ליושב-ראש ועדת הכנסת, חברי הכנסת, הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 9), התשנ"א — 1991, עומדת לפנינו להצבעה בקריאה שנייה. להצעת החוק אין הסתייגויות.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת כ"ץ-עוז, אתה בהצבעה. להצעת החוק אין הסתייגויות. אני מעמיד להצבעה סעיפים 1 ו-2 כהצעת הוועדה. זו הצבעה מס' 10.

ה צ ב ע ה

כעד סעיפים 1 — 2 — 31

נגד — 3

נמנעים — 1

סעיפים 1 — 2 נתקבלו.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, תתקן את ההצבעה, חבר הכנסת עובדיה עלי לא הצביע.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לך. נתקן.

אנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על הצעת חוק חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 9), התשנ"א — 1991. זו הצבעה מס' 11.

ה צ ב ע ה

בעד החוק — 33

נגד — 2

נמנעים — 1

חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון מס' 9), התשנ"א — 1991, נתקבל.

חוכרת כ"ג, ישיבה ר"כ

— הצעת חוק לחיקון פקודת העיריות (מס' 44):

— הצעת חוק רישוי בנייה (הוראת שעה) (תיקון) —

ח. הצעת חוק לחיקון פקודת העיריות (מס' 44), התשנ"א — 1991*

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

נגד — 10
נמנעים — אין
התיקון של חבר הכנסת א' ויינשטיין לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אני מעמיד להצבעה את שם החוק כהצעת הוועדה. זו הצבעה מס' 13.

ה צ ב ע

בעד שם החוק, כהצעת הוועדה — 14

נגד — אין

נמנעים — אין

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

בהצעת החוק סעיף אחד, ואין לו הסתייגויות. אני מעמיד אותו להצבעה. זו הצבעה מס' 14.

ה צ ב ע

בעד סעיף 1 — 16

נגד — אין

נמנעים — אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אני קובע, כי הצעת חוק לחיקון פקודת העיריות (מס' 44), התשנ"א — 1991, התקבלה בקריאה שנייה. ועתה נעבור לקריאה שלישית. זו הצבעה מס' 15.

ה צ ב ע

בעד החוק — 17

נגד — אין

נמנעים — אין

חוק לחיקון פקודת העיריות (מס' 44).

התשנ"א — 1991, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:
אנו עוברים לסעיף השביעי שעל סדר-היום: הצעת חוק לחיקון פקודת העיריות (מס' 44), התשנ"א — 1991, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את החוק יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חבר הכנסת יהושע מצא. יעלה ויבוא.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפנינו חוק לחיקון פקודת העיריות (מס' 44), התשנ"א — 1991. החוק לחיקון פקודת העיריות אשר מובא לפניכם הוא של חבר הכנסת אלי דיין, שהוא גם ראש עיריית אשקלון — והיה בוודאי רוצה להקשיב לחוק שלו עצמו ולהתגאות בכך שאנחנו מעבירים אותו — נדון בדיון מוקדם כיום 7 בנובמבר 1990, ובקריאה ראשונה ביום 25 בפברואר 1991. זהו תיקון קצר מאוד אך חשוב, והוא בא להחזיר לעיריות את הסמכות למשכן מקרקעין, סמכות שהיתה בידן שנים רבות, אך נשמטה בטעות באחד מגלגולי התיקונים לחוק, כפי שהראה חבר הכנסת דיין בדברי ההסבר שלו להצעת החוק.

בהצעת החוק לא הוכנסו תיקונים כלשהם. אני מציע לאשרה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, ומברך את חבר הכנסת אלי דיין על הצעתו החשובה.

להצעה הסתייגות אחת, של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. הוא איננו באולם, אדוני היושב-ראש, ועל כן אני לא יכול אפילו לבקש לנמקה.

אברהם שוחט (המערך):

אני רוצה להודיע לך, שחבר הכנסת ויינשטיין מחלק כעת כספים.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת ויינשטיין איננו באולם.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה. אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חבר הכנסת ויינשטיין לשם החוק. זו הצבעה מס' 12.

ה צ ב ע

בעד התיקון של חבר הכנסת

א' ויינשטיין לשם החוק — 2

ט. הצעת חוק רישוי בנייה (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"א — 1991**

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ג' גדות:
אנחנו עוברים לסעיף מס' 8 בסדר-יומנו: הצעת חוק רישוי בנייה (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"א — 1991, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את החוק יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, יעלה ויבוא חבר הכנסת יהושע מצא. יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק רישוי בנייה (הוראת

שעה) (תיקון), התשנ"א — 1991, נועד לזרז את הליכי קבלת ההחלטה בבקשות להיתרי בנייה למבני מגורים. כן הסמך החוק את שר הפנים להתקין תקנות לפריסת תשלומים הכרוכים בקבלת היתר הבנייה. החוק נחקק עם התחלת גלי העלייה ועם הגידול במצוקת הדירור כהוראת שעה למשך שנה, ותוקפו פג ביום 26 בפברואר 1991.

* "דברי הכנסת", חוב' כ', עמ' 2425; נספחות.

** "דברי הכנסת", חוב' כ"א, עמ' 2557; נספחות.

— הצעת חוק רישוי בנייה (הוראת שעה) (תיקון):
— הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 26) —

נגד — אין
נמנעים — אין
סעיפים 1 — 2 נתקבלו.

הי"ר ג' גדות:

אני קובע כי חוק רישוי בנייה (הוראת שעה) (תיקון) התקבל בקריאה שנייה. ועתה אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. זו הצבעה מס' 17.

ה צ ב ע

בעד החוק — 18
נגד — אין
נמנעים — אין
חוק רישוי בנייה (הוראת שעה) (תיקון).
התשנ"א — 1991, התקבל.

הי"ר ג' גדות:

אני קובע כי חוק רישוי בנייה (הוראת שעה) (תיקון). התשנ"א — 1991, נתקבל בקריאה שלישית. תם ונשלם.

ה צ ב ע

בעד סעיפים 1 — 2 — 15

י. הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 26), התשנ"א — 1991*

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הי"ר ג' גדות:

סעיף מס' 9 של סדר-היום: הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 26), התשנ"א — 1991, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את החוק יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה. יעלה ויבוא חבר הכנסת יהושע מצא.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 26), התשנ"א — 1991, הובאה לקריאה ראשונה ביום 20 בנובמבר 1990, והועברה לוועדת הכנסת כדי שהיא תקבע איו ועדה תכין את הצעת החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. ועדת הכנסת החליטה ביום 11 בדצמבר 1990 להעבירה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה. אני מתכבד עתה להביאה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית כתיקון מס' 26 לפקודת התעבורה.

הוועדה קיימה דיונים מספר, ובסופו של דבר היא מחזירה את הצעת החוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית ללא שום שינוי, אך עם הסתייגויות רבות.

מדובר בסמכותו של שר התחבורה להתקין תקנות בקשר לרכב מנועי ציבורי. התיקון בא להסמיק את השר לאסור הפעלת אוטובוסים ציבוריים בשבת ובמועדי ישראל תוך התחשבות ככל שניתן במסורת ישראל.

אין זאת אומרת שעם קבלת החוק תופסק כל תחבורה ציבורית בשבת. כל אשר באה ההצעה לקבוע הוא, כי השר יתחשב ככל שניתן בשיקול של מסורת ישראל, אך אין זה השיקול הבלעדי והמכריע. כך, למשל, כבר הודיע שר התחבורה לראש המועצה האזורית גולן, כי אין בכוונתו לבטל את השירות בקווי התחבורה הציבורית הפועלים כיום בשבתות

ובחגי ישראל בתחומי המועצה האזורית. גם למועצה האזורית גליל עליון, אשר עתרה לבג"ץ, הובטח, כי אם תהיה כוונה להביא לשינויים בקווי התחבורה הציבורית שבתחום המועצה, תינתן הודעה מוקדמת של 30 יום, כדי שהיא תוכל לכלכל צעדיה במועד.

אני מציע לכנסת לרחות את ההסתייגויות ולאשר את ההצעה כמות שהיא בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

הי"ר ג' גדות:

אני מודה ליושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת יהושע מצא. חברי הכנסת, יש לנו רשימה של מסתייגים, אני קורא את שמותיהם לפי הסדר: חברי הכנסת אלי דיין, עדנה סולודר, אריאל ויינשטיין, מרדכי וירשובסקי, אברהם פורז, חיים אורון ושלמה דיין. אני לא מקצה זמן. אני סומך עליכם שתגמקו בשתיים-שלוש דקות את כל ההסתייגויות ונגמור עניין.

ראשון המסתייגים, שייתן לנו דוגמה טובה, יהיה חבר הכנסת אלי דיין.

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

אני מבקש שחבר הכנסת אלי דיין ידבר גם בשמי.

הי"ר ג' גדות:

בסדר. בשתיים-שלוש מלים הוא יגיד גם מה שאתה רצית לומר. מקובל עלי.

אלי דיין (המערך):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, זהו חוק המעורר מחלוקת רבה בציבור ונחשב לאחד החוקים שכאו לשנות סטטוס-קוו ולכפות הסדרים במקומות מסוימים, שבהם קיימת תחבורה ציבורית בשבתות ובמועדים, בשעות מוקדמות, כדי

עדנה סולודר (המערך):

כבוד היושב־ראש, חברי הכנסת. גם אני רוצה להסתייג, וקודם כול מעצם החוק. נדמה לי שבכל שנות המדינה, במשך שנים רבות, השכלנו למצוא את הדרך בין השמירה על המסורת ועל השבת מצד אחד ובין אייכניסה לנשמתו של האזרח מצד שני.

מרבית תושבי ישראל, נדמה לי, שומרים — — —

היו"ר ג' גדות:

חברת הכנסת עדנה סולודר, סליחה. חבר הכנסת יצחק לוי, אנא; חבר הכנסת יוסף עוזן, אנא; חבר הכנסת שמאי, אחתה כמו פרט מושך אליך את כל הדברים היפים.

עדנה סולודר (המערך):

מרבית אזרחי ישראל הם שומרי חג, שומרי שבת, הם פועלים שרוצים לנוח בשבת, ומנוחתם — חלקה בטיול וחלקה גם בנסיעה. אנחנו יודעים שהחוק הזה הוא אחד מארבעה או חמישה חוקי "אתנן", ולפי מה שמרחש היום אפילו במליאה, ובוודאי במסדרונות, נדמה לי שאנחנו רואים את המחירים הנוספים, נוסף על חוקים, שאנחנו משלמים, כדי שתהיה, כנראה, ממשלה בישראל.

על כל פנים, אם אנחנו כבר עושים את המעשה, אין להסתיר אותו. אפשר לומר בגלוי שזה "חוק להסדרת התחבורה הציבורית בשבת ובמועדי ישראל". אבל אני לאותה הסדרה שתמנע מחלק גדול של הציבור את האפשרות לנוע ולטייל ולראות את נופי הארץ. אחרי הכול, לא לכל הציבור יש מכוניות פרטיות לנוע בהן. חלק מן הציבור היה מסתייע במסודות תרבות שהיו מארגנים טיולים בימי שבת. זה היה חלק מן הבילוי. מדוע לא? מדוע לא יוכל לעשות זאת אדם שהוא שומר מסורת, אבל ביום הזה הוא רוצה גם לטייל ולבלות בדרך שהוא מבין ובדרך שהוא מאמין בה? מי הוא זה שיכפה עליו דרך אחרת?

אני לא רוצה להחביא את הכוונה שאני מתנגדת לה תחת השם "חיקון לפקודת התעבורה", אלא לקרוא לילד בשמו: "חוק להסדרת התחבורה הציבורית בשבת"; כמובן, מתוך הסדרה שאינני מסכימה לה.

מכאן אני עוברת להסתייגות השנייה. במשך שנות קיומה של מדינת ישראל, השכלנו, דתיים וחילוניים כאחד, גם לשמור על מסורת ודת מצד אחד וגם לא להיכנס לנשמתו של האזרח מצד שני. כאשר שר התחבורה הציג את החוק הזה, הוא התחייב בפומבי בפני הכנסת שיישמר הסטטוס־קוו שהיה עד לחקיקת החוק הזה. אני רוצה לעגן את אמירתו גם במלים שיבואו לביטוי בחוק. עליכן אני מבקשת להוסיף לפסוק המדבר על הדרך של הפעלת האוטובוסים את הפסקה הנוגעת לאזרחות החיים ולומר: "בכל הנוגע באזרחות החיים של תושבי מדינת ישראל, תוך קיום הסטטוס־קוו ביישובים בהם פעלה התחבורה הציבורית, איסור כאמור טעון אישור של ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת".

אומנם לא הצטרפתי להסתייגות של חברי הכנסת אלי דיין ושלמה דיין, ויש הסתייגות רומה ומפורטת יותר של חבר הכנסת חיים אורון, כי ברור מאליו שראש רשות ומי שנושא בתפקיד ממשלתי או ציבורי יקיים את החוק אם יש בידי רכב ציבורי. לכן לא חשבתי שיש לעגן זאת בחקיקה. זה מובן מאליו. אבל, היות שאנחנו יודעים שלפעמים דברים שהם מובנים מאליהם לא כל כך מובנים בחיינו הציבוריים, אולי טוב לעגן את זה בכל זאת בחקיקה, ובהצבעה אצטרף גם להסתייגות האלה.

לאפשר לאוכלוסייה באזורים מרוחקים ולחיללים להשתמש בתחבורה ציבורית כשאין להם אפשרויות אחרות להגיע ליעדם. לכן, מטבע הדברים החוק הזה מעורר מחלוקת רבה.

אבל אנחנו מציעים, שאם כבר מתקבל החוק הזה — וכוה מצטרף אלי גם חבר הכנסת שלמה דיין — אם אכן הכנסת מעוניינת להסדיר את נושא התחבורה הציבורית בשבת ובמועדי ישראל, מן הדין ומן הצדק, שכשם שיהיה אסור על אזרח מן השורה לנסוע בתחבורה ציבורית בשבת ובמועדי ישראל, כך צריך לקבוע שמי שהועמד לרשותו רכב ייצוגי-ציבורי מטעם המדינה, או מטעם רשות מקומית, לא ישתמש ברכב זה מכניסת השבת ומועדי ישראל עד לאחר צאת השבת ומועדי ישראל.

יוסף עוזן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
גם ראשי רשויות מקומיות.

אלי דיין (המערך):

כן. אני מקווה שתתמוך בי בסעיף הזה. אני מדבר על שרים, על סגני שרים, מנכ"לים, ולא הוצאתי מכלל זה גם ראשי רשויות.

ציינתי במפורש, שהעובר על הוראת סעיף זה, יישלל ממנו הרכב הייצוגי ולא יועמד לרשותו רכב אחר מטעם המדינה או מטעם הרשות המקומית לתקופה שלא תפחת משישה חודשים. לעניין זה קבעתי, כי "מי שהועמד לרשותו רכב ייצוגי" הוא נשיא המדינה, יושב־ראש הכנסת, שר, סגן שר, מנהל כללי של משרד, סגן מנהל כללי וראש רשות מקומית.

שר הכלכלה והתכנון ד' מגן:
מה עם המזכיר הכללי של ההסתדרות?

אלי דיין (המערך):

זה לא מטעם המדינה. אלה גופים וולונטריים. אנחנו מדברים על תקציב המדינה.

אנחנו באים להסדיר נושא של תחבורה ציבורית בשבת. מן הראוי שנציג הציבור, נבחר הציבור, כפי שהם רוצים לקבוע שאזרח פשוט לא יוכל לנסוע בשבת ובמועדי ישראל, ישמשו דוגמה ולא ישתמשו ברכב שהוא בעצם של הציבור, שהמדינה העמידה לרשותם. כמובן, אם ירצו, הם יוכלו לנסוע ברכב פרטי שלהם, כי איננו רוצים להתערב בזכות הפרט. אבל, לא יעלה על הדעת שאזרח רגיל לא יוכל לנסוע, ואילו ראש רשות, שר, סגן שר, נשיא המדינה, יוכלו לנסוע.

אני מקווה שחברי במפלגות הדתיות במיוחד, שהציעו את החוק הזה, לא יצאו מהאולם, אלא יעשו גיוס כדי להצביע בעד ההסתייגות הזאת. תודה רבה.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת דיין, שעמד בהבטחתו. עתה, חברת הכנסת עדנה סולודר, בבקשה.

מרדכי גור (המערך):
למה צלצלו?

היו"ר ג' גדות:

קראתי את רשימת המסתייגים. אחרי חברת הכנסת עדנה סולודר, חברי הכנסת ויינשטיין, וירשובסקי, פרוז ואורון. חבר הכנסת שלמה דיין ויתר. סביר להניח שאם לא יהיו שניים-שלושה מסתייגים, כי אז הצלצול נשמע בזמן. אבל אם יהיו כל המסתייגים, הצלצול אכן נשמע קצת מוקדם מדי.

להסתייגות הזאת, שלמעשה מנציחה את מה שכבר קיים, ושר התחבורה מתחייב שימשיך להתקיים. זאת ההסתייגות האחת.

יש לי הסתייגות שנייה, המתייחסת לרברים ששר התחבורה צריך לשקול כאשר הוא בא להגביל את התחבורה הציבורית. בנוסח של הרוב של הוועדה נאמר: "יתחשב השר בכל שניתן במסורת ישראל". בכך צריך השר להתחשב. אני אומר שהגבלות שיקבע שר התחבורה לא צריך להתחשב רק במסורת ישראל אלא ככל שניתן גם באורחות החיים של תושבי מדינת ישראל; כלומר, כאשר שר התחבורה בא להגביל את התחבורה הציבורית ולצמצם אותה, כדי שהשיקול שלו יהיה מאוזן ויתחשב בכל חלקי האוכלוסייה, הוא צריך להתחשב לא רק במסורת ישראל אלא גם באורחות החיים של כלל הציבור. אני מבקש להוסיף זאת בסעיף המתאים ואני מבקש תמיכה בהסתייגות שלי.

אלה שתי ההסתייגויות שאני מקווה שיתקבלו, אם החוק יעבור. ייטיבו לעשות חברי הכנסת אם יסירו את החוק הזה מסדר-היום של הציבוריות ושל הכנסת.

היו"ר ג' גדות:
אני מודה לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי. חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה; אחריו — חבר הכנסת חיים אורון. אני מבין שחבר הכנסת שלמה דיין ויתר על הסתייגותו.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אם השר ייקח ברצינות את מה שאמור בחוק, הוא יפר את ההבטחה שנתן לוועדת הפנים. מדוע? אני יוצא מהנחה שמסורת ישראל מחייבת לאסור כליל תחבורה ציבורית בשבת; רכב ציבורי, בוודאי. כתוב בחוק שהשר יתחשב בכל שניתן — אני לא יודע מה זה "ככל שניתן", אבל לדעתי אין שום סיבה, לפי ההסמכה הזאת, שהוא לא ילך עד הסוף ואסור לחלוטין.

היו"ר ג' גדות:
אומר לך מה זה "ככל שניתן". כאשר אני אומר לך לעלות לדוכן הנואמים ולקצר ככל שניתן — זה המובן.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
לפי המובן הזה, "ככל שניתן", זה עד איסור מוחלט. אם כן, השר יכול לאסור לחלוטין תנועה של רכב בשבת.

פרט לזה, אינני יודע בדיוק מה אומרת מסורת ישראל על תנועת האוטובוסים. אני מניח שאם נקרא במקורות בוודאי נמצא משניות המתייחסות לתנועת אוטובוסים. הרי גם לפני זמן רב חזו שיהיו אוטובוסים.

רכותי חברי הכנסת, אני יודע שבמקבש שיהיה כאן בעוד כעשר דקות. כלי ההסתייגויות יפלו. כולם ילחצו על הכפתורים כדי לדעת בדיוק על מה הם מצביעים. לו הם היו מתיחסים ברצינות למה שאני אומר — מה שכמובן לא יקרה — הרי כדי לאפשר לשר את השיקול הנכון, היו צריכים להוסיף את הסיג שהוא צריך להתחשב לא רק במסורת ישראל אלא גם בצורות האזור ותושביה. או השר יכול לומר, מצד אחד שם מסורת ישראל שמחייבת אותו לאיסור מוחלט, ומצד שני אני צריך להתחשב באזור ובתושביו שרוצים לנסוע, ולכן אני מחליט להגביל לשעה, לשעתיים או לאסור בכלל. לדעתי, הנוסח הגורף שהולך להתקבל יגרום לכך שהשר, אם הוא באמת יפעיל את התחייבותו לכנסת, הוא לא יתחשב במסורת ישראל, כפי שמצפים ממנו. אבל, כמובן, בתור ריאליסט אני יודע שבסוף רבע שעה ילחצו על הכפתורים כלי לחשוב על תוכן ההסתייגויות.

היו"ר ג' גדות:
אני מודה לחברת הכנסת עדנה סולודר. רשות הדיבור לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין. חבר הכנסת ויינשטיין, אתה מוותר על ההסתייגות?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
כן.

היו"ר ג' גדות:
חבר הכנסת וירשובסקי, גם אתה מוותר על ההסתייגות?

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
לא.

היו"ר ג' גדות:
היעלה על הדעת? חבר הכנסת וירשובסקי, העם צופה אליך.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קודם כול, הסתייגויות היא לכל החוק כולו. התחלנו בעבודה על החוק הזה לפני המלחמה. יושב-ראש הוועדה מצא לנחוץ להפסיק את הטיפול בחוק עם פרוץ המלחמה, ובתבונה רבה, כי אמר שעכשיו צריך לעסוק במאחד ולא במפירד. בינתיים חלפה המלחמה ועכשיו אפשר שוב לחזור אל המפירד ושוב להכתיב הגבלה לאזרחים בכוח הסכמים קואליציוניים, הגבלה לאזרחים שלא רוצים אותה, הגבלה שמפריעה לאזרחים להשתמש בתחבורה ציבורית.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
אחרת ישעמם בחיים.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני מודה ליושב-ראש הוועדה על העניין שהוא מכניס לחיי.

היו"ר ג' גדות:
חבר הכנסת וירשובסקי, כסגן היושב-ראש אני מרשה לך להעיר הערה לחבר הכנסת מצא, שאסורה עליו ההפרעה ברגע זה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני היושב-ראש, לעצם העניין. ההסתייגות המרכזית שלי לחוק היא הגבלת הוראות החוק לעתיד; כלומר, קווים שפעולת בעבר ופועלים היום — הוראות החוק הזה לא יחולו עליהם.

למה אין כאן שינוי יסודי? מפני שיושב-ראש הוועדה עצמו קרא מכתב מאת שר התחבורה — הוא גם ציטט אותו כאן, מעל דוכן הכנסת — ובוועדה דובר בהרחבה על כך שיש מכתב משר התחבורה, שאמר שלגבי הקווים הפועלים היום הוא לא ישנה את המצב הקיים. זאת, כמובן, כדי לאפשר לאנשים הגרים בחלקי הארץ הרחוקים לנסוע עוד לפני צאת השבת, אם אלה חיילים ואם אנשים אחרים. הדבר הזה מתקיים הלכה למעשה במשך שנים רבות. אם כאים עכשיו לתקן את החוק ולתת בידי שר התחבורה סמכויות נרחבות כדי להגביל את התחבורה הציבורית, צריך להבטיח שהמצב לא יורע, שייאסר הסטטוס-קוו, מה גם שהשר התחייב על כך במכתב. אם השר הגיע עד כדי התחייבות במכתב, אדוני היושב-ראש, מדוע לא יעוגן הדבר בחוק? דבר לא יגרע — אם החוק יעבור — ממה שהרוב רוצה בו.

לכן, אני קורא לחברי הכנסת מכל חלקי הבית להצטרף

שכחו לכלול בתוך זה, מתוך אותה התחכמות, רכב ציבורי במשק הציבורי ובמשק הקיבוצי האחר, ולכן אני מגדיר את הסתייגויותיהם כמתחכמות.

כל מה שאנחנו מבקשים בחוק שלפנינו הוא לתת שיקול דעת לשר. ועל כן אני מבקש לדחות את ההסתייגויות ולהביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את החוק שלפנינו. אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה ליושב-ראש ועדת הפנים, חבר הכנסת יהושע מצא. חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה. לשם החוק הסתייגות לחברי הכנסת אלי דיין ועדנה סולודר. אני מעמידה להצבעה. נא להצביע.

ה צ ב ע

בעד התיקון של חברי הכנסת
אלי דיין וע' סולודר לשם החוק — 32
נגד — 45
נמנעים — אין

התיקון של חברי הכנסת אלי דיין וע' סולודר לשם החוק לא נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

32 בעד, 45 נגד, ההסתייגות לא נתקבלה. אני מעמיד להצבעה את שם החוק כהצעת הוועדה. נא להצביע.

ה צ ב ע

בעד שם החוק, כהצעת הוועדה — 47
נגד — 29
נמנעים — אין

שם החוק, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

47 בעד, 29 נגד, אין נמנעים, שם החוק נתקבל כהצעת הוועדה.

לסעיף 1 הסתייגות לחבר הכנסת אלי דיין. אני מעמידה להצבעה. נא להצביע.

ה צ ב ע

בעד התיקון של חבר הכנסת
אלי דיין לסעיף 1 — 32
נגד — 45
נמנעים — אין

התיקון של חבר הכנסת אלי דיין לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

32 בעד, 45 נגד, נמנעים אין. ההסתייגות של חבר הכנסת אלי דיין לא נתקבלה. לסעיף 1 הסתייגות לחבר הכנסת וירשובסקי. אני מעמידה להצבעה. נא להצביע.

ה צ ב ע

בעד התיקון של חבר הכנסת
מ' וירשובסקי לסעיף 1 — 30

היו"ר ג' גדות:

אתה רוצה לומר שהאוטובוס ידהר.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
כן, ידהר לגמרי.

היו"ר ג' גדות:

רשות הדיבור לאחרון המסתייגים, חבר הכנסת חיים אורון. לאחר מכן אנחנו יוצאים אלי דרך, לקראת ההצבעה על ההסתייגויות.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הגשתי את ההסתייגות הקשורה ברכב ייצוגי מטעם המדינה והצטרפו אלי. לשמחתי הרבה, חברי כנסת נוספים. צמצמתי את ההסתייגויות לבעלי רכב ייצוגי ממשלתי. למיטב ידיעתי, יש כ-120 כלי רכב כאלה — של שרים, סגני שרים, מנכ"לים וסמנכ"לים. אני אומר באופן מפורש ופשוט ביותר: מי שכופה על הציבור שלא להשתמש בתחבורה ציבורית, על אלה שאין להם רכב פרטי, יכפה על עצמו והכנסת תכפה עליו שלא להשתמש ברכב ייצוגי צמוד. יש הגדרה ברורה של מינהל הרכב הממשלתי. הרשימה ידועה, ומדובר באותם שרים, סגני שרים ומנכ"לים שבמידה רבה כופים את החוק הזה על הציבור.

אין כאן שום בעיה של כפייה, כי על-פי הצעתי הם יוכלו להשתמש ברכבם הפרטי ככל הצולה על רוחם, על-פי אורחות חייהם ועל-פי התנהגותם, אבל כדי למנוע אפילו חשש של חילול שבת, אני מציע שהרכב יושבת שעה לפני כניסת השבת. כך יהיה זמן לנסוע הכיתה ברכב פרטי. שעה אחרי צאת השבת הם יוכלו להשתמש ברכב החדש; ייסעו ברכב הפרטי למקום שבו חונה הרכב.

הסנקציה המוצעת היא לא קנסות, לא מאסרים, אלא פשוט: מי שהפר את החוק הזה, במשך מחצית השנה ישתמש ברכבו הפרטי. אני מתאר לעצמי שחברי הכנסת, בהסכמה רבה או פחותה יתמכו בחוק העיקרי, שיגביל עוד יותר אותו חלק בציבור שמשתמש בתחבורה הציבורית — לא את בעלי הרכב הפרטי, לא את בעלי הרכב הצמוד ואפילו לא — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אני אודה לשרים אם יואילו בטובם לשבת. אני מבקש זאת גם מיתר חברי הכנסת. בבקשה, חבר הכנסת חיים אורון.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

כפי שאמרתי, אני מתכוון רק למשתמשי הרכב של המאגר הממשלתי, הייצוגי, הצמוד. אני לא מתכוון לקצינים בצה"ל, לא לראשי ערים שאין להם קשר עם תקציב המדינה, אלא לאותה קבוצה מוגדרת — למיטב ידיעתי, יש כ-120 בעלי רכב כאלה — שלא ישתמשו ברכב מכונית השבת ועד צאת השבת.

אני מקווה שחברי הקואליציה, שברצון רב ובחזרה רבה שותפים לחקיקה הזאת, יתמכו בהסתייגות הזאת. לפחות לא תהיה תמונה של דיבור של איפה ואיפה, דיבור של אחד בפה ואחד בלב, והכנסת תוציא מתחת ידיה לפחות מעשה ישר, אם כי אני, כמובן, אתנגד לו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה ישיב.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, הובאו בפנינו הסתייגויות, שאני יכול להגדירן כהסתייגויות מתחכמות. כל אלה המדברים על השבת רכב ממשלתי זה או אחר בשבת ובמועדים פשוט

נמנעים —
הצעת חבר הכנסת ח' אורון אחרי סעיף 1
נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

42 בעד, 34 נגד, התוספת של חבר הכנסת אורון התקבלה.
אחרי סעיף 1 הצעה לחברי הכנסת אלי דיין ושלמה דיין. אני
מעמידה להצבעה. נא להצביע.

ה צ ב ע

בעד הצעת חברי הכנסת א'

דיין וש' דיין אחרי סעיף 1 — 33

נגד — 26

נמנעים —

הצעת חברי הכנסת א' דיין וש' דיין אחרי
סעיף 1 נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

33 בעד, 26 נגד.

חיים רמון (המערך):

אני מבקש להמשיך בהצבעה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני ממשיך, אני רק מבקש שיהיה שקט, הרי אין שומעים
אותי. ההתרגשות היא פה גדולה. אינני מבין למה, אבל
ההתרגשות גדולה.

חברי הכנסת, אחרי סעיף 1 יש גם הצעה של חבר הכנסת
ירשובסקי.

גדעון גדות (הליכוד):

אדוני היושב ראש — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

כן.

גדעון גדות (הליכוד):

בהצבעה הקודמת היתה אי-הבנה, אני מבקש לחזור על
ההצבעה.

עמיר פרץ (המערך):

אין חזרה על הצבעה, רק במפעל הפיס.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מצטער, חזקה על חברי הכנסת שהבינו על מה שהם
מצביעים.

חיים קורפו (הליכוד):

לא הצבעתי, כי לא הבנתי — — —

חיים רמון (המערך):

מה זה "לא הבנתי"?

עמיר פרץ (המערך):

מה זה "לא הבנתי"?

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מצטער, אני יכול לקבל נימוק "לא
הצבעתי כי לא הבנתי".

קריאות:

— — —

נגד — 45
נמנעים — אין
החיקון של חבר הכנסת מ' יירשובסקי לסעיף
1 לא נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

30 בעד, 45 נגד, אין נמנעים, ההסתייגות של חבר הכנסת
ירשובסקי לא נתקבלה. לסעיף 1 הסתייגות לחבר הכנסת פורז.
אני מעמידה להצבעה. נא להצביע.

ה צ ב ע

בעד החיקון של חבר הכנסת

א' פורז לסעיף 1 — 32

נגד — 44

נמנעים — אין

החיקון של חבר הכנסת א' פורז לסעיף 1
לא נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

32 בעד, 44 נגד, אין נמנעים, ההסתייגות לא נתקבלה.
לסעיף 1 הסתייגות לחברת הכנסת סולודר. אני מעמידה
להצבעה. נא להצביע.

ה צ ב ע

בעד החיקון של חברת הכנסת

ע' סולודר לסעיף 1 — 28

נגד — 43

נמנעים — אין

החיקון של חברת הכנסת ע' סולודר לסעיף 1
לא נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

28 בעד, 43 נגד, אין נמנעים, ההסתייגות של חברת הכנסת
סולודר לא נתקבלה. אני מעמיד להצבעה סעיף 1 כהצעת
הוועדה. נא להצביע.

ה צ ב ע

בעד סעיף 1, כהצעת הוועדה — 44

נגד — 32

נמנעים — אין

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ד' שילנסקי:

44 בעד, 32 נגד, אין נמנעים, סעיף 1 כהצעת הוועדה
נתקבל.

אחרי סעיף 1 יש הצעה של חבר הכנסת אורון. אני
מעמידה להצבעה. נא להצביע.

ה צ ב ע

בעד הצעת חבר הכנסת

ח' אורון אחרי סעיף 1 — 42

נגד — 34

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת מצא, מה הטענה שלך? מה לא היה בסדר?
תשמיע את טענתך.

היושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
אדוני היושב-ראש, אני מצטרף גם בהצבעה על
ההסתייגות שעברה הרעשים בבית הזה לא מאפשרים —

קריאות:

הו...

(צחוק באולם)

היושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
אתה שומע.

היו"ר ד' שילנסקי:

למה אי-אפשר לתת לאדם להביע את דעתו?

היושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
אדוני, אני חושב שזה לא מכובד. שוב נשמע את הצווחות
"הו...". אני בכל זאת חושב שההצבעה צריכה להתקיים מתוך
הכנה ובשקט. מה שקורה פה — לא מאפשרים להבין את מה
שאתה אומר ואתה לא הבהרת ד', כך שההצבעה לא התקיימה
נכון. אני מצטרף גם להצבעה הקודמת שלא היתה במקומה,
בוודאי לא זו.

קריאה:

היושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
אתה תרבר עם עצמך ומחוך לבית הזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני לא נותן רשות דיבור. שמעתי אחד.

יוסף עוזן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
אדוני היושב-ראש, אני מבקש לצרף את קולי להצבעה
בעד. ההצבעה שלי לא נרשמה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני רוצה להכריז על התוצאה. אני לא
הכרזתי על התוצאה. אחרי ששמעתי את הדברים ששמעתי אני
מכריז: 57 — בעד; 11 — נגד; אין נמנעים.

יוסף עוזן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
58 בעד.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני רוצה להפנות את תשומת לבכם לכך שחזרתי ואמרתי:
האם מובן? שלא תהיינה טענות שלא הבינו. אף אחד לא קם
ולא אמר. אי-אפשר להגיד שוב אחרי ההצבעה "לא הבנתי".
אנחנו חייבים לכבד את עצמנו.

אני מבין שאין בקשה לקריאה שלישית.

חיים רמון (המערך):

אדוני, צריך שינוי. אולי יושב-ראש הוועדה רוצה למשוך
את הצעת החוק?

היו"ר ד' שילנסקי:

בהתאם לתקנות לא צריך לשאול, אלא אם מבקשים, אבל
ליתר ביטחון — — —

היושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
לפי התקנות צריך לבקש.

צחי הנגבי (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

אני לא נותן רשות דיבור. נתתי לחבר אחד להשמיע את
הטענה. אינני יכול לתת לשניים.

חברי הכנסת, אנו ניגשים להצעה שמציע חבר הכנסת
וירשובסקי אחרי סעיף 1. מי בעד? מי נגד? זו הצבעה מס' 27.

ה צ ב ע

בעד ההצעה של חבר הכנסת

מ' וירשובסקי אחרי סעיף 1 — 31

נגד

— 42

נמנעים

— אין

ההצעה של חבר הכנסת מ' וירשובסקי אחרי
סעיף 1 לא נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבין שאין בקשה לקריאה שלישית.

חיים רמון (המערך):

צריך להצביע על כל הסעיף.

היו"ר ד' שילנסקי:

אין סעיף. ההצבעה היתה על התוספת, לא על הסעיף.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש להאזין כדי שלא יהיו אחר כך טענות של "לא
הבנתי". זה בא אחרי סעיף 1. הרי אני צריך להצביע על סעיף 2
עם ההסתייגויות.

חיים רמון (המערך):

זה מה שהצעתי לך.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה צדקת. התייעצתי. אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד
סעיף 2 עם ההסתייגויות? עם התוספות של סעיף 1, ליתר דיוק.
זו הצבעה מס' 28.

ה צ ב ע

בעד סעיף 2, עם ההצעות

שנתקבלו — 57

נגד

— 11

נמנעים

— אין

סעיף 2, עם ההצעות שנתקבלו, נתקבל.

— הצעת חוק לחיקון פקודת התעבורה (מס' 26): החלטה על חלוקה שלישית של חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה והיטל לקליטת העלייה) —

היו"ר ד' שילנסקי:

ואתה לא מבקש?

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
אם חבקש ואם תשאל אותי — אומר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני שואל אותך כדי שכולם יבינו ויהיה ברור לכולם.

עוד חיקון לפני שאתה אומר. חברי הכנסת, אני רוצה להפנות תשומת לב של חבר הכנסת מצא לכך, שהוא לא יכול לבקש קריאה שלישית, כי שתי ההסתייגויות שהתקבלו סותרות זו את זו — — —

חיים רמון (המערך):

משלימות זו את זו.

היו"ר ד' שילנסקי:

אינני יודע. בסדר. גם אם הן משלימות הרי צריך לנסח את החוק מחדש. לכן אתה לא יכול לבקש הצבעה בקריאה שלישית.

חבר הכנסת מצא, אתה עלית על הדוכן, כל הכבוד, הנהג

יא. החלטה על חלוקה שלישית של חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה והיטל

לקליטת העלייה), התשנ"א — 1990*

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא בסדר-היום: ההחלטה על חלוקה שלישית של חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה והיטל לקליטת העלייה), התשנ"א — 1990. יציג את ההחלטה יושב-ראש ועדת הכספים.

מ"ז פלדמן (יו"ר ועדת הכספים):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אני אגרום לכך שהציבור גם ישמע. חברי הכנסת, ההתרגשות עדיין גדולה.

היו"ר ג' גדות:

גבירתי חברות הכנסת, רבותי חברי הכנסת, חברי ועדת הכספים של הכנסת, ידידי ועמיתי חבר הכנסת אורון, די לך בהישג אחד בערב הזה — את היומית שלך כבר עשית. חבר הכנסת פורו, אתה מפריע לשני חברי כנסת אחרים להקשיב.

חבר הכנסת פלדמן, עכשיו אני עושה אתך עסקה, אני אקל עליך מעט. מאחר שיש כמה נושאים שבהם אתה מטפל לפי הסדר, אני לא אבקש ממך לחזור למקומך. אתה תוכל לשבח כאן אצל דוכן היושב-ראש גם שנצביע, ואתה תאמר לי כל פעם איך אתה מצביע, אם תרצה, ונצטרף את קולך. כך שנוכל להתקדם יותר מהר.

חברי הכנסת, ברשותכם, אנחנו עוברים לסעיף י' שעל סדר-יומנו, והרי הוא: החלטה על חלוקה שלישית של חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה והיטל לקליטת העלייה) התשנ"א — 1990. חבר הכנסת פלדמן, בבקשה.

משה זאב פלדמן (יו"ר ועדת הכספים):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא לאישור הכנסת החלטה בדבר חלוקה שלישית של הצעת חוק

*נספחות.

הזה שעולים על הדוכן לא מקובל עלי, אלא אם אתה רוצה לבקש קריאה שלישית: אתה יכול להגיד: אני מבקש קריאה שלישית. יותר מזה אתה לא יכול להגיד.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
כלומר, אדוני היושב-ראש יכול לתת את כל ההסברים עלי אדמות ואני לא יכול להגיב, רק להגיד כן או לא.

היו"ר ד' שילנסקי:

כן. להגיד: מבקש קריאה שלישית, או לא.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
אני חושב שיכולנו לקבל את החוק כפי שהוא פה, ואני לא רוצה לקיים קריאה שלישית.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
אני רוצה לנסח את הצעת החוק מחדש בוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, גמרנו את הדיון בסעיף זה.

ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה והיטל לקליטת העלייה), התשנ"א — 1990.

תיקונים בידי יסודות התקציב, הביטוח הלאומי ויציבות הממחירים, מחמת חשיבותם או דחיפותם, נמצאו ראויים להפרדה מיתר ההוראות שבהצעת חוק ההסדרים במשק המדינה. לפיכך מציעה ועדת הכספים לכנסת להרשות לה להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, כנפרד ובהקדם, חוק הנובע מהוראות בעניינים אלה שהיו כלולות בהצעת החוק. אבקש מהכנסת לאשר את ההחלטה הזאת.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לך, חבר הכנסת פלדמן. חברי הכנסת, בנושא זה רשומים חברי הכנסת הבאים כמסתייגים: חיים אורון, אברהם שוחט, יאיר צבן, שמעון שטרית, אברהם פורו ואמנון רובינשטיין. חברי הכנסת, כל אחד מקבל דקה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אנחנו מוותרים על רשות הדיבור ומבקשים להצביע.

היו"ר ג' גדות:

האם יושב-ראש הוועדה רוצה להגיב על כך שהם לא רוצים להסתייג?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

לא, הכול ברור.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת חיים אורון, אתה מוותר?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

מוותר.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת שוחט?

חוברת כ"ג, ישיבה ר"פ

— החלטה על חלוקה שלישית של חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה והיטל לקליטת העלייה): החלטה על חלוקה שלישית של חוק הסדרים במשק המדינה (יצירת תנאים לצמיחה ולקליטת העלייה) —

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
כן.

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, המסתייגים הורידו את ההסתייגויות שלהם,
ולכן — — —

דן תיכון (הליכוד):
על מה מצביעים?

היו"ר ג' גדות:

אנחנו עוברים להצבעה על החלטה על חלוקה שלישית של חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה והיטל לקליטת העלייה), התשנ"א — 1990. זו הצבעה מס' 29.

ה צ ב ע ה

3 — בעד ההחלטה
15 — נגד
1 — נמנעים

ההחלטה על חלוקה שלישית של חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה והיטל לקליטת העלייה), התשנ"א — 1990, לא נתקבלה.

היו"ר ג' גדות:

אני קובע כי ההחלטה על חלוקה שלישית של חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה והיטל לקליטת העלייה), התשנ"א — 1990, לא נתקבלה.

אברהם שוחט (המערך):
אני מוותר.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת יאיר צבן?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
מוותר

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת שמעון שטרית?

שמעון שטרית (המערך):
מוותר.

היו"ר ג' גדות:

אברהם פורז, אברהם פורז, אברהם פורז?

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):
הוא איננו.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת רובינשטיין, אמנון רובינשטיין, אמנון רובינשטיין?

חיים רמון (המערך):
לא יעזור. תצביע.

היו"ר ג' גדות:

אמנון רובינשטיין איננו.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
אתה קראת בשמי ואני הייתי פה.

היו"ר ג' גדות:

ואתה בטוח שאתה מוותר?

יב. החלטה על חלוקה שלישית של חוק הסדרים במשק המדינה (יצירת תנאים לצמיחה ולקליטת העלייה), התשנ"א — 1990*

דן תיכון (הליכוד):

לאט לאט. קודם הפסקת אבטיחים.

קריאה:

לא שומעים.

משה זאב פלדמן (יו"ר ועדת הכספים):
לא שומעים, אתחיל עוד הפעם.

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא לאישור מליאת הכנסת החלטה בדבר חלוקה שלישית של הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (יצירת תנאים לצמיחה ולקליטת העלייה), שנת ה' אלפים תשנ"א לבריאת העולם, 1990.

עמיר פרץ (המערך):

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, אני מודיע לכם שאאפשר את כל ההפרעות בעולם בסעיף זה. בבקשה, תפריעו. חבר הכנסת פלדמן, שמעת שקט כזה בחיך?

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, ברשותכם אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-יומנו, החלטה על חלוקה שלישית של הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (יצירת תנאים לצמיחה ולקליטת העלייה), התשנ"א — 1990. יציג את ההחלטה יושב-ראש ועדת הכספים. בבקשה, חבר הכנסת פלדמן.

משה שחל (המערך):

אדוני היושב-ראש, אין צורך בהסברים.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת שחל, אתה תעיד עלי שהייתי סופר-הוגן. תנו לנהל את זה על-פי סדרה של הכנסת.

דן תיכון (הליכוד):

א-אפשר ללכת הביתה?

היו"ר ג' גדות:

א-אפשר. אתה פשוט נשארת אחרון שתצביע בשם מפלגתך. בבקשה, חבר הכנסת פלדמן.

משה זאב פלדמן (יו"ר ועדת הכספים):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להביא לאישור הכנסת — — —

— החלטה על חלוקה שלישית של חוק הסדרים במשק המדינה (יצירת תנאים לצמיחה ולקליטת העלייה) —

משה זאב פלדמן (יו"ר ועדת הכספים):
רק בוועדת הכספים.

שמעון שטרית (המערך):

— — —

היו"ר ג' גדות:

מר הלפרין, אני מבקש ממך לצאת מן המליאה. שמעת מה שאמרת?

קריאה:

חבר הכנסת פלדמן, מדוע אינך ממשיך בדברייך?

משה זאב פלדמן (יו"ר ועדת הכספים):

יש לי סבלנות. כשיהיה פה שקט, אוכל להמשיך.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת פלדמן, אינך יכול למשוך את נאומך.

משה זאב פלדמן (יו"ר ועדת הכספים):

חס ושלום.

היו"ר ג' גדות:

אתה יכול לעשות אחת משתיים: או לנאום, או לבקש שלא לדון בסעיף זה היום. שתי האפשרויות האלה עומדות לרשותך. תחליט מה שאתה רוצה. אתה רוצה שלא להעלות את זה, אף-על-פי שכבר עליית אצל הדוכן — אאפשר לך למחוק את זה מסדר-היום בזה הרגע; אתה רוצה לדבר — תדבר שוטף, לעניין, בבקשה. לא לעשות פיליבסטר.

משה זאב פלדמן (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, יש כאן צחוק וקלות ראש, אי-אפשר לדון בנושאים רציניים כאלה. לכן אני מציע — — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת פלדמן, עליית אצל הדוכן, אבל אם אתה רוצה, אתה יכול להודיע שאתה מבקש שלא לדון בנושא הזה.

משה זאב פלדמן (יו"ר ועדת הכספים):

כן, אני מבקש שלא לדון בנושא הזה עכשיו. יש פה צחוק, ואני מבקש שלא לדון.

היו"ר ג' גדות:

בבקשה. חזור נא אל מקומך. תודה רבה. חברי הכנסת, יושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת, חבר הכנסת פלדמן, הודיעני בזה הרגע שהוא מבקש למשוך נושא זה מסדר-היום של הכנסת. לכן אנחנו מפסיקים לדון בו.

חיים רמון (המערך):

איזו קואליציה זאת? בושה וחרפה.

אברהם כ"ץ-עוז (המערך):

זה שאין ממשלה, אנחנו יודעים. אבל אנחנו תובעים שתהיה קואליציה.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש שתיתן דקה להתפרקות.

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, דקה לקריאות ביניים ברשות. בבקשה.

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

מה זה?

היו"ר ג' גדות:

בבקשה, מי עוד לא צעק?

חבר הכנסת פלדמן, היכן הוא? איפה חבר הכנסת פלדמן?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
זאב זאב, אייכה?

היו"ר ג' גדות:

איפה חבר הכנסת פלדמן? חבר הכנסת פלדמן.

עמיר פרץ (המערך):

אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ג' גדות:

מי ראה את חבר הכנסת פלדמן?

חבר הכנסת עמיר פרץ, הצעה לסדר הדין? בבקשה.

עמיר פרץ (המערך):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שמדובר בחבר כנסת שהחליט למען הציבור לעזוב את לימוד התורה ולהשקיע בענייני — — —

היו"ר ג' גדות:

לא, לא, לא.

עמיר פרץ (המערך):

סליחה, סליחה. אני חוזר ב', אדוני.

היו"ר ג' גדות:

חזרת בך.

אברהם רביץ (דגל התורה):

מה זה נוגע? הוא נבחר בדיוק כמון.

עמיר פרץ (המערך):

סליחה, אדוני, סליחה. מה אתה צועק?

היו"ר ג' גדות:

הוא חוזר בו, חבר הכנסת רביץ.

עמיר פרץ (המערך):

אדוני סגן השר, מה שהתכוונתי לומר הוא, שחבר הכנסת פלדמן החליט להשקיע חלק מזמנו — במקום את כל זמנו רק בלימוד תורה — בענייני הציבור.

קריאה:

— — —

עמיר פרץ (המערך):

בסדר, גדולי ישראל החליטו שבבילוי, ואני רוצה למחות על כך שהקואליציה ששלחה אותו לשליחות ציבורית כל כך מכובדת לא באה להגן עליו ועל כבודו. אני חושב שאין זה מן הראוי לשלוח אותו — — —

חיים אורון (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אין קואליציה.

יאיר לוי (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

אני מבקש להפסיק לאלתר את הדברים האלה.

עמיר פרץ (המערך):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

קריאה:

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת יאיר לוי, אני מבקש ממך לחזור למקומך.

עדנה סולודר (המערך):

כבוד היושב-ראש, זה מושב לצים?

— החלטה על חלוקה שלישית של חוק הסדרים במשק המדינה (יצירת תנאים לצמיחה ולקליטת העלייה) ולקליטת העלייה); הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 9) (תיקון מס' 2) —

היו"ר ג' גדות:

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
אדוני היושב־ראש, מדברין נשמעת ביקורת כלפי יושב־ראש ועדת הכספים.

היו"ר ג' גדות:

אכן כך הוא הדבר.

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
הביקורת שלך צריכה להיות כלפי כל הקואליציה.

היו"ר ג' גדות:

לא. חבר הכנסת דיין, אחי ורעי, הקשב נא.

שלמה דיין (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
הביקורת שלך צריכה להיות כלפי כל הליכוד שלא היה

כאן — — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת דיין, הקשב נא: כשאני יושב כאן, אני מדבר בשמך ובשם של כל חברי הבית, ללא קואליציה ואופוזיציה, ועל כן קריאתך היא קריאה שאינה יכולה להיות מכוונת לכיסא הזה. היושב־ראש צריך לדבר על דעת המליאה כולה, ובתור שכזה נדמה לי שייצגתי אותה נאמנה. הדבר לא עולה על הדעת.

חבר הכנסת בן־מנחם, אני מבקש ממך לחזור למקומך.

חברי הכנסת, אני מבקש את תשומת לבכם: אני חושב שמה שקורה כאן הוא לא בסדר. לא עולה על הדעת שיהיו נושאים הקשורים בוועדת הכספים, שיושב־ראש הוועדה אמור להופיע בנוגע להם כאן בפנינו, והוא הופיע בצורה מקוטעת בעניין אחד והסתלק לו מן האולם בעניינים אחרים. העניין הזה איננו מכבד את הכנסת, איננו מכבד את חבריה, איננו מכבד את המליאה ואיננו מכבד את יושב־ראש ועדת הכספים.

יוסף עזרן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

בהחלט.

עדנה סולודר (המערך):

ואיננו מכבד את הקואליציה.

היו"ר ג' גדות:

בשמכם אני קובע, שכל הנושאים שהיו קשורים בעניין זה ובו לא יעלו היום על סדר־יומה של הכנסת.

יג. הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 9) (תיקון מס' 2), התשנ"א — 1991*

(קריאה ראשונה)

היו"ר ג' גדות:

חברי הבית, אני עובד לסעיף ט"ו: הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 9) (תיקון מס' 2), התשנ"א — 1991, בקריאה ראשונה. יציג את החוק שר המשפטים. בבקשה.

שר המשפטים ד' מרידור:

אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להביא לפני הבית תיקון בנושא הרבה פחות מרגש מהנושאים החשובים שהכנסת עסקה בהם עכשיו. אני מבקש להביא בפני הבית הצעה לתיקון חוק ההוצאה לפועל על־ידי הארכת מועד, ואסביר במה מדובר.

הכנסת החליטה בחוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 9) לבטל את סמכות שר המשפטים להתקין תקנות בעניין איחוד תיקים. מכיוון שכניסה מיידית לתוקף של אותו סעיף הייתה מבטלת מיניה וביה את הסדר איחוד התיקים והיתה משאירה הרבה חייבים וגם נושים במצב קשה, הסכימה אז הכנסת לקבוע בחוק דחיית מועד תחילת התוקף של התיקון הזה, והתיקון עומד להיכנס לתוקפו ביום 5 באפריל 1991. כ"א בניסן התשנ"א, אחרי שהכנסת כבר האריכה את המועד פעם אחת, לפי בקשתו.

לפני זמן קצר הגיש משרד המשפטים למשרדי הממשלה טיוטת חוק הבא להסדיר את כל הנושא של איחוד התיקים. טיוטה זו הופצה עכשיו במשרדי הממשלה והיא תידון בממשלה בשבועות הקרובים. אני מקווה שהיא תסוכם ותוגש לכנסת. כך שיש לנו סיבה להניח ולקוות שבתוך חודשיים, או חודשיים־וחצי, תוכל הכנסת לקבל את הצעת החוק שלנו ולקבוע הסדר ראוי לשאלת איחוד התיקים.

אני רוצה להסביר שהשאלה איננה פשוטה כלל ועיקר, כי בעניין איחוד תיקים יש מקרים רבים שנעשה בו שימוש,

כאשר השימוש האמיתי צריך להיעשות בפקודת פשיטת רגל, והחפיפה או ההשקה בין אנשים שאינם מסוגלים לשלם את חובם כלל — דהיינו, אנשים במצב של פשיטת רגל — לבין אנשים שבאופן זמני אינם מסוגלים לשלם חוב מסוים, השאלה הזאת היא שאלה קשה להכרעה. לכן דנו בה דיון ממצה והגשנו הצעה, לדעתי טובה, ואני מקווה שהממשלה תאמץ אותה בשבועות הקרובים ונגיש אותה לכנסת.

כדי למנוע בינתניים יצירה של חלל משפטי, שבעטיו לא יהיה אפשר להגיע להסדר של איחוד תיקים ואנשים יהיו חייבים ב־10 או ב־20 תיקים שונים, אנחנו מציעים שהכנסת תאריך את המועד, שכבר ניתן לנו, עד יום כ' בסיוון התשנ"א, 2 ביוני 1991, דהיינו עוד חודשיים־וחצי מהיום.

אבקש להעביר, אדוני, את ההצעה להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

יושב־ראש הוועדה ביקש לשאול משהו, ואם אדוני ירשה, אני מוכן להיעתר.

אוראל לין (הליכוד):

כבר קיבלתי תשובה.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לכבוד שר המשפטים. חברי הכנסת, יש לנו רשימה של נואים.

אוראל לין (הליכוד):

אני מוותר על רשות הדיבור.

מדרכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אולי תקרא את רשימת הנואים?

המחשוב. נדמה לי שאם לא יועמדו האמצעים הדרושים בתחום זה, כדי שזה יהיה במהרה בימינו ולא בגדר תוכניות רבי-שנתיים, לא נתגבר על הבעיה. זאת לא הבעיה היחידה. יש עוד בעיות רבות, אבל כלי זה אי-אפשר להתקדם הלאה.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת צבן. חבר הכנסת גל איננו. חבר הכנסת וייס איננו. חבר הכנסת אברהם פורז מבקש לדבר? בבקשה.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושב-ראש, אינני מבין בדיוק מדוע החליטה בשעתה הכנסת לבטל את האפשרות של איחוד התיקים בהוצאה לפועל. לדעתי, זה משנה. יש הבדל בין פשיטת רגל לאיחוד תיקים. פשיטת רגל היא כשאדם חסר יכולת פירעון לטווח ארוך. איחוד תיקים נועד לפעמים לאפשר לאדם לשלם את החוב לשיעורין לכמה נושים ביחד. אין שום סיבה להכניס אדם להליכי פשיטת רגל עם נאמן בבית-משפט מחוזי, כשאפשר לעשות את זה בהליך הרבה יותר פשוט, במסגרת ההוצאה לפועל. אני חושב שלפעמים זה חלק מהיסטוריה כשתושבים שהחייבים כולם מתחמקים ותמיד הם חבורת רמאים וצריך לסדר אותם.

מכל מקום, אני חושב שהשר צודק בהצעת החוק, וצריך לחשוב מחשבה שנייה בנושא הזה. לכן אתמוך.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת פורז. חברת הכנסת ארכלי-אלמולינו, מבקשת לדבר? מוותרת. חבר הכנסת חגי מירום איננו. חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, בבקשה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, אני אחמוך בהעברת הצעת החוק לוועדה.

עם זאת אני רוצה להעיר לשר המשפטים, שבעת האחרונה הוא עלה על דוכן הנואמים והביא הצעות חוק לדחיית הפעלתם של חוקים. אני רוצה להגיד לשר, שעם כל ההבנה והנכונות לתמוך במקרה כזה, התהליך הזה, שבו עושים תיקון מס' 9, שכבר יש לו הארכה ועושים הארכה נוספת, הוא תהליך חקיקתי גרוע. הרי בסופו של דבר בעת שהמחוקק הכין את החוק הקודם הוא קבע את התאריך והעריך מתי אפשר יהיה להכניס אותו לחיים. והנה מתברר שזה לא כך, ושיש צורך בדחיות נוספות, ואנחנו צריכים לשחק בשיטת הריץ-רץ' — נקבע חוק, מגיע המועד לביצועו, לא עומדים בזה ודוחים את המועד. זה תהליך לא טוב. זה פוגע בחקיקה. זה פוגע ביציבות החקיקה. הייתי מציע לשר המשפטים לדאוג שדברים כאלה לא יתרחשו עוד.

עם זאת, לאור הנסיבות, אני מוכן להצביע בעד העברה לוועדה.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת וירשובסקי. אחרון הנואמים הוא חבר הכנסת חיים אורון. הוא איננו. אם כן, האם השר עומד על זכותו להשיב? בבקשה.

שר המשפטים ד' מרדור:

אדוני היושב-ראש, חברי הבית, אני מודה לחברים שקיצרו בדברם. אני מודה גם לחברים שויתרו על זכות הדיבור. אני אקצר מאוד. אני חייב תשובה לחבר כנסת שעוב את האולם — מחשוב בתי-המשפט, שדיבר עליי חבר הכנסת

היו"ר ג' גדות:

אני קורא את רשימת הנואמים. אולי אנשים יחשבו אם הם רוצים לדבר או לא רוצים לדבר. הרשימה היא: אברהם שוחט, יאיר צבן, גדליה גל, שבח וייס, אברהם פורז, שושנה ארכלי-אלמולינו, חגי מירום וחיים אורון. אני קובע שהרשימה נעולה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני מבקש להצטרף לרשימה.

היו"ר ג' גדות:

הודעתי כרגע שהיא נסגרה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

לכן הוא שאל מה הרשימה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

ביקשתי שתקרא את הרשימה כדי לדעת אם אני מופיע בה או לא. ואני מבקש להצטרף.

היו"ר ג' גדות:

אני מודיע לך, חבר הכנסת וירשובסקי, שקרה הבלתי ייאמן: אתה לא מופיע באחת הרשימות.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

זהו, להפתעתי.

היו"ר ג' גדות:

בסדר, אני מוסיף את חבר הכנסת וירשובסקי.

האם חבר הכנסת שוחט מבקש לדבר?

שמעון שטרית (המערך):

הוא איננו.

היו"ר ג' גדות:

הוא איננו. מי שאיננו באולם איננו מקבל זכות דיבור.

שמעון שטרית (המערך):

אני לא מבקש להצטרף, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ג' גדות:

רשמתי זאת לפני.

חבר הכנסת צבן, מבקש?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

כן.

היו"ר ג' גדות:

דקה מן המקום. גם כל היתר, דקה מן המקום.

חברת הכנסת סולודר מוותרת. את ויתרת על דבר שלא היה בחזקתך כלל.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המשפטים, נצביע כמוכן בעד הצעת החוק, אין מנוס. גם הדחייה היא לא דחייה מיידי-עמה ארוכה.

אנחנו יודעים, אדוני שר המשפטים, שאתה שוקד על יעול המערכת, אבל התלונות של האזרחים היום בתחומים השונים, גם אלה הנוגעים לענייני משרדך, הן כואבות מאוד, ובכמה עניינים הן באמת מרקיעות לשחקים. הייתי מבקש שתאמר לנו — האם תהליך המחשוב של המערכת יושלם בעתיד הנראה לעין? חלק מבעיות היעול של מערכת בתי-המשפט בארץ וההוצאה לפועל קשורות במערכת

חוברת כ"ג, ישיבה ר"פ

— הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 9) (תיקון מס' 2):
— הצעת חוק איסור הונאה בכשרות (תיקון) —

הצעת החוק לוועדה	— 9
נגד	— אין
נמנעים	— אין
ההצעה להעביר את הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 9) (תיקון מס' 2), התשנ"א—1991, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.	

היו"ר ג' גדות:

תשעה בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים, אני קובע כי חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 9) (תיקון מס' 2), התשנ"א—1991, עבר קריאה ראשונה ועובר להכנתו לקריאה שנייה ולקריאה שלישית לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

צכן. המחשוב של בתי-המשפט ומחשוב ההוצאה לפועל מתקדמים יפה.

תשובה לחבר הכנסת וירשוכסקי: לא אני ביקשתי לבטל את סידור איחוד התיקים. אני חושב שחבל שזה בוטל. לא אני קצבתי מועד של חצי שנה לסיום העבודה הזאת. הכנסת כפתה את זה על הממשלה. הכנסת היא מעל הממשלה. לכן נאלצתי הפעם הזאת, לצערי, לבקש את ההארכה. תודה רבה.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לשר המשפטים. חברי הכנסת, עתה — להצבעה. מי בעד ומי נגד הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 9) (תיקון מס' 2), התשנ"א—1991? זו הצבעה מס' 30.

ה צ כ ע

בעד ההצעה להעביר את

יד. הצעת חוק איסור הונאה בכשרות (תיקון), התשנ"א—1991*

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לך, חברתי, חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמזלינו. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה על חוק הונאה בכשרות (תיקון), התשנ"א—1991. בחוק זה יש סעיף אחד. אין הסתייגויות. נא להצביע — מי בעד, מי נגד, זו הצבעה מס' 31.

ה צ כ ע

בעד סעיף 1 — 8

נגד — 1

נמנעים — אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, שמונה בעד, אחד נגד, ללא נמנעים, אני קובע שהצעת החוק נתקבלה בקריאה שנייה.

עתה, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת החוק בקריאה שלישית. נא להצביע — מי בעד, מי נגד, זו הצבעה מס' 32.

ה צ כ ע

בעד החוק — 9

נגד — 1

נמנעים — אין

חוק איסור הונאה בכשרות (תיקון),

התשנ"א—1991, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

כרוב של תשעה, נגד — אחד, ללא נמנעים, אני קובע כי חוק איסור הונאה בכשרות (תיקון), התשנ"א—1991, נתקבל בקריאה שלישית.

היו"ר ג' גדות:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-יומנו: הצעת חוק איסור הונאה בכשרות (תיקון), התשנ"א—1991. קריאה שנייה וקריאה שלישית. תציג את החוק יושבת-ראש ועדת הכלכלה, חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמזלינו. בבקשה.

שושנה ארבל-אלמזלינו (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק זה נדון בכנסת האחת-עשרה בקריאה ראשונה, ביום 13 ביולי 1988, והוחל עליו רין הרציפות בכנסת השתיים-עשרה.

חוק איסור הונאה בכשרות, התשמ"ג—1983, מסדיר את הנושא של מתן תעודות הכשר למוצרים המיוצרים בארץ או מיובאים מחוץ-לארץ. והנה, בעוד אשר הפיקוח על כשרותם של מצרכי מזון המיוצרים בארץ ממומן, בין היתר, על-ידי אגרות המוטלות לפי תקנות שירותי הדת היהודיים (אגרות שירותים), התשל"ד—1974, לא קיימת הוראה חוקית המאפשרת הטלת אגרות על יבואנים של מוצרי מזון הטעונים תעודת הכשר בצורה סדירה ומבוקרת. והרי ידוע הוא, כי מתן תעודות הכשר למוצרי מזון מיובאים מצריך לעתים הוצאות לא מבוטלות, הכרוכות בבדיקת כשרותם של הליכי הייצור ומרכיביו השונים של המוצר שלגביו מבקשים תעודת הכשר.

החוק שלפנינו בא לקבוע הסדר הולם בעניין זה. האגרה שתוטל תהיה בסכום קצוב, או בסכום שיחושב בדרך שתקבע בתקנות, והכול בשים לב לשירות הנדרש לשם מתן תעודת ההכשר. הכוונה היא שכסופו של דבר סך כל האגרות שיוטלו בדרך זו או בדרך אחרת יכסה את עלות ההוצאות הכרוכות בהוצאת תעודות הכשר.

האוצר מצדו הבטיח כי טיפול הרבנות הראשית בבקשות למתן תעודות הכשר יתקצב כנדרש. שר הדתות יקבע את האגרה בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת.

להצעת החוק אין הסתייגויות ואבקש לאשרה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

* "דברי הכנסת", כרך 111, עמ' 3732; כרך 113, עמ' 2452; נספחות.

— הצעת חוק לחיקון פקודת המשקאות המשכרים (ייצור ומכירה) (תיקון מס' 3): הצעת חוק ממלאי תפקידים שיפוטיים (סייג למינוי) (תיקוני חקיקה) —

טו. הצעת חוק לחיקון פקודת המשקאות המשכרים (ייצור ומכירה) (תיקון מס' 3), התשנ"א — 1991*
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

כוהל. הדבר הזה לא היה עד עכשיו והוא בא לשמש תחליף לבירה שהנוער שלנו מתחיל לשתות ואחר־כך עובר למשקאות חריפים.

היו"ר ג' גדות:

זה הובן. אני מודה לך.

חברי הכנסת, חוק זה כולל שני סעיפים ללא הסתייגויות. מי בעד חוק לחיקון פקודת המשקאות המשכרים (ייצור ומכירה) (תיקון מס' 3), התשנ"א — 1991, כהצעת הוועדה בקריאה שנייה? נא להצביע, הצבעה מס' 33.

ה צ ב ע ה

בעד סעיפים 1 — 2 — 10

נגד — אין

נמנעים — אין

סעיפים 1 — 2 נתקבלו.

היו"ר ג' גדות:

עשרה בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים. אני קובע כי הצעת חוק לחיקון פקודת המשקאות המשכרים (ייצור ומכירה) (תיקון מס' 3), התשנ"א — 1991, נתקבל בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על אותו חוק. זו הצבעה מס' 34.

ה צ ב ע ה

בעד החוק — 9

נגד — אין

נמנעים — אין

חוק לחיקון פקודת המשקאות המשכרים (ייצור ומכירה) (תיקון מס' 3),

התשנ"א — 1991, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, תשעה בעד, ללא מתנגדים, ללא נמנעים. אני קובע כי חוק לחיקון פקודת המשקאות המשכרים (ייצור ומכירה) (תיקון מס' 3), התשנ"א — 1991, נתקבל גם בקריאה שלישית. חם ונשלם.

היו"ר ג' גדות:
חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא: הצעת חוק לחיקון פקודת המשקאות המשכרים (ייצור ומכירה) (תיקון מס' 3), התשנ"א — 1991, קריאה שנייה וקריאה שלישית. תציג את החוק יושבת־ראש ועדת הכלכלה, חברת הכנסת שושנה ארבל־אלמוזלינו. בבקשה.

שושנה ארבל־אלמוזלינו (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שאני מביאה בפניכם לקריאה שנייה ולקריאה שלישית היא הצעת חוק פרטית של חבר הכנסת אברהם פורז, שאישרה הכנסת בדיון מוקדם ביום 13 באוקטובר 1990 ובקריאה ראשונה ביום 5 במרס 1991.

מטרת החוק היא לאפשר לשווק בישראל בירה דלת אל־כוהל ובירה נטולת אלכוהול, המכילה עד 0.52% כוהל. תחת הכינוי "בירה", בכך מקווים אנו לצמצם את צריכת הבירה עתירת האלכוהול ואת תופעת השיכרות. חבר הכנסת פורז ראוי לתודה על הצעתו ולברכה על הצלחתו לממש את החוק.

החוק אומנם קצר, אך נעשתה עבודת הכנה יסודית לקראת הקריאה הראשונה, כך שבעת הכנתו לקריאה שנייה ולקריאה שלישית לא היה צורך בהכנסת תיקונים כלשהם, והוא מובא בפניכם באותו נוסח שבו הובא לקריאה ראשונה.

להצעת החוק, אדוני היושב־ראש, אין הסתייגויות, ואבקש מהכנסת לאשרה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר ג' גדות:

חברת הכנסת ארבל־אלמוזלינו, לפני שאת יורדת מהדוכן, אנא ממך, לחבר הכנסת לין יש שאלה. בבקשה.

אוריאל לין (הליכוד):

אני מודה שאני לא מסוגל להבין מה החוק הזה רוצה להשיג. מה החוק הזה מנסה לשפר?

היו"ר ג' גדות:

בבקשה, גברתי. השאלה היתה: מה החוק הזה מנסה להשיג ומה הוא מנסה לשפר?

שושנה ארבל־אלמוזלינו (יו"ר ועדת הכלכלה):

החוק הזה בא לאפשר להשתמש בשם "בירה דלת אלכוהול" למשקה אשר מכיל בירה שיש בה פחות מ־0.5%

טז. הצעת חוק ממלאי תפקידים שיפוטיים (סייג למינוי) (תיקוני חקיקה), התשנ"א — 1991**
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

אוריאל לין (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):
אדוני היושב־ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את חוק ממלאי תפקידים שיפוטיים (סייג למינוי) (תיקוני חקיקה), התשנ"א — 1991. החוק נדון בקריאה ראשונה ביום כ' באב תשנ"ן, 24 ביולי 1990. החוק מוגש בצירוף הסתייגויות.

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף י"ח בסדר־יומנו: הצעת חוק ממלאי תפקידים שיפוטיים (סייג למינוי) (תיקוני חקיקה), התשנ"א — 1991, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יביא את החוק יושב־ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט חבר הכנסת אוריאל לין. בבקשה.

* "דברי הכנסת", חוב' כ"א, עמ' 2587; נספחות.

** "דברי הכנסת", כרך 118, עמ' 4824; נספחות.

שמעון שטרית (המערך):

מה היה שמו של השני, רוזנטל?

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

לפי הנוסח המוצע עליי ועדת החוקה, חוקה ומשפט, שיקול הדעת יהיה בידי ועדת המינויים, הן ועדה למינויים, שופטים, הן ועדה למינויים דיינים וכדומה. בוועדה למינויים, שוב, מעורבים חשבונות אחרים, ולא תמיד השיקול שם נטול כל התחשבות. לכן, אם כבר רוצים לתקן את החוק ואם כבר רוצים לראות במינוי שופטים דבר שיש בו הרמה המוסרית הגבוהה ביותר, בוודאי ובוודאי לא צריך לתת את הדבר הזה בידי הוועדה.

יתירה מזו, החוק אומר שהוועדה תיתן למועמד הזדמנות לטעון טענותיו. מועמדים שלא הורשעו אין להם הזכות הזאת. נאמר שכפני ועדה יש עשרה מועמדים וצריך לבחור שניים. אין שום הוראה המחייבת את הוועדה לשמוע את כל עשרת המועמדים, ואילו אותו מועמד, משום שעבר עבירה שיש עמה קלון, החוק יאפשר לו לבוא ולטעון טענותיו ולשכנע את הוועדה. הדבר הזה הוא מעבר להיגיון הפשוט.

אני רוצה להתייחס עכשיו להסכמה של יושב־ראש הוועדה להסתייגותו של חבר הכנסת וירשובסקי: ובלבד שחלפו לפחות 15 שנים מיום ההרשעה. הדבר הזה נוגד רוח חוק אחר, חוק המרשם הפלילי. בחוק זה יש דיני התיישנות של עבירות החלים על כל אדם חוץ מאשר על שופטים ודיינים. כך אומר חוק המרשם הפלילי: דיני ההתיישנות חלים על כל אדם, חוץ משופטים ומדיינים. והנה בחוק הנדון אנחנו סותרים את חוק המרשם הפלילי. אנחנו רוצים לאחר 15 שנה לתת הכשר לאדם שהורשע בעבירה שיש עמה קלון ולמנות אותו לשופט.

אני חושב שיש בציבור הישראלי מספר מספיק של אנשים שלא הורשעו בעבירות שיש עמהן קלון. הבה נשמור על המערכת השיפוטית של השופטים, הדיינים, הקאדים כמערכת טהורה, ללא רבב. שלא יעלה על דל שפתיו של אדם, כי אדם שגנב לפני 20 שנה שופט היום גנב.

שמעון שטרית (המערך):

הוא מצמצם את הוועדה.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

זה מה שאני אומר.

שמעון שטרית (המערך):

אני לא מבין את ההערה שלך.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

לכן אני מתנגד להצעתו של חבר הכנסת וירשובסקי.

הי"ר ג' גדות:

חבר הכנסת לוי, חבר הכנסת שטרית, מאחר שנכשלתי עם חבר הכנסת לוי, לא נותר לי אלא לתבוע ממך שלא תפריע לו לסיים את דבריו. אני אאפשר לך לשאול שאלה בסוף.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

נוסח החוק צריך להיות: הוועדה לא תציע מינוי של שופט אם המועמד הורשע בעבירה פלילית שיש בה בנסיבות העניין משום קלון. נקודה. ללא שום הגבלת זמן.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חבר הכנסת לוי, ההצעה שלי היא אלטרנטיבה.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

הבנתי. זה הכול. הצעתו של חבר הכנסת וירשובסקי היא אלטרנטיבה להצעת. מכיוון שיושב־ראש הוועדה אמר שהוא

עניינו של החוק, חברי הכית, הוא בכך שהיום אין שום מגבלה באשר לכישוריו של אדם, חוץ מכישורים שנקבעו בצד המקצועי, אבל לא בצד האישי, למינוי אדם לתפקידים שיפוטיים, הווי אומר לתפקיד של שופט או של שופט בבתי־הדין הצבאיים, או דיינים, או קאדים מדינה, או שופטי תעבורה, או שופטים בבית־הדין לעבודה.

הוועדה החליטה שיש מקום לקבוע מגבלה ברורה אחת אשר על־פיה לא יכול אדם לכהן כתפקיד שיפוטי אם הוא עבר עבירה שיש בה משום קלון.

עם זאת, בהחלט ייתכן שאדם עבר עבירה שיש בה משום קלון בהיותו צעיר ועול ימים, וייתכן שלאחר מכן הוא התחיל גם ברכישת השכלה וגם פעל רבות ונעשה קריירה מוצלחת, לדוגמה בתחום המשפט, ואין הצדקה אולי לפסול אותו לנצח נצחים על שבצעירותו הוא עבר עבירה שיש עמה קלון. משום כך סברנו שיש מקום להשאיר פתח, שאם הוועדה תסבור, שלאחר התקופה, למרות ביצוע העבירה, הוא בכל אופן ראוי להיות שופט, או דיון, או שופט צבאי, או שופט תעבורה, אפשר יהיה למנותו.

עם זאת, יש פה הסתייגות של חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, שהגיעה מעט באיחור, והוא קבע מגבלה של זמן — שמינוי כזה לא יוכל להיעשות קודם שחלפה תקופה של 15 שנה מיום שהוא הורשע בדיון. אני אומר מייד, שלאחר מכן אני אציע לקבל את הסתייגותו של חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי. הצעתו זו לא עמדה בפני הוועדה כשקיבלנו את ההחלטה. לאחר שמיעת ההסתייגויות אבקש להעיר עליה בקצרה.

הי"ר ג' גדות:

אתה צריך לציין איזו הסתייגות זו מתוך ההסתייגויות שלו.

אוריאל לין (י"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אני אעיר לאחר מכן. מאחר שהסעיפים האלה מתקנים שורה של חוקים, הרי שבכל חוק וחוק באותו התיקון, אבל התיקון המבוקש הוא אחד בכל החוקים, באשר לשופטים, לשופטי תעבורה, לשופטים צבאיים וכו', תודה רבה.

הי"ר ג' גדות:

אני מקווה שלאחר מכן תסכים את העניין.

חברי הכנסת, יש שני מסתייגים. האחד הוא חבר הכנסת יצחק לוי, והשני — חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני מסתפק בהנמקה של חבר הכנסת לוי — — —

הי"ר ג' גדות:

הבנתי.

חבר הכנסת יצחק לוי, בבקשה.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

אדוני היושב־ראש, חברי הכנסת, הסעיף, כפי שהוא מוצע עליידי הוועדה, אומר: אלא אם כן היא סבורה שלמרות הרשעתו הוא ראוי להתמנות שופט. הוועדה תיתן למועמד הזדמנות לטעון טענותיו.

שמעון שטרית (המערך):

מה עם הרב בצרי?

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

תיכף אומר. אני רוצה להקדים ולומר שהנושא של הרב בצרי לא נוגע לחוק הזה כי הוא לא הורשע. זו סוגיה אחרת.

הצעת החוק, יחד עם חבר הכנסת אברהם בורג, ותחילתה של החקיקה הזאת בהצעת חוק פרטית של חברי הכנסת בורג וריבלין.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חברי הכנסת, אנחנו עוברים למלאכת ההצבעה על הצעת חוק ממלאי תפקידים שיפוטיים (סייג למינוי) (תיקוני חקיקה), התשנ"א — 1991.

אני מעמיד להצבעה את הסתייגותם של חברי הכנסת יצחק לוי ומרדכי וירשובסקי לסעיף 1. זו הצבעה מס' 35.

ה צ ב ע

בעד התיקון של חברי הכנסת

מ' וירשובסקי ויצ' לוי לסעיף 1 — 9

נגד — 3

נמנעים — 1

התיקון של חברי הכנסת מ' וירשובסקי ויצ'

לוי לסעיף 1 נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אני מעמיד להצבעה את סעיף 1, לרבות ההסתייגות שנתקבלה. נא להצביע, הצבעה מס' 36.

ה צ ב ע

בעד סעיף 1 — 12

נגד — אין

נמנעים — אין

סעיף 1, כהצעת הוועדה ועם התיקון שנתקבל,

נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אני מעמיד להצבעה את הסתייגותם של חברי הכנסת יצחק לוי ומרדכי וירשובסקי לסעיף 2. זו הצבעה מס' 37.

ה צ ב ע

בעד התיקון של חברי הכנסת

מ' וירשובסקי ויצ' לוי לסעיף 2 — 12

נגד — אין

נמנעים — 1

התיקון של חברי הכנסת מ' וירשובסקי ויצ'

לוי לסעיף 2 נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אנו עוברים להצבעה על סעיף 2, לרבות ההסתייגות שנתקבלה.

יצחק לוי (המפלגה הדתית הלאומית):

אדוני היושב-ראש, הצעה לסדר. כיוון שכל הסעיפים דומים, אולי אפשר לעבור להצבעה בהרמת יד.

היו"ר ג' גדות:

בבקשה. מי בעד סעיף 2, לרבות ההסתייגות שנתקבלה? נא להצביע.

מקבל את האלטרנטיבה של חבר הכנסת וירשובסקי, אני מסביר מדוע, לדעתי, יש להתנגד גם לאלטרנטיבה. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לך. אני מבין שחבר הכנסת וירשובסקי ויתר.

שמעון שטרית (המערך):

רציתי לומר למען הסר ספק, שעכשיו הבנתי את דבריו של חבר הכנסת יצחק לוי, הם היו הגיוניים והאשם הוא כי ולא בו.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לא ויתרתי. אני מצטרף להנמקה של חבר הכנסת לוי.

היו"ר ג' גדות:

הסכמת וגם ויתרת.

יושב-ראש הוועדה, בבקשה.

אוריאל לין (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חושש שחברי, חבר הכנסת יצחק לוי, לא מסר תמונה נכונה באשר להוראות החוק, למטרותיו ולטעמיו.

בעצם, על-פי המצב החוקי הקיים היום אפשר למנות שופט, דיין, שופט צבאי, שופט תעבורה, גם אדם שהורשע בעבירה שיש בה קלון. בא החוק כאן ואומר — הוועדה לא תציע מינוי של שופט אם המועמד הורשע בעבירה פלילית שיש בה בנסיבות העניין משום קלון.

קודם כול יש כאן נורמה מוחלטת האומרת: לא תציע מינוי אם אדם הורשע בעבירה פלילית שיש בה קלון. בא החריג, ואומרים: אלא אם כן היא סבורה שלמרות הרשעתו הוא ראוי להתמנות שופט. כאן זה שיקול דעת כבד מאוד שעומד בפני הוועדה. לא אומרים: תמנו את מי שאתם רוצים. הנורמה מוגדרת בצורה ברורה. משאירים פתח צר למקרים מיוחדים. מה היו המקרים שעמדו לנגד עיני הוועדה? ואין כאן שום קשר למרשם הפלילי, ואין כאן שום קשר להתיישנות. אין מדובר באדם שעבר עבירה. מדובר באדם שהורשע בעבירה. פה לא קיימת תקופת התיישנות. אותו אדם הורשע בעבירה שיש בה קלון בהיותו בגיל 16 שנה. הוא עבר עבירה של גנבת אופניים, עבירה שיש בה קלון. הוא הגיע לגיל 50, הוא תיקן את דרכו. הוא יהיה פסול לנצח נצחים משום שהוא עבר עבירה בגיל 16? משום כך אני חושב שהשליה האבסולוטית אין מקומה יפה לעניין זה. אין פה גם לשעות הלילי חנינה או לדברים בדומה לכך. כי אנחנו משנים פה את הנורמה הקיימת אבל משאירים פתח צר.

חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי הציע שתהיה מגבלת זמן אבסולוטית — 15 שנה אי-אפשר למנות, ואין אפילו הפתח הצר הזה. אני חושב שזוהי הדרך הנכונה.

מדוע אני מתנגד להצעתו של חבר הכנסת יצחק לוי? הצעתו עמדה בפני הוועדה, הוועדה שקלה אותה ופסלה אותה. הצעתו של חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי לא עמדה בפני הוועדה והגיעה בשלב מאוחר יותר, ואפשרנו לו לרשום את ההסתייגות. לדעתי, אילו היא היתה מוכתרת בפני הוועדה, הוועדה היתה מאשרת אותה.

על-כן אני מבקש שלא לקבל את ההסתייגות של חבר הכנסת לוי, ולקבל את ההסתייגות של חבר הכנסת וירשובסקי. אני רוצה לציין — אני רואה שחבר הכנסת ראובן ריבלין נכנס למליאה, הוא לא היה כאן קודם לכן, הוא היה אחד משני יוזמי

ה צ ב ע ה

בעד התיקון של חברי הכנסת
מ' וירשובסקי ויצ' לוי לסעיף 5 — רוב
נגד — מיעוט
התיקון של חברי הכנסת מ' וירשובסקי ויצ'
לוי לסעיף 5 נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אנו עוברים להצבעה על סעיף 5, לרבות ההסתייגות
שנתקבלה.

ה צ ב ע ה

בעד סעיף 5, כהצעת הוועדה
ועם התיקון שנתקבל — רוב
נגד — מיעוט
סעיף 5, כהצעת הוועדה ועם התיקון שנתקבל,
נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

לסעיף 6 אין הסתייגויות. אני מעמיד אותו להצבעה.

ה צ ב ע ה

בעד סעיף 6
נגד — מיעוט
סעיף 6 נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אנו עוברים להצבעה על הסתייגותם של חברי הכנסת
יצחק לוי ומרדכי וירשובסקי לסעיף 7.

ה צ ב ע ה

בעד התיקון של חברי הכנסת
מ' וירשובסקי ויצ' לוי לסעיף 7 — רוב
נגד — מיעוט
התיקון של חברי הכנסת מ' וירשובסקי ויצ'
לוי לסעיף 7 נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אנו עוברים להצבעה על סעיף 7, לרבות ההסתייגות
שנתקבלה.

ה צ ב ע ה

בעד סעיף 7, כהצעת הוועדה
ועם התיקון שנתקבל — רוב
נגד — מיעוט
סעיף 7, כהצעת הוועדה ועם התיקון שנתקבל,
נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, גמרנו את ההצבעה בקריאה שנייה.
ברשותכם, אנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. נא להצביע.
הצבעה מס' 38.

ה צ ב ע ה

בעד סעיף 2, כהצעת הוועדה
ועם התיקון שנתקבל — רוב
נגד — מיעוט
סעיף 2, כהצעת הוועדה ועם התיקון שנתקבל,
נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אנו עוברים להצבעה על הסתייגותם של חברי הכנסת
יצחק לוי ומרדכי וירשובסקי לסעיף 3.

ה צ ב ע ה

בעד התיקון של חברי הכנסת
מ' וירשובסקי ויצ' לוי — רוב
נגד — מיעוט
התיקון של חברי הכנסת מ' וירשובסקי ויצ'
לוי לסעיף 3 נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

מי בעד סעיף 3, לרבות ההסתייגות שנתקבלה?

ה צ ב ע ה

בעד סעיף 3, כהצעת הוועדה
ועם התיקון שנתקבל — רוב
נגד — מיעוט
סעיף 3, כהצעת הוועדה ועם התיקון שנתקבל,
נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אנו עוברים להצבעה על הסתייגותם של חברי הכנסת
יצחק לוי ומרדכי וירשובסקי לסעיף 4.

ה צ ב ע ה

בעד התיקון של חברי הכנסת
מ' וירשובסקי ויצ' לוי לסעיף 4 — רוב
נגד — מיעוט
התיקון של חברי הכנסת מ' וירשובסקי ויצ'
לוי לסעיף 4 נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אנו עוברים להצבעה על סעיף 4 כהצעת הוועדה, לרבות
ההסתייגות שנתקבלה?

ה צ ב ע ה

בעד סעיף 4, כהצעת הוועדה
ועם התיקון שנתקבל — רוב
נגד — מיעוט
סעיף 4, כהצעת הוועדה ועם התיקון שנתקבל,
נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אנו עוברים להצבעה על הסתייגותם של חברי הכנסת
יצחק לוי ומרדכי וירשובסקי לסעיף 5.

— הצעת חוק ממלאי תפקידים שיפוטיים (סייג למינוי) (תיקוני חקיקה): מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת;
— הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 18) —

כמובן, להצביע על החוק בקריאה שלישית? אני שואל אותך, יושב-ראש הוועדה.

אוריאל לין (י"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):
התשובה חיובית.

הי"ר ג' גדות:

אם כן, התשובה חיובית וההצבעה תישאר כפי שהיתה. חברי הכנסת, אני קובע כי חוק ממלאי תפקידים שיפוטיים (סייג למינוי) (תיקוני חקיקה), התשנ"א — 1991, נתקבל בקריאה שלישית.

ה צ ב ע ה

— 13

בעד החוק

— אין

נגד

— אין

נמנעים

הי"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, היתה טעות פרוצדורלית שלי, ואני מבקש לחתן אותה לפרוטוקול. האם יושב-ראש הוועדה היה מוכן,

יז. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הי"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט — הצעת חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א — 1991; והצעת חוק לתיקון פקודת החברות (מס' 4), התשנ"א — 1991. תודה.

יח. הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 18), התשנ"א — 1991*

(קריאה ראשונה)

הי"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף י"ח בסדר-יומנו: הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 18), בקריאה ראשונה, הצעת חוק של חברי הכנסת אברהם כורג, אלי דיין, מרדכי וירשובסקי, יצחק לוי, אוריאל לין, אמנון רובינשטיין ודאובן ריבלין. יציג את החוק חבר הכנסת אוריאל לין. בבקשה.

אוריאל לין (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא בקריאה ראשונה את חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 18), התשנ"א — 1991. אם תרשו לי, אעשה את זה בתמציתיות רבה מאוד. בתחילת שנת 1990 החלה ועדת החוקה, חוק ומשפט לבדוק את המצוקה בלימוד המשפטים בארץ. הנתונים שהיו לפנינו היו בערך כך: 4,000 צעירים וצעירות מבקשים ללמוד משפטים בישראל; מתוכם מתקבלים 470 בלבד. קיימנו שתי ישיבות ממושכות בהשתתפות שר החינוך והתרבות דאז, נציגי המועצה להשכלה גבוהה והדקנים של הפקולטות למשפטים. תוצאת הדיונים האלה היתה, ששר החינוך והתרבות אמר לנו, שבחקופה של שנתיים, על-פי תוכנית אופרטיבית אפשר יהיה להוסיף 150 סטודנטים למשפטים. כשעה ש-4,000 ביקשו ללמוד, ומהם התקבלו רק 470.

הועברה אז הצעת החוק הפרטית של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, תיקון מס' 17 לחוק לשכת עורכי-הדין. הצעת החוק הזאת, עם השינויים שהוכנסו בה בוועדה, הביאה לפתיחה מהירה של מכללות חוץ-תקציביות ללימודי המשפטים. כבר בשנה הנוכחית התקבלו 740 צעירים וצעירות שרצו לרכוש השכלה משפטית, והם לומדים במכללות חוץ תקציביות, שאינן נופלות ברמתן מהפקולטות הקיימות היום. כתוצאה מהצעד הזה, בשנת הלימודים הבאה גם הפקולטות הקיימות תקבלנה לא פחות מ-362 סטודנטים נוספים.

תראו מה קורה כשיש תחרות במדינת ישראל. כל עוד לא היתה תחרות הסבירו לנו בק"ן טעמים למה אי-אפשר לקלוט

סטודנטים נוספים: בשנתיים, אמר לנו, 150 נוספים. כשנפתחה התחרות ונקלטו 740, בשנה הבאה ייקלטו בפקולטות 362 נוספים.

רבותי חברי הכנסת, אני גא על עבודתה של ועדת החוקה, חוק ומשפט שגרמה לכך שנוצרה פריצת אמת בתחום ההשכלה הגבוהה בישראל. 1,100 צעירים וצעירות יכולים ללמוד מקצוע על פי בחירתם, ולהגשים זכות יסוד מובנת לחלוטין בעולם המערבי, זכות היסוד של צעיר או צעירה ללמוד מקצוע על-פי בחירתם.

לדאבוני הרב, נושא זה אינו נקי מאינטרסים. קיימים אינטרסים הפועלים בצורה מרושעת ובפראות נגד הגשמת המטרה החשובה הזאת. זאת הסיבה להגשת תיקון מס' 18, על מנת לייצב את מה שהושג, וגם על מנת לאפשר פיתוח נוסף של מסלול חשוב זה, שהוא מסלול חוץ-תקציבי.

העקרונות הם, שאישור שניתן למוסד חוץ-תקציבי יוכל בעתיד להינתן גם על-ידי גוף בלתי תלוי, שהוא גוף לא אינטרסנטי. דבר שני, אישורים זמניים שכבר ניתנו יהיו בבחינת אישורי קבע, כדי להגן על הסטודנטים. דבר שלישי, הסטודנטים הלומדים במכללות החוץ-תקציביות יהיו לכל דבר ועניין ככל הסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה, כמו למשל לצורך הטבות מס, קבלת מלגות וכו' וכו'. דבר רביעי, מלגות יינתנו ל-20% מהסטודנטים לפחות.

אני רוצה להוסיף ולומר מעל דוכן הכנסת, שבדיונים שקיימנו בין חברי הוועדה וחברי כנסת שיש להם עניין אישי עמוק מאוד בנושא הזה הסכמנו, שאחת החובות שיוטלו על המכללות החוץ-תקציביות ללימוד משפטים תהיה, שהן תראגנה להקמת קרן מלגות שתהיה מחויבת להעניק לפחות ל-20% מכלל הלומדים במוסד הנחה שלא תפחת מ-25% משכר הלימוד הנגבה באותו מוסד. זו התחייבות שקיבלנו על עצמנו. בכוונתי לקיים את ההתחייבות הזאת, ועל כל פנים, לפעול בתוך הוועדה שהיא אכן תקיים.

כמו כן, אני עדיין מצפה, שבמכללות האלה תהיינה מלגות שתבטחנה שלפחות סטודנטים נזקקים ישלמו שכר לימוד כמו באוניברסיטה, ולא מעבר לכך. תודה.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת ד"ר. חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, בבקשה.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ושלום):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מוכן שאני תומך בחוק, אני אחד היוזמים.

היו"ר ג' גדות:

זה לא הכרחי. אפשר גם ליום וגם להתנגד.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ושלום):
אני מכיר לפחות חבר כנסת אחד שמוכן להוריד הצעה לסדר-היום שלו עצמו.

היו"ר ג' גדות:

ובלבד שייתנו לו לדבר פעמיים.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לזכויות האזרח ושלום):
ודאי.

אני חושב שהצעתו של חבר הכנסת רובינשטיין, לחשוב על גוף עצמאי שייתן את האישורים, היא נכונה ומוצדקת.

לבסוף, אילו היה מקצוע המשפטים ועריכת-הדין במדינת ישראל נאור וכפי שצריך להיות במדינה מתוקנת, לא היה צורך בחוק הזה.

היו"ר ג' גדות:

תודה. חברי הכנסת פרח, צבן, לוי, מחאמיד — אינם רשות הדיבור לחבר הכנסת שמעון שטרית.

שמעון שטרית (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני שמח שבמאמץ משותף אנחנו מקריבים לאט לאט את החוק הזה, את המבנה והתנאים של מכללות או בתי-ספר או מוסדות פרטיים ללימוד משפטים, גם לצרכים החברתיים. אני שמח שהגענו לפשרה, כפי שהצגה יושב-ראש הוועדה. אני מקווה שבמאמץ נוסף אולי נוכל למצוא פתרון גם ל-25% שיחסרו לאותם תלמידים, שראויים לקבל מלגה, או ליתר דיוק הנחה שהיושב-ראש דיבר עליה.

בזמנו, כאשר נדון החוק המקורי, הצעתי שלושה תיקונים. האחד, שיהיו אמות מידה שוות לקבלת תלמידים. זה התקבל. דבר שני, שיהיה טיפול בנושא של שכר הלימוד, שלפחות שליש מהתלמידים ישלמו שכר לימוד המקובל באוניברסיטאות. זה לא התקבל, אבל התקבלה הבטחה. ההבטחה לא קוימה, ועכשיו אנחנו מגיעים לפתרון כלשהו.

הצעתי גם הקמת גוף עצמאי, אותו גוף שעליו ריכר חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. אני מביע אכזבה מכך שלא קיבלנו אז את ההצעה. במקרה זה, גם הסעיף המדובר על הכרה זמנית כדין הכרה בלתי מסויגת. לא היה צורך בו, כיוון שאותו גוף עצמאי לא היה שוקל שיקולים אחרים או זרים שהיו מונעים או יוצרים מצב של אי-ודאות.

אני רוצה לציין שבשני מקומות כדאי לשקול בוועדה תיקון. האחד הוא בפסקה (2)(ב): "ידיים של תלמידיו, אצל רשויות המדינה ומוסדות ציבוריים, יהיה כדין תלמידים במוסד מוכר להשכלה גבוהה"; צריך להבחין לצורך מה. האם זה

אודה לכם מאוד אם תאשרו חוק זה בקריאה ראשונה, כדי שנוכל לעסוק בו מייד עם פתיחת כנס הקיץ.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, שהביא את הצעת החוק לא כיושב-ראש הוועדה אלא כאחד מיוזמי החוק.

חברי הכנסת, מונחת לפני רשימת הדוברים. דבר ראשון, הרשימה נעולה. דבר שני, מי שלא יהיה באולם לא יקבל זכות דיבור. דבר שלישי, כל אחד מקבל שתי דקות לדבר מן המיקרופון באולם. זו קריאה ראשונה בסך-הכול. לא צריך להכביר מלים.

חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, אתה מבקש את זכות הדיבור?

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
כן. שתי דקות.

היו"ר ג' גדות:

אולי אציע עשר דקות, ואז תוותר.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושב-ראש, אני רק רציתי להוסיף על דברי יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, שהחוק הזה בעצם נועד גם להשוות את מעמדם של תלמידי המכללות למשפטים למעמדם של תלמידי הפקולטות למשפטים, וכי אני מקווה שזה שלב בדרך לאקדמיזציה של המכללות למשפטים, שאין שום סיבה שלא יעניקו תואר אקדמי, זולת בעיות שנתגלו בין הכנסת, בין ועדת החוקה, חוק ומשפט, לבין המועצה להשכלה גבוהה. אני מקווה ומצפה שגם חילוקי הדעות האלה ייעלמו.

דבר שני, אני חושב שלקראת הקריאה השנייה והקריאה השלישית נצטרך לשאול את עצמנו אם לא כדאי להקים גוף עצמאי שיעניק את ההיתרים האלה, כפי שהציעו כמה חברי ועדה, ולא לתת לגופים הנוגעים בדבר את הזכות להעניק היתר כזה.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת רובינשטיין. חבר הכנסת אברהם בורג איננו באולם. חבר הכנסת אלי ד"ר, אתה מבקש לממש את זכותך?

אלי ד"ר (המערך):

כן, בקיצור נמרץ.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להוסיף רק, שלא סביר שכל הרעיון הזה, למשוך עוד תלמידים ולאפשר להם ללמוד משפטים בארץ, יתקיים במרכז הארץ בלבד. זו תופעה לא רצויה. אני מתכוון להגיש בוועדת החוקה, חוק ומשפט הסתייגות לחוק, ולהציע שהמכללה הבאה תוקם בנגב, בדרום, בין בתוך אוניברסיטת בן-גוריון או בצמוד לה, בין במכללת אשקלון, שהיא היום מכללה אקדמית, שלוחה של אוניברסיטת בראליל, שנותנת תואר אקדמי.

מעל במה זו אני מזמין פרופסורים למשפטים לעשות כפי שעשה פרופסור זמיר בחיפה. לקראת שנת הלימודים הבאה יקום אחד הפרופסורים למשפטים ויקים מכללה למשפטים בנגב במסגרת החוק הזה, כדי לאפשר למאות אנשים הגרים באזור הזה ומעוניינים ללמוד אחרי שעות העבודה לחסוך נסיעות וכל מיני הוצאות הכרוכות בלימודים מחוץ לאזור מגוריהם.

לצורך קבלת הטבות, לצורך דיני מסים? אינני מציע שבדלת האחורית נאמר למעשה שדינם כדין בוגר אוניברסיטה, כי אנחנו לא מתכוונים לשנות מבחינה אקדמית. לכן כדאי להבהיר את הסעיף הזה.

היו"ר ג' גדות:

ואתה, כמובן, חבר הכנסת שטרית, תוסיף על כך במסגרת הדיונים לקראת קריאה שנייה ושלישית.

שמעון שטרית (המערך):

אמת. אם הדבר לא יהיה ברור, אני אוסיף. ואם יהיה ברור, אני לא אוסיף.

היו"ר ג' גדות:

לנו זה כבר ברור.

שמעון שטרית (המערך):

הנושא השני, בפסקה (4)(3): "היקף הלימודים במוסד דומה לנהוג בפקולטה למשפטים של מוסד להשכלה גבוהה" — אני מציע שלא להשאיר את העניין הזה לפרשנות. אם מדובר על היקף, היקף נמרד בשעות. צריך לדבר על היקף זהה. מה זה "היקף דומה"? זה 20% פחות, זה 10% פחות? התכוונתם ל"זהה" ועדיף שיישאר זהה. פה מדובר בהיקף ולא על מהות. ההיקף הוא כמותי. לכן אני אציע שבועדה נשנה את זה ל"זהה". זה לא יזיק ולא יגרע אלא ימנע בעיות של פרשנות.

היו"ר ג' גדות:

תודה. חברי הכנסת פרץ, סולודר, שחל, בן־מנחם — אינם. חבר הכנסת וייס, האם אתה מבקש לדבר?

שבח וייס (המערך):

אני מוותר.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת רמון איננו. תמה רשימת הנואמים. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק לשכת עורכי־הדין (תיקון מס' 18), התשנ"א — 1991, קריאה ראשונה. נא להצביע.

שבח וייס (המערך):

אולי אפשר להצביע ידנית?

היו"ר ג' גדות:

נוסיף את קולך, חבר הכנסת וייס. זו הצבעה מס' 39.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את

הצעת החוק לוועדה — 10

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לשכת עורכי־

הדין (תיקון מס' 18), התשנ"א — 1991,

לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ג' גדות:

הצעת חוק לשכת עורכי־הדין (תיקון מס' 18), התשנ"א — 1991, נתקבלה בקריאה ראשונה והועברה לוועדת החוקה, חוק ומשפט לשם הכנתה לקריאה שנייה ושלישית. חם נושא זה.

הישיבה הבאה — מחר, יום שלישי, ד' בניסן התשנ"א, 19 במרס 1991 לפי מניינם. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 21:05.